

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNİN
YEREL EKONOMİYE KATKISI: BARTIN MERKEZ I. ORGANİZE
SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
OĞUZHAN KASAPOĞLU

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. RAMAZAN ARSLAN

BARTIN-2016

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNİN
YEREL EKONOMİYE KATKISI: BARTIN MERKEZ 1. ORGANİZE SANAYİ
BÖLGESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

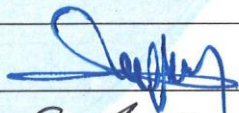

HAZIRLAYAN

Oğuzhan KASAPOĞLU

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Ramazan ARSLAN

“Bu tez 11/11/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Ramazan ARSLAN	
Yrd. Doç. Dr. M. Said CEYHAN	
Doç. Dr. Ertuğrul YILDIRIM	

KABUL VE ONAY

Oğuzhan KASAPOĞLU tarafından hazırlanan “Türkiye’de Organize Sanayi Bölgelerinin Yerel Ekonomiye Katkısı: Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Örneği” başlıklı bu çalışma, 11/11/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Ramazan ARSLAN
(Danışman)

Üye : Yrd. Doç. Dr. M. Said CEYHAN

Üye : Doç. Dr. Ertuğrul YILDIRIM

Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../2016 tarih ve ....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Yrd. Doç. Dr. M. Said CEYHAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Yrd. Doç. Dr. Ramazan ARSLAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Türkiye’de Organize Sanayi Bölgelerinin Yerel Ekonomiye Katkısı: Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Örneği” adlı Yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../.../ 2016

Oğuzhan KASAPOĞLU

ÖNSÖZ

“Türkiye’de Organize Sanayi Bölgelerinin Yerel Ekonomiye Katkısı: Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Örneği” adlı bu tez çalışmasında ilk günden son güne kadar anlayışı, bilgisi ve tecrübesiyle desteğini hiç esirgemeyen değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ramazan ARSLAN başta olmak üzere yüksek lisans eğitimimde emeği geçen çok değerli öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. M. Said CEYHAN’a saygı ve sevgilerimi sunarım.

Bu tez çalışmasında birçok kurum ve kuruluşun desteği olmuştur. Bunların başında her türlü bilgi, belge, kaynak ve dokümanın sağlanması konusunda desteğini esirgemeyen başta Bartın Valiliği olmak üzere Bartın Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü çalışanlarına, büyük bir hassasiyetle bu tez çalışmasına katkıda bulunan Bartın Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü Osman Bahadır KALECİK olmak üzere Bartın Üniversitesi Proje Yönetim Destek Ofisi uzmanı Mete Kaan NAMAL’a, yoğun iş temposunda değerli vakitlerini ayırarak bu çalışmanın hazırlanmasına önemli desteklerde bulunan Bartın Ticaret ve Sanayi Odası çalışanlarına saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak desteğini her an yanımda hissettiğim sevgili eşim Selen’e ve biricik kızım Nil’e teşekkür ederim.

Oğuzhan KASAPOĞLU
Bartın, 2016

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**Türkiye’de Organize Sanayi Bölgelerinin
Yerel Ekonomiye Katkısı: Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Örneği
Oğuzhan KASAPOĞLU**

Bartın Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İktisat Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ramazan ARSLAN

Bartın-2016, Sayfa: XIV + 104

Organize Sanayi Bölgeleri kökeni, 1800’lü yıllarda başlayan sanayileşme hareketleriyle ve daha sonrasında meydana gelen sanayi devrimiyle Avrupa’daki bazı yerleşim merkezlerinde sanayi tesislerinin hızla artmaya başlamasıyla ortaya çıkmıştır. Düzensiz ve kendiliğinden kümelenen bu irili ufaklı sanayi tesisleri Sanayi Bölgelerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. 1896’da İngiltere’deki ilk Organize Sanayi Bölgesi uygulaması sonrasında ABD ve Avrupa’da OSB uygulamaları yayılmaya başlamıştır.

1960’lı yılların başından beri de Türkiye’de uygulanmaya başlanan OSB’ler, uygulanmaya başladıkları ilk yıllardan itibaren günümüze kadar, işsizliği azaltmada, sanayi yatırımlarının hızlanmasında, üretimde kalite verimliliğin artmasında, bölgesel eşitsizliklerin önlenmesinde, şehirlerin daha planlı ve çevreye duyarlı olarak kurulmasında ve ülkemizdeki bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli rol oynamışlardır. Bu çalışmada, 1999 yılında faaliyete geçen Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin Bartın ilinin kalkınmasında, sanayileşmesinde ve yarattığı istihdam ile bölgesel kalkınmanın sağlanmasındaki katkısı araştırılmıştır. Çalışma Yöntemi olarak kaynak taraması ve yüz yüze görüşme tekniği tercih edilmiştir. Çalışma sonucunda, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin Bartın ilinin ekonomik kalkınmasında özellikle istihdam açısından önemli bir katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Organize Sanayi Bölgesi, Sanayi, Yerel Kalkınma, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi.

ABSTRACT

M.Sc.Thesis

**Contribution to The Local Economy Organized Industrial Zone In Turkey:
Central Bartın First Organized Industrial Zone Example**

Oğuzhan KASAPOĞLU

Bartın University

Institute of Social Sciences

Economics Department

Thesis Adviser: Asst. Prof. Dr. Ramazan ARSLAN

Bartın-2016, Page: XIV + 104

Organized Industrial Zones appeared when industrial facilities in some settlements of Europe started to increase in high numbers due to industrialization movement, originating in the beginning of 1800s, and industrial revolution. These large and small facilities that clustered in a disorganized manner laid the ground for Industrial Zones. Following the first OIZ application in England in 1896, OIZ applications began to spread across the U.S. and Europe.

Having been applied in Turkey since the onset of the 1960s, OIZs have played a crucial role in reduction of unemployment, acceleration of industrial investments, increase in quality and productivity in production, prevention of regional inequalities, more planned and environment-friendly city establishments and regional development in our country since the first years of their application. This study examines the contribution of Bartın Central 1st Organized Industrial Zone that was commissioned in 1999 to the development, industrialization, job opportunities and regional development in Bartın city. Source revive and face-to-face interview techniques have been preferred as study method. As a result of study, it was seen that Bartın Central 1st Organized Industrial Zone contributed considerably to economic development of Bartın Province especially in terms of employment.

Keyword: Organized Industrial Zone, Industry, Local Development, Bartın Central 1st Organized Industrial Zone

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
GRAFİKLER DİZİNİ	xii
EKLER DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM II.....	3
ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE İKTİSADİ KALKINMA	3
2.1 Organize Sanayi Bölgesi'nin Tanımı, Amacı ve Önemi	3
2.1.1 Organize Sanayi Bölgelerinin Tanımı.....	3
2.1.2 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Önemi, Amacı ve Özellikleri	4
2.2 İktisadi Kalkınma ve Organize Sanayi Bölgeleri	7
BÖLÜM III.....	12
DÜNYADA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ UYGULAMALARI.....	12
3.1 Dünyada Organize Sanayi Bölgesi Uygulamaları	12
3.1.1 İngiltere Ve Trafford Park Organize Sanayi Bölgesi.....	13
3.1.2 Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Organize Sanayi Bölgesi	14
3.1.3 Hindistan Organize Sanayi Bölgesi	15
3.1.4 Tayland Organize Sanayi Bölgesi.....	16
3.1.5 Almanya'da Organize Sanayi Bölgesi	16
BÖLÜM IV	18

TÜRKİYE’DE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ	18
4.1 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Tarihsel Gelişimi.....	18
4.2 Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin Mevcut Durumu	21
4.3 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kuruluşu İle İlgili Hukuki Dayanaklar	23
4.4 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kuruluş Aşamaları	25
4.4.1 Kuruluş ve Tüzel Kişilik	26
4.4.2 Kuruluş Protokolü	27
4.5 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Yönetim Yapısı ve Organları	28
4.5.1 Müteşebbis Heyet.....	28
4.5.2 Yönetim Kurulu	30
4.5.3 Denetim Kurulu.....	31
4.5.4 Bölge Müdürlüğü	31
4.6 Sektörel ve Tüzel Bazda Organize Sanayi Bölgeleri.....	32
4.6.1 Karma Organize Sanayi Bölgeleri	32
4.6.2 Özel Organize Sanayi Bölgeleri	32
4.6.3 İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri.....	33
4.6.4 İslah Organize Sanayi Bölgeleri.....	34
4.7 Organize Sanayi Bölgeleri’ndeki Firmalara Sağlanan Teşvik, Kredi ve Vergi Muafiyetleri	34
4.7.1 Organize Sanayi Bölgeleri Tüzel Kişiliğine ve OSB’de Faaliyet Gösteren Firmalara Sağlanan Bakanlık Kredisi.....	35
4.7.2 Organize Sanayi Bölgeleri’nde Uygulanan Vergi Muafiyetleri	36
4.7.3 Organize Sanayi Bölgeleri’nde Uygulanan Yatırım Teşvikleri	38
BÖLÜM V	42
BARTIN MERKEZ I. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ VE YEREL EKONOMİYE KATKISI	42
5.1 Bartın İli Hakkında Genel Bilgi.....	42
5.1.1 Tarihi ve Coğrafi Yapısı	42
5.1.2 Demografik Yapı.....	44
5.1.3 Sosyo-Ekonomik Yapı	46
5.1.4 Ticari Yapı	50

5.1.5 Sanayi Yapısı	52
5.1.6 TR81 Düzey 2 Batı Karadeniz Bölgesi'nde Yer Alan Organize Sanayi Bölgeleri	57
5.2 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin Mevcut Durum Analizi.....	60
5.2.1 Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinin Kuruluşu ve Konumu	60
5.2.2 Bölgenin Organizasyon Yapısı ve Faaliyetleri	60
5.2.3 Bölgenin Ulaşım Durumu	61
5.2.4 Bölgenin Enerji Durumu	62
5.2.5 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi'nin Altyapısı ve Atık su Arıtma Tesisi	64
5.2.6 Bölgedeki Tesislerin Faaliyet Alanları ve İstihdam Durumları	67
5.2.7 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesindeki Firmaların İhracat Durumu ..	71
5.2.8 Genişleme Alanı.....	72
5.2.9 Ar-Ge Eğitim ve İnovasyon Faaliyetleri	73
5.2.10 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin Yatırım Avantajları	74
5.2.11 Organize Sanayi Bölgesindeki Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	77
5.3 Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinin Yerel Ekonomiye Katkısı ve Uygulanan Anket Çalışmasının Değerlendirilmesi.....	79
5.3.1 Araştırmanın Amacı.....	79
5.3.2 Araştırmanın Yöntemi.....	79
5.3.3 Araştırmanın Kısıtlayıcı Faktörleri	79
5.3.4 Anket Verilerinin Değerlendirilmesi	79
5.3.5 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde Uygulanan Anket Çalışmasının Değerlendirilmesi	85
BÖLÜM VI	87
SONUÇ.....	87
KAYNAKLAR.....	89

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
1	Gelişmiş Ülkeler ile Türkiye'deki Organize Sanayi Bölgeleri'nin Karşılaştırılması.... 18
2	Türkiye'deki OSB'lerin Bölgelere Göre Dağılımı 22
3	01.01.2013 Tarihinden İtibaren Geçerli Olan Kredi Geri Ödeme Şartları ile Kredilendirme ve Faiz Oranları..... 35
4	OSB'lere Tanınan Vergi Muafiyetleri..... 37
5	Yatırım Teşvik Uygulamalarında Bölgeler 38
6	Organize Sanayi Bölgeleri'ne Tanınan Teşvik Destek Unsurları 39
7	Bölgesel Teşvik Uygulamaları 40
8	Bartın İli Genel Nüfus Durumu 45
9	Bartın İli Yıllar İtibariyle Yüzölçümüne Göre Kişi Sayısı..... 45
10	Bartın İli İşsizlik Oranları..... 47
11	Yıllar İtibariyle Bartın İli İhracat ve İthalat Rakamları (\$) 48
12	Yıllar itibariyle Bartın Limanı İhracat ve İthalat Rakamları (\$) 49
13	Bartın ili 2015 Yılı En Çok İhracat Yapılan Ülkeler..... 50
14	Bartın İlinde Sanayinin Genel Durumu 53
15	Bartın İlinde Sanayinin Sektörel Görünümü 55
16	Bartın İlindeki Küçük Sanayi Siteleri..... 56
17	Vergi İndirimi Uygulaması..... 57
18	TR81 Bölgesinde Yer Alan OSB'lerin Genel Görünümü 58
19	TR81 Bölgesinde Yer Alan Organize Sanayi Bölgeleri 59
20	Bartın Merkez I. OSB Elektrik Tüketim Bilgileri 62
21	Bartın Merkez I. OSB Doğalgaz Tüketim Bilgileri..... 63
22	Bartın Merkez I. OSB Su Tüketim Bilgileri..... 65
23	Bartın Merkez I. OSB'deki Sektörler ve İstihdam Rakamları 68
24	Sektörlere Göre Firma ve İstihdam Sayıları 69
25	OSB'de İhracat Yapan Firmalar 71
26	Anketi Cevaplayanların Yönetici Olarak Konumları 80

27 Firmaların Faaliyet Alanları	80
28 Firmaların Faaliyet Yılları	80
29 Firmaların İstihdam Durumları	81
30 Firmaların İhracat Durumları	81
31 Firmaların İthalat Durumları	81
32 OSB'nin Firmalar Tarafından Tercih Sebepleri	82
33 Firmaların OSB Hizmetlerinden Memnunluk Durumları	82
34 Firmaların Danışmanlık Hizmeti Alma Durumları	83
35 Firmaların Devlet Teşviklerinden Yararlanma Durumları	83
36 Firmaların Devlet Teşviklerinden Yararlanmaya Devam Etme Durumu	83
37 Devlet Teşviklerinden Yararlanılmaması Durumu	84
38 Devlet Desteğiyle İlgili Firmaların Düşünceleri	84
39 Firmaların Yaşadığı Sıkıntılar	84

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
1	Türkiyede Bölgelere Göre OSB'lerin Yüzdesel Dağılımı..... 23
2	Bartın İli Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı 44
3	Bartın İlinde Milli Gelirin Sektörel Dağılımı 46
4	Bartın İli 2014 Yılı Sektörel İhracat Oranları..... 49
5	Bartın İli Sanayi İşletmelerinin Ölçeksel Durumları(%)..... 54
6	Yıllar İtibariyle Bartın OSB'de Elektrik Tüketimleri (kW/h)..... 63
7	Yıllar İtibariyle Bartın OSB'de Doğalgaz Tüketim Miktarları (sm ³) 64
8	Yıllar İtibariyle Bartın OSB'de Su Tüketimleri(m ³) 65
9	Bartın OSB'de Sektörlere Göre İstihdam Oranları (%)..... 70
10	Bartın OSB'de Yıllara Göre Firma Sayıları 70
11	Bartın OSB'de Yıllara Göre İstihdam Rakamları..... 71

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
Ek A. Trafford Park–Manchester, İngiltere	97
Ek B. Bursa Organize Sanayi Bölgesi	97
Ek C. Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi	98
Ek D. Bartın OSB’de Yer Alan Parsellerin Sektörel Dağılımı (2015)	99
Ek F. Anket Formu.....	100

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	: Adrese Dayalı Kayıt Sistemi
AR-GE	: Araştırma- Geliştirme
BAKKA	: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı
BOTAŞ	: Boru Hatları İle Petrol Taşıma Anonim Şirketi
BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
GSYİH	: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
ISPS	: Uluslararası Gemi ve Liman Tesisi Güvenlik Kodu
İŞ-KUR	: İşçi Bulma Kurumu
KHK	: Kanun Hükümünde Kararname
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi
OECD	: Organization For Economic Cooperation and Development
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
OSBÜK	: Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu
RG	: Resmi Gazete
SB	: Serbest Bölge
SEGE	: Sosyo- Ekonomik Gelişme Endeksi
TEİAŞ	: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TİM	: Türkiye İhracatçılar Meclisi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

BÖLÜM I

GİRİŞ

Organize Sanayi Bölgeleri kavramı dünyada ilk olarak 19. yy da Amerika’da tekstil atölyelerinin bir araya gelmesiyle meydana gelmiş daha sonraki yıllarda bu yapılaşma Organize Sanayi Bölgelerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Organize Sanayi Bölgeleri ile ilgili bilinçli ilk uygulama 1896’da İngiltere’de olmuştur.

Organize Sanayi Bölgeleri ilk kurulduklarında planlı şehirleşmeyi ve sanayi kuruluşlarını aynı alanda toplamayı amaçlamıştır. Daha sonraki yıllarda bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltarak dengeli kalkınmanın sağlanması, istihdamın artırılması, çevreye verilen zararların azaltılması gibi amaçları olmuştur. Günümüzde ise Organize Sanayi Bölgeleri ortak idari, teknik ve altyapı hizmetleri sunarak; yatırımların işbirliğiyle yapılmasına, enerji, çevre ulaşım gibi altyapı hizmetlerinin sunulmasıyla üretim maliyetlerinin azaltılmasına ve kalite standartlarının yükselmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca Organize Sanayi Bölgesi (OSB) sanayicilerin bir arada faaliyette bulunmasını sanayiciler arasında bilgi ve deneyim paylaşımına da olanak sunmaktadır.

Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri 1960’lı yıllarda uygulanmaya başlandıkları ilk yıllardan itibaren, işsizliği azaltmada, sanayi yatırımlarının hızlanmasında, kalite ve verimliliğin artışında, bölgesel eşitsizliklerin önlenmesinde ve bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli rol oynamışlardır. Türkiye’de ilk OSB uygulaması 1962 yılında Bursa’da bir OSB kurulmasıyla başlamıştır. Bursa OSB’nin ardından Konya ve Manisa illerinde de OSB’ler kurulmuştur. Günümüzde OSB’lerin üstlendikleri rollerin önemi her geçen gün artmaktadır. Bugün itibariyle tüzel kişilik kazanmış 284 adet OSB bulunmaktadır.

Bu çalışmada, Dünyada ve Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin tarihsel süreçleri ele alınmış, Organize Sanayi Bölgelerinin gelişim süreçleri hakkında bilgi verilmiş, Organize Sanayi Bölgeleri’nin sanayileşmedeki rolü vurgulanarak TR81 Düzey 2 Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin yerel ekonomiye katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla OSB’de faaliyette bulunan firma sahipleriyle yüz yüze görüşülerek bir anket uygulaması yapılmıştır. Anket kapsamında OSB’nin mevcut durumu, firmaların OSB’ye bakış açısı, OSB’nin temel sorunları ve firmaların

gözüyle mevcut sorunlara çözüm arayışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre OSB’de faaliyet gösteren firmaların genel olarak OSB’nin verdiği hizmetlerden memnun oldukları ancak lojistik ve nitelikli eleman sıkıntısı çektikleri görülmüş, bu konuda devletin sağladığı desteğin artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Çalışmada ayrıca OSB’nin enerji, çevre güvenliği, lojistik gibi temel sorunları ele alınmış ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Bu çalışma OSB alanında Bartın il ölçeğinde yapılan ilk çalışma özelliğini taşımaktadır. Bu açıdan konu ile ilgili yapılacak diğer çalışmalara kaynak teşkil etmesi bakımından da önemli bir çalışma niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Çalışma altı bölümden oluşmakta ve birinci bölümde giriş kısmı yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Organize Sanayi Bölgeleri ve iktisadi kalkınma kavramı üzerinde durulmuş iktisadi kalkınma ile Organize Sanayi Bölgelerinin ilişkisi ele alınmıştır.

Üçüncü Bölümde Dünya’da Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarına yer verilmiş örnek uygulamalar arasındaki farklılıklara değinilmiştir.

Dördüncü bölümde Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri başlığı altında Organize Sanayi Bölgelerinin tarihsel gelişimi, kuruluş aşamaları hukuki dayanakları, yönetim yapısı ve organları ile organize sanayi bölgelerinde uygulanan vergi muafiyetleriyle yatırım teşvikleri üzerinde durulmuştur.

Beşinci bölümde ise çalışma konusunun özünü oluşturan Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin mevcut durum analizi yapılmış ve Bartın ili ekonomisine katkısı anket yardımıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Altıncı ve son bölümde ise sonuç kısmına yer verilmiştir.

BÖLÜM II

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ VE İKTİSADİ KALKINMA

2.1 Organize Sanayi Bölgesi'nin Tanımı, Amacı ve Önemi

Organize Sanayi Bölgeleri ile ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımlar birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Bu başlık altında Organize Sanayi Bölgeleri'nin tanımı, amaçları ve önemi üzerinde durulmuştur.

2.1.1 Organize Sanayi Bölgelerinin Tanımı

Organize Sanayi Bölgeleri genel olarak banka, elektrik, kanalizasyon, kantin, ortak sağlık birimi ve ulaşım gibi imkanlara sahip; teknik destek ile genel hizmetlerin sunulduğu, belli sınırlar dâhilinde sanayi kuruluşlarının yerleştiği alanlardır. Diğer bir ifadeyle, Organize Sanayi Bölgeleri ağır sanayi tesisleri için değil ancak küçük ve orta ölçekli sanayi tesislerinin bir sinerji yaratarak, onaylı imar planı ile sınırları oluşturulan alanda organize edildiği bölgelerdir (Dinler, 2005:62).

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri kanununun “Tanımlar ve Kısaltmalar” başlıklı üçüncü ve OSB uygulama Yönetmeliği'nin “Tanımlar” başlığı altındaki dördüncü maddesi OSB'leri “Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kentleşmeyi yönlendirmek, kaynakları rasyonel kullanmak, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; sınırları tasdik edilmiş arazi parçalarının imar planlarındaki oranlar dahilinde gerekli idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile küçük imalat ve tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık alanları, teknoloji geliştirme bölgeleri ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve 4562 sayılı Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleridir.” şeklinde tanımlamıştır (4562 Sayılı OSB Kanunu).

10 Kasım 2008 tarihinde 5807 sayı ile yayınlanan OSB Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Organize Sanayi Bölgelerinin tanımı yeniden ele alınarak düzenlenmiştir. Bu tanıma göre OSB'ler; “OSB için gerekli küçük imalat ve tamirat, sağlık, eğitim, lojistik ve çağrı merkezleri ve benzerleri dâhil ticaret alanları ile sanayi

işletmelerini kapsayacak şekilde genişletilerek onaylı sınırlı, katılımcı, kiracı ve ihtisaslıdır” denilmektedir.

Organize Sanayi Bölgeleri, büyük arazilerin firmaların aynı anda farklı ürünler geliştirerek üretmesine uygun altyapı hizmetlerini vermek üzere parçellenmiş alanlar olarak da ifade edilebilir (Peddle,1993:107).

Birleşmiş Milletler Teşkilatı ise OSB’leri küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarının bulunduğu, belli bir plan dâhilinde ortak altyapı hizmetlerini kullanan, uyum içinde çalışarak üretim yapan standart fabrika binalarına sahip bölgeler olarak tanımlamıştır (Ataş,2006:8).

Organize Sanayi Bölgeleri ile ilgili yapılan tanımlardan anlaşılacağı üzere Organize Sanayi Bölgelerinde faaliyet gösterecek sanayi kuruluşları şu unsurları taşımalıdır:

- Organize Sanayi Bölgeleri’nde faaliyette bulunacak işletmeler birbiriyle iş birliği ve uyum içerisinde üretim yapmalıdır.
- Organize Sanayi Bölgeleri’nde faaliyette bulunacak işletmeler küçük ve orta ölçekli işletmeler olmalıdır.
- Organize Sanayi Bölgeleri önceden belirlenmiş ve planlanmış bir alanda yerleştirilmelidir. Plansız ve düzensiz sanayi yerleşiminin sebep olacağı ekonomik ve mali kayıpların yanı sıra, çevresel faktörler ve altyapı sorunları sanayileşmenin planlı olmasının gerekliliğini göstermektedir.
- Organize Sanayi Bölgeleri’nde kurulan işletmeler, ulaştırma, haberleşme, su, elektrik, kanalizasyon, atık su arıtma tesisleri ve sosyal tesisler gibi ortak altyapı hizmetlerinden birlikte yararlanırlar.

2.1.2 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Önemi, Amacı ve Özellikleri

Gelişmekte olan ülkelerde, sanayi tesisleri arasındaki, hammadde, deneyimli işgücü, enerji ve tüketim merkezlerine uzaklık bakımından farklılıklar, bölgesel dengesizliklere sebep olarak sosyal ve ekonomik yapıyı olumsuz etkilemektedir. Ayrıca sanayi tesislerinin kurulduğu alanların doğru belirlenmesi, yatırımcılar ve ülke ekonomisi açısından önemlidir. Sanayi tesisinin kuruluş yerinin yanlış seçilmesi müteşebbisin başarısız olmasının yanı sıra, kaynakların verimli kullanılmamasına da sebep olarak ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Sanayi altyapısının müteşebbis tarafından karşılanması durumunda ilk yatırım maliyetleri yükselmekte ve bunun sonucunda da

sanayicinin üretim maliyetleri artarak piyasadaki rekabet gücü azalmaktadır. Organize Sanayi Bölgelerinin kuruluş amacı bu gibi olumsuz faktörlerin etkisini ortadan kaldırarak girişimcileri sanayi yatırımları konusunda teşvik etmek ve işsizliği azaltmaktır. Kısaca, Organize Sanayi Bölgeleri, kentleşme ve sanayileşme ilişkilerinin düzenlenmesi, sanayi kuruluşlarının çevre açısından oluşturacağı olumsuz etkilerin denetlenmesi, işletmelerin bir arada sinerji içinde buldukları ortak altyapı hizmetlerinin sunulduğu alanlarda daha düşük maliyetli üretim yapmalarını sağlar (Ersungur ve Berber, 2008:31).

Organize Sanayi Bölgeleri, gerekli olan altyapı hizmetlerini sunarak tesislerinin belirli bir plan dâhilinde bir arada üretim yapmalarına sağlamaktadır. Sanayi tesisleri, imarı ve altyapısı hazır, gerekli izin ve ruhsatlar itibariyle işe başlamanın daha rahat olduğu bölgelerde oluşan sinerjiye bağlı olarak birbirleri üzerinde olumlu etki yaratırlar (TEPAV,2006:2).Organize Sanayi Bölgesinde yer alan sanayi tesisi daha kolay, düşük maliyetli ve yüksek kaliteli üretim yapma imkânına sahip olur. Böylece küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin önü açılarak daha fazla yatırım yapılmasının sağlanması OSB'lerin önemini ortaya koymaktadır.

Organize Sanayi Bölgeleri, dünyada özellikle ihracat yapan firmaların, endüstriyel kümelenmelerin, farklı işletme, ofis, araştırma, teknoloji ve bio-teknoloji parklarını içeren bölgelerdir (Raymond ve Rosendal, 1998:182).

OSB'ler ayrıca sanayicinin ihtiyacı olan ruhsat ve izinleri, ucuz altyapı hizmetlerini, arsa ve araziye kolay erişilmesi gibi kamusal hizmetleri de sundukları için sanayi sektöründeki bürokratik engelleri büyük ölçüde kaldırma gücüne sahiptir (BAKKA, 2012: 5).

Türkiye'de planlı dönemin başlamasından günümüze kadar süregelen OSB politikası, yerel sermaye birikiminin o ilde kullanılıp, bu sermaye birikiminin yerel sanayiye transferinde önemli bir planlama aracı olmuştur. Organize Sanayi Bölgeleri kentleşme ve sanayileşme ilişkilerinin düzenlenmesi adına ayrıcalıklı bir statüye sahiptir. Yatırımcıların buldukları yörelerde uygun koşullarda dana az maliyetli yatırım yapmalarını sağlamaktadır. Bunun sonucunda Organize Sanayi Bölgeleri küçük ve orta ölçekli sanayi tesislerinin gelişmesine uygun bir zemin oluşturarak sanayi kuruluşlarının bölgeler arasında daha dengeli dağılmasına katkıda bulunmaktadır (Çam, 2011: 17).

Türkiye’de OSB’ler 1980’li yıllara kadar olan dönemde bir kentsel dönüşüm aracı olarak kullanılmış, 1990’lı yıllardan sonra ise OSB’lerin kalkınmadaki önemi daha fazla anlaşılmıştır. OSB’lerin başlıca kuruluş amaçları:

- Sanayinin disipline edilmesi, sanayi tesislerinin düzenli bir biçimde sınırları belirli bir alan içinde yer almasının sağlamak.
- Birbirine tamamlayıcı ve yan ürün imal eden sanayi tesislerinin bir plan dâhilinde bir arada üretim yapmaları sonucunda, üretimde verimliliğin ve kâr marjının artmasının sağlamak.
- Sanayinin gelişmekte olan ve az gelişmiş bölgelerde yaygınlaştırılması ile, OSB’ler ekonomik gelişmenin bu bölgelere de yayılmasını sağlamaktadır. Böylece bölgeler arası dengeli gelişme gerçekleşirken az gelişmiş bölgelerden gelişmiş bölgelere olan göçün önüne geçilmektedir.
- Tarım arazilerinin sanayide kullanılmasının önüne geçilmesi,
- Müşterek arıtma tesisleri ile çevre kirliliğinin önlenmesi, OSB’lerde kurulan arıtma tesisleri sayesinde sanayi kuruluşlarının neden olacağı çevre sorunlarının kontrol altına alınması sağlanmaktadır.
- Düşük maliyetli, güvenilir altyapı ile ortak sosyal donatı alanlarının kurulması, OSB’lerde yer alan sanayi tesisleri OSB dışındaki tesislere göre daha ucuz sağlıklı ve güvenilir altyapı tesislerinden yararlanmaktadır.

OSB’lerin belirtilen bu amaçlarının beraberinde sağlayacağı faydalar da göz önünde bulundurulduğunda sahip olması gereken en önemli özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Manduz, 2014:73):

- Özellikleri bakımından en uygun arazının seçilmesi
- OSB içindeki arazilerin taleplere göre uygun şekilde parselasyonunun yapılması
- Girişimcilerin ve çalışanların ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapmak,
- Yönetimde uzmanlaşmayı arttırmak,
- Üretim yapan küçük ve orta ölçekli işletmelere kolaylık sağlamak,

2.2. İktisadi Kalkınma ve Organize Sanayi Bölgeleri

İktisadi kalkınma, bir ülkenin üretim yapısının değişmesiyle ortaya çıkan ürünün toplumun bireyleri arasında adaletli bir şekilde dağıtılması ve iktisadi refahın sağlanması olarak tanımlanabilir (Kaynak, 2009:63). Bir ülkenin insanların iktisadi refahları uzun bir dönem boyunca artıyorsa iktisadi kalkınmanın gerçekleşmesinden söz edilebilir (Dornbusch ve Fischer, 1998:283). Başka bir ifade ile iktisadi kalkınma, bir ülkede üretim ve gelir artışlarının yanısıra ekonomik, sosyal, kültürel ve politik alanlarda da yaşanan yapısal değişim sürecidir. Kalkınma sürecinde:

- Maddi refahın artması, yoksulluğun azaltılması, üretimde kullanılan girdilerin ve elde edilen çıktılarının türünün değişmesi,
- Toplumun hayat standardının mevcut düzeyinin korunması, yükseltilmesi ve üretim metotlarının geliştirilmesi,
- Kişi başına düşen üretimin hızlı ve sürekli artması, toplumun demografik, ekonomik ve teknolojik yapısının değişmesi,
- Sosyolojik anlamda da bir değişme sürecinin yaşanması gibi süreçler yer almaktadır (Berber,2011:8).

İktisadi büyüme kavramı ise ekonomide belli bir dönemde üretilen mal ve hizmet miktarındaki artış ifade edilmektedir. Böylece iktisadi büyümede bir toplumun ekonomisinde hem iktisadi faaliyetlerin ölçeğinde meydana gelen büyümeyi; hem de iktisadi faaliyetler sonucunda kişi başına düşen toplam hâsılanın değişmesi söz konusudur. Bu değişmeler ilgili kültürün, toplumun, bilgi birikimi, örgütlenme, teknoloji, toplam mal ve hizmet üretimindeki değişme gibi özelliklerde ortaya çıkan değişmelerle bağlantılıdır (Tezel,2003:2).

İktisadi büyüme ve kalkınma teorileri özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra hızlı bir gelişme göstermiş ve ekonomi literatüründeki yerini almıştır. Böylece gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelerin seviyesine nasıl geleceği son yılların en çok tartışılan konulardan birini oluşturmuştur. İktisadi kalkınma sorunu daha çok gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sorun olarak görülmektedir. Kalkınma iktisadının teorik temellerini Adam Smith (1723-1790) tarafından atıldığı söylenebilir. Smith, iş bölümü ve sermaye birikimini iktisadi büyümenin temel faktörü olarak görmüştür ancak kalkınma ile ilgili ilk sistematik çalışmalar 1940'lı yılların sonunda başlamıştır (Taban ve Kar,2015:1-7).

İktisadi kalkınma 1950-75 döneminde en parlak devrini yaşamış ve bu dönemde hızlı sermaye birikimi iktisadi kalkınmanın motorunu oluşturmuştur. Bu süreçte temel hedef sanayinin gerçekleştirilmesi ve işsizliğin ortadan kaldırılmasıydı. 1970’li yıllara gelindiğinde sürdürülebilir kalkınma kavramı öne çıkmıştır (Taban ve Kar,2015:1-7). Bu durumda sürdürülebilirlik, hedefler arasında optimal kabul edilebilir bir dengenin bulunmasını ifade etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk kez 1987’de Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından “bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmış ve bu tarihten itibaren de yaygınlık kazanmıştır. (Kaynak, 2009:47-49).

Son yıllarda kalkınma kavramı, insani kalkınma bağlamında ele alınmıştır. İnsani gelişme kavramı, yaşam kalitesi ve eğitimi, sağlıklı ve uzun yaşamayı kapsamaktadır. Daha açık bir ifade ile bu kavram her bireyin insan gibi yaşanabilir bir hayat tarzına sahip olması gerektiğini ifade eder. Böylece kalkınma düşüncesinin merkezinde insan yer almaktadır. Buna göre ülkelerin zenginliğini insan unsuru oluşturmaktadır (Taban ve Kar,2015:1-7).

Dünya ülkelerinin gelişimlerinde sanayi faaliyetlerinin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Dünya ülkelerinin gelişme seyrine bakıldığında bu sanayi faaliyetlerine tahsis edilen kaynak miktarıyla iktisadi büyüme arasında yakın ilişkinin olduğu görülmektedir. Yoksul ülkelerde sanayi faaliyetlerine rastlanılmazken orta ve yüksek gelirli ülkelerde kaynakların %20-40 kadarlık kısmı sanayi faaliyetlerine aktarılmaktadır. Yani sanayinin büyümesi ile GSYİH’nın büyümesi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Sanayinin büyümesi GSYİH’nın büyümesinden ne kadar çoksa yada GSYİH içinde sanayinin payı ne kadar hızlı artıyorsa GSYİH’nın büyümesi de o kadar fazla olmaktadır (Kaynak,2009:177).

İktisadi büyümeyi anlamak için zengin ülkelerin durumlarına baktığımızda bu ülkelerin GSYİH’larının ve sermaye ile beceri birikimine ayrılan zamanın önemli bir kısmını yatırıma dönüştürdükleri görülmektedir. ABD gibi ülkeler işçi başına sermaye ve eğitimleri büyük miktarlarda doğrudan değil bu girdileri verimli bir biçimde kullanarak zenginleşmektedir. Yoksul ülkelerde sermaye ve eğitim eksikliğinin yanında sahip oldukları girdilerin verimlilikleri de çok düşüktür (Jones, 2001:162).

Bir ekonomide kaynakları verimli faaliyetlere yönlendiren köklü reformlar, yatırımları, bilgi birikimini, teknoloji transferini ve bu yatırımların etkin kullanımını teşvik ederek ekonomide durağan durumu değiştirerek iktisadi büyümeyi sağlar. Büyümenin lokomotifi

olan teknolojik gelişme, ülkelerin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Hong Kong, Japonya gibi ülkeler Ar-ge İnovasyon, eğitim ve teknolojik gelişmelere yatırımlar yaparak bu konularda yapısal değişimlere gitmiş ve iktisadi büyümelerini hızlı bir şekilde gerçekleştirmişlerdir (Jones, 2001:165).

Ekonomik kalkınmanın bir süreci olarak değerlendirilebilen bölgesel kalkınma, bölgedeki refah düzeyinin, iş ve yatırım olanaklarının artması ile yaşam standartlarının ve çalışma koşullarının iyileşmesini ifade eder. Bölgesel kalkınma sanayi olanaklarının teşviklerle desteklenmesi, altyapı olanaklarının ve işgücü piyasasının geliştirilmesini de kapsamaktadır. (Stimson,2006 s:4). Ayrıca sanayileşmenin belli bölgelerde yoğunlaşması nedeniyle ortaya çıkan olumsuzlukları ortadan kaldırarak az gelişmiş bölgelerde de ekonomik kalkınmanın sağlanmasını amaçlamaktadır.(Arslan 2005:291).

Bölge kavramı, mekanı belli parçalara ayırmayı hedefleyen bir kavramdır. Bölge kavramını mekân kavramından ayırmak gerekmektedir. Bölge kavramını mekân kavramından ayıran özellik mekânda belli bir sınır ve süreklilik kavramının olmamasıdır (Tekeli,2008:173).

Planlama amaçlı bölge, kentten daha geniş ülkeden daha küçük olan yönetim bakımından belli sınırları olan, yerinden yönetilen, belli katılımcıya bütçeye sahip yönetim birimi olarak tanımlanabilir. Bölge ekonomik ve sosyo kültürel olarak homojen bir mekân olarak görülmekte, işlevsel açıdan bütünlük içinde olan birimler de bölge olarak tanımlanmaktadır (Armstrong ve Taylor,2000 s:1-2).

Bölgesel kalkınma, ülkede yer alan bütün bölgelerin çevre bölgeler ve dünya ile karşılıklı etkileşimi sayesinde oluşan bölge vizyonunu dikkate alan, katılımcı ve sürdürülebilir olmayı temel ilke haline getirmiş, insan gücünün de etkisiyle bölge refahının artmasını amaç edinen çalışmaların tamamıdır. (DPT, 2003:250)

Bölgesel kalkınma Bölgesel kalkınmanın temelini, bölgeler arası gelişmişlik düzeylerinin dengelenmesi ve bölgeler arası gelir farkının en aza indirilmesi amacı oluşturmaktadır. Böylece bölgeler bazında sağlanan kalkınma ulusal düzeyde kalkınmanın sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Sevinç,2011:36).

Türkiye’de bölgesel kalkınma ve planlama çalışmaları 1960 yılından sonra başlamıştır. Fakat 1960 öncesi dönemde de bölgesel farklılıklara değinilmiştir. Kurtuluş savaşı nedeniyle güç kaybeden ülkede yatırımlar devlet tarafından yapılmıştır. Bu dönemde

yatırımlar hammadde ve ulaşım imkânlarının iyi olduğu İstanbul ve Marmara bölgesinde yapılması özel sektörün de bu bölgede yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Bu dönemde bölgesel politikalarda izlenen ana strateji, nüfusun ülkede eşit dağılımı, ulusal bir ekonomi ve toplumun oluşturulması olmuştur. Ayrıca sanayi tesislerinin Marmara bölgesi dışında Anadolu'da da kurulması, ulaşım imkânlarının ve demiryolu ağının geliştirilmesi olmuştur. Bu bağlamda, Kayseri, Eskişehir, Zonguldak, Karabük gibi şehirlerde bu bölgelerin gelişmesi ve özel sektör yatırımlarının artmasını sağlamak amacıyla kamu tarafından sanayi yatırımları yapılmıştır (Göymen,2005:36).

1960 sonrası planlı kalkınma döneminde bölgesel gelişmişlik farkları ülkenin en önemli sorunlarından biri olarak görülmüş, kapsamlı planlama yaklaşımı belirlenmiş, ekonomik ve sosyo kültürel gelişimin hızlandırılmasına önem verilmiştir. Bu amaçlara ulaşabilmek için 1960 yılından günümüze kadar süre gelen beş yıllık kalkınma planları oluşturulmuştur. Günümüzde onuncusu uygulanmaya devam eden kalkınma planları, 1963 yılından beri Türkiye'de bölgesel eşitsizlikleri azaltmak, ekonomik ve toplumsal dengeyi sağlamak gibi amaçları gerçekleştirebilmek için uygulanmaya devam etmektedir. Bu dönemde kalkınmayı sağlayabilmek için Organize Sanayi Bölgesi uygulamaları Küçük Sanayi Sitelerinin kurulması, kalkınmada öncelikli yörelere teşviklerin verilmesi, kırsal kalkınma projelerinin uygulanması gibi bölgesel kalkınmayı destekleyici araçlar uygulanmaya başlanmıştır (Arslan, 2005:291).

Bu uygulamaların dışında son yıllarda Kalkınma Ajansları, Endüstri Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgesi uygulamaları gibi daha modern araçlar bölgesel kalkınmanın sağlanması için kullanılmaya başlanmıştır.

Organize Sanayi Bölgeleri 1960'lı yıllardan günümüze kadar Türkiye'de bölgesel kalkınmayı destekleyici önemli bir araç olmuştur. Türkiye'de bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasında, sanayi yatırımlarının daha verimli ve dengeli olarak yapılmasında, geri kalmış bölgelerde yatırım yapılmasının önündeki engellerin kaldırılması konularında önemli bir yere sahiptir (Çağlar, 2006:307-312). OSB'ler yerel kalkınmanın sağlanması konusunda, bulunduğu ildeki Küçük ve Orta Ölçekteki işletmelerin daha verimli çalışarak gelişmesini sağlamakta bunun sonucunda da o ilde yatırımların ve istihdamın artmasına olanak sağlamaktadır. Böylece sanayi tesisleri yerleşerek bölgeler arasında sanayi kuruluşlarının daha dengeli dağılmasına katkı sağlamaktadır (DPT, 2008:25).

Organize Sanayi Bölgeleri hem bir kentsel dönüşüm aracı hem de bir bölgesel kalkınma aracı olarak düşünülebilir. Organize Sanayi Bölgeleri'nin bölgesel kalkınmaya katkısı üç yolla olmaktadır:

- Birincisi, OSB'lerin kuruluş amacı olan sanayi tesislerinin neden olduğu olumsuzlukların ortadan kaldırılması bakımından, planlı ve çevreye duyarlı bir kentleşmenin gerçekleştirilmesidir.
- İkincisi, sanayi tesislerinin üretim faaliyetlerini daha verimli bir şekilde yürütebilmesi adına gereken kamusal hizmetlerin sağlamasıdır. Altyapı çalışmaları ve imarı tamamlanmış sanayi parsellerinin kullanıma hazır hale getirilmesi, ilgili izin ve ruhsatların müteşebbislere kısa sürede sunulması bakımından, sanayicinin ihtiyaç duyduğu altyapı hizmetlerinin daha nitelikli ve düşük maliyetli olarak sağlanmasıdır.
- Üçüncüsü, benzer üretim faaliyetlerindeki firmaların aynı bölgesel sınırlar içinde bulunması bu firmaların birbirleri üzerinde pozitif etki oluşturmalarıdır. Kümelenme faaliyetleri sonucunda firmaların hem birbirleri arasındaki işlem maliyetleri düşürmekte hem de bir arada olmaları sebebiyle verimlilikleri artmaktadır (Çağlar, 2006:312)

BÖLÜM III

DÜNYADA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ UYGULAMALARI

3.1 Dünyada Organize Sanayi Bölgesi Uygulamaları

Organize Sanayi Bölgeleri ile ilgili uygulamalar ülkeler arasında da farklılık göstermektedir. Organize sanayi bölgelerinin tarihi 1800'lü yıllara dayanmaktadır. Sanayi devriminden sonra şehirlerin etrafında sanayi tesislerinin sayısı giderek artmıştır. Plansız bir şekilde oluşan bu sanayi tesisleri sanayi bölgelerinin kurulması için uygun ortamı oluşturmuştur. Kuzey Amerika'da 19. Yüzyılın ilk çeyreğinde tekstil ve dokuma tesislerinin bir arada kümelenmesi ile "Sanayi Bölgeleri" ortaya çıkmıştır (Özdemir,1990:5).

Organize Sanayi Bölgeleri dünyada yerel kalkınma stratejilerinin mihenk taşıdır. Birleşmiş Milletler Gelişim Örgütü'ne (2015) göre, dünyada Organize Sanayi Bölgeleri, Özel Ekonomik Bölgeler, Eko-Endüstriyel Bölgeler, Teknoloji Parkları ve İnovasyon Bölgeleri olmak üzere dört ana başlık altında toplanabilir (UNIDO, 2015:12).

18. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere de başlayan ve kısa süre de dünyaya yayılan sanayi devriminin doğurduğu iktisadi ve sosyal gelişmelerin tüm dünya ülkelerini etki altına alması sonucunda başta Batı Avrupa Ülkeleri olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri'nde de 19. yüzyılın sonlarında ticaret, sanayi ve konut gibi temel sektörlerde önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bahsi geçen bu temel sektörlerin gelişmesiyle talep artışı yaşanmış, topraklar çeşitli ve ayrıntılı planlarla ayrılarak bu sektörlerde faaliyet gösteren firmalar tarafından kullanılmaya başlanmıştır (OSBÜK).

OSB'ler ile ilgili ilk uygulama, İngiltere'nin Manchester kenti yakınlarında 1896 yılında bir girişimci tarafından kurulan "Trafford Park" uygulamasıdır. Trafford Park,Manchester Gemi Kanalının inşasına bağlı olarak, Mersey Nehri'ni kullanarak bütün dünya ülkelerine, hammadde ithal etmeyi ve ticari malların ihracatını amaçlamıştır (www.manchester2002-uk).

Organize Sanayi Bölgesi düşüncesi ilk olarak 1899 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde uygulamaya geçmiştir. ABD'de OSB'lerin yaygınlaşması uzun zaman almışsa da zaman içerisinde olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Bunun sonucunda özel girişimciler tarafından

1905 ve 1909 yıllarında Chicago yakınlarında Central Manufacturing District (CMD) ve Clearing adıyla iki sanayi bölgesi kurulmuştur. Bu girişimlerin, modern anlamda sanayi bölgelerinin ilk örneklerini oluşturduğu söylenebilir. 1915 yılına gelindiğinde satın alma seçeneğiyle birlikte çoğu kirada olmak üzere, CMD'de yerleşik firma sayısı 200'ü bulmuştur (www.encyclopedia.chicagohistory).

Organize Sanayi Bölgeleri başlangıçta birçoğu kamu kurumları tarafından kurulmuş ve işletilmiştir. Bu yaklaşım bir çok ülkede özel bölgelerin gelişimi için hızla terk edilerek özel sektöre devredilmiştir (World Bank,2008:26).

3.1.1 İngiltere Ve Trafford Park Organize Sanayi Bölgesi

Trafford Park Organize Sanayi Bölgesi, kuzeyde Irwell Nehri, kuzey batısında Manchester Liman Kanalı ile çevrili ve güneyde Mersey Nehri bulunan 1896 yılında kurulmuş dünyadaki ilk Organize Sanayi Bölgesi örneğidir. 1894 yılında Manchester Gemi Kanalı'nın açılmasıyla Trafford Park'ın ekonomik potansiyeli artış göstermiştir. Banker Ernest Terah Hooley bu potansiyeli değerlendirmek için hızlı davranırken Trafford Park'ı Organize Sanayi Bölgesi olarak geliştirmeye karar verdi. Trafford Park Kuzey Amerika'nın ihtiyacı olan ağır ve büyük hacimli hammaddelerin taşınması için oldukça uygun bir bölgeydi. 1899 yılında Amerikalı sanayici ve mühendis George Westinghouse British Westinghouse şirketini kurarak faaliyet gösterdi. Günümüzde bu şirket Metropolitan Vickers adında faaliyet göstermektedir (Öcal,2008:59).

Bu bölgenin sanayi bölgesi olması nedeniyle 1911 yılında Manchester'in ilk havaalanı bu bölgeye yapıldı. Aynı yıl içinde Amerikan araba üreticisi olan Ford bu bölgeye bir fabrika kurdu. 1914 yılında 10 milyon insanın yaşadığı bir bölge olan Trafford Park'da üçüncü liman yapıldı. Bu dönemde yapılan yatırımlarla Trafford Park'da inşaat, kauçuk, ağaç işleri, elektrik, plastik, un değirmeni ve mekanik gibi işlerle faaliyet gösteren firmaların bu bölgede yatırım yapmasına sebep olmuştur. Trafford Park, Manchester Gemi Kanalı'nın etkisiyle bu yıllarda bir gıda üretim merkezi haline gelmiştir (Öcal,2008:59).

Birinci Dünya Savaşı öncesinde İngiltere hükümeti, sanayi bölgelerini az gelişmiş alanlarda işsizlikle mücadele için bir araç olarak kullanmıştır. İkinci Dünya Savaş'ından sonra ise bu politikayı ulusal düzeyde yaygınlaştırarak özellikle, büyük kentlerde sanayinin dışarıya doğru yayılmasını, geri kalmış bölgelerde ve yeni merkezlerde yerleşmelerini özendirmiştir (Mazlum, 1990:27).

İngiltere’de ilk OSB uygulamalarının yaygınlaşması, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra görülmektedir. 1929’da tüm dünyayı etkisi altına alan Büyük Buhran’ın İngiliz ekonomisini çökertmesi sebebiyle bunalımdan en çok etkilenen çelik, kömür ve gemi inşa sanayileri olmuştur. Bu sektörlerdeki firmaların kapanmasının ardından ortaya çıkan işgücü ülkedeki gelişmiş sanayi bölgelerine yönelmiştir. Belli bölgelerde bu göç dalgası nedeniyle nüfus kaybı yaşanması sonucu bu duruma bir önlem olarak devlet tarafından 1936’da “Özel Gelişme Alanları ve İlerleme Yasası” çıkarılmıştır. 1936-1938 yıllarında bu yasa çerçevesinde alınan önlemlerle Galler’de ve İskoçya’da sanayi bölgeleri kurularak faaliyete geçmiştir (OSBÜK).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında belli bölgelerde sanayi sektöründe hızlı bir gelişim olabileceği düşüncesiyle; sanayi alanlarına ve büyük kent merkezlerinde olabilecek hareketlenmeye karşı koyabilmek ve sanayi kuruluşlarının coğrafi dağılımını düzenlemek amacıyla 1945 yılında “Sanayinin Dağılımı Yasası” çıkarılmıştır (OSBÜK).

İngiltere’nin sanayideki başarısı bu iki yasa yıllarca kararlı bir politikayla etkin ve bilinçli olarak uygulaması sonucunda olmuştur. Böylelikle, devlet sanayiye ülkedeki bazı yerleşim yerlerine özendirerek, sanayileşme yoluyla azgelişmiş yörelerin geliştirilmesini sağlamıştır.

3.1.2. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Organize Sanayi Bölgesi

Amerika’daki OSB uygulamalarını incelediğinde; OSB’lerin ABD’deki adının ‘Sanayi Parkı’ olduğu görülmektedir. Bu sanayi parklarının temel amacı, belli bir alanın bir plan dahilinde geliştirilip bölümlere ayrılarak sanayi işletmelerinin kullanımına açılmasıdır. Bu uygulamanın diğer amaçları; firmaların birbirleriyle olan iş ilişkilerinden, donanımlı insan gücünden, ulaşım ve finansman olanakları bakımından sağladığı faydalarla sanayileri büyük kentlerin yakınında toplamaktır (Eyüboğlu, 2007:2).

ABD’ de sanayi bölgesi uygulamalarından başarılı sonuçlar elde edilmiş; fakat bu uygulamaların yaygınlaşması uzun zaman almıştır. Bunun sonucunda özel girişimciler tarafından 1905 ve 1909 yıllarında Chicago yakınlarında "Central Manufacturing" ve "Clearing" adında iki sanayi bölgesi kurulmuştur.

Bu uygulamaların amacı, müteşebbislerin altyapısı hazır sanayi arazisi ihtiyaçlarının karşılandığı bölgeleri inşa eden özel kuruluşların kâr elde etmek istemeleridir. Bu durum

Amerika'daki ilk OSB uygulamalarının, özel sektör temsilcileri tarafından kâr sağlamak amacıyla gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde OSB'ler bir kamu yatırımı olarak uygulanmaya başlamıştır (OSBÜK).

1957 yılında ABD'de %70'i kâr amaçlı özel sektörün, %24 kâr amacı gütmeyen toplum örgütlerinin, %6'sı hükümetler tarafından yönetilmek üzere 302 tane OSB bulunmaktaydı. ABD'de ayrıca 225 adet yabancı ticaret bölgeleri ve çok sayıda özel teşebbüs bölgeleri faaliyette bulunmaktadır. Montgomery'de de 4 tane sanayi parkı ve bir hava alanı bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1970 ve 1990'lı yıllarda Organize Sanayi Bölgeleri'nin gelişiminin beklenenin üzerinde gerçekleşmesi, günümüzde çok sayıda atıl durumda ve tam kapasitenin altında faaliyet gösteren Organize Sanayi Bölgelerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde Organize Sanayi Bölgeleri'nin en çok eleştirilen yönü, tarıma elverişli verimli toprakların sanayi bölgelerinin kullanımına ayrılması sonunda tarım sektörüne yaptığı olumsuz etkidir (Öcal,2008:61).

3.1.3. Hindistan Organize Sanayi Bölgesi

Hindistan'da küçük sanayi işletmeleri, yetersiz sermaye kaynakları, modern teknolojilerin gerektiği gibi kullanılamaması, modern üretim metotlarının gelişmemesi, eğitilmiş iş gücünün az olması gibi nedenlerle ekonomik sıkıntı içine girmiştir. Bu durumun önüne geçebilmek için devletin küçük sanayi işletmelerine Türkiye'de olduğu gibi beşer yıllık kalkınma programlarıyla yardım etmesi hedeflenmiştir. Hindistan'da bu kalkınma programlarının etkisiyle 1955 ve 1956 yıllarında on adet Organize Sanayi Bölgesi kurulmuştur (TOBB,1983:23).

Hindistan'da Organize Sanayi Bölgeleri Genel Sanayi Bölgeleri ve Özel Sanayi Bölgeleri olarak iki şekilde uygulanmaktadır. Genel Sanayi bölgelerinde bütün sektörler bölgede faaliyet göstermektedir. Özel Sanayi Bölgelerinde ise, daha çok yazılım, plastik, tekstil gibi sektörler yer almaktadır. Hindistan'ın bilişim ve teknoloji merkezlerinden biri olan Bengalar'da kurulan Software Technology Park bu uygulamanın önemli örneklerinden biridir. Hindistan'da Organize Sanayi Bölgelerinin finansmanı devlet bütçesinden ayrılan finansal kaynaklarla yapılmaktadır (Bilgin ve Ar, 2004:163).

Hindistan'da Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarının temel avantajları:

- Çalışma koşullarının daha iyi modern hale getirilerek verimlilik artışının sağlanması
- Küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarının birbiriyle olan ilişkileri sayesinde oluşan dışsal ekonomilerden yararlanmaları
- Kooperatifçilik anlayışının gelişmesine zemin hazırlayarak girişimcilerin bir araya gelerek güç kazanmasına olanak sağlamak
- Sanayi kuruluşlarının gelişmesine katkı sağlayabilmek için ortaya çıkabilecek olumsuz durumların giderilmesini sağlamak (Onat,2002:15).

3.1.4. Tayland Organize Sanayi Bölgesi

Tayland'da Organize Sanayi Bölgelerinin kuruluş amacı, yatırım yapılmayan kırsal bölgelerde yatırım yapılmasını sağlayarak bölgesel kalkınmanın sağlanmasıdır. Tayland hükümeti bu amacı gerçekleştirebilmek için ülkemizdekine benzer teşvik politikaları uygulamaktadır. Yatırım çekilmek istenen bölgelerde, altyapı hizmetlerinin tamamlanması, elektrik, su, telekomünikasyon, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanabilmesi için hükümet tarafından yatırımcılara mali destek ve vergi muafiyeti sağlanmaktadır (Bilgin ve Ar, 2004:164).

Tayland'da Organize Sanayi Bölgeleri ile ilgili işlemler Tayland Sanayi Bakanlığı'na bağlı Türkiye'deki Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü'ne benzer bir yapı olan Tayland Sanayi Bölgeleri Kurumu tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kurumun görevi ülkedeki ihracatın ve sanayinin olduğu bölgelerin geliştirilmesi ve yönetilmesidir. Tayland'da Organize Sanayi Bölgeleri kamu kurumları tarafından kurularak işler hale getirilebileceği gibi özel sektör tarafından da kurulup işletilebilmektedir. Tayland'da 10 OSB kamu desteğiyle kurulmuş toplam 31 adet Organize Sanayi Bölgesi, bu bölgelerde de 2.800 sanayi tesisi bulunmaktadır. 32.264 km² alana sahip bu OSB'lerde 400.000'e yakın kişi istihdam edilmektedir. Yatırımların çoğunu yabancı sermayeli şirketler oluşturmaktadır. Tayland'daki OSB'lerde diğer ülkelerden farklı olarak bir ana sektör bulunmakta, diğerleri ise bu ana sektörlere bağlı yan sektörlerden oluşmaktadır (Süt,2009:63).

3.1.5. Almanya'da Organize Sanayi Bölgesi

Almanya'da Organize Sanayi Bölgeleri uygulamalarının tarihi eskilere dayanmaktadır ve OSB'ler "Industriegelände" veya "Gewerbegebiet" olarak adlandırılmaktadır. Almanya'da

eyalet sistemi olması nedeniyle sanayi konusunda 16 eyalette 16 farklı uygulama söz konusu olmaktadır. Almanya'nın en büyük ve en fazla sanayileşmiş eyaletlerinden biri olan Kuzey Ren Westfalya'da 1978 yılında ilk düzenli OSB kurulmuştur. Bu OSB de ilk yıllarda kural olarak OSB alanının en az 2000 dekar olması zorunluluğu getirilmiş fakat daha bu uygulama 1995 yılında 800 dekara düşürülmüştür. Almanya'da 1998 yılından itibaren Value Park adlandırılan yeni bir uygulama ortaya çıkmıştır. Bu uygulamada birbiriyle ilişkili olan sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar aynı OSB içinde yer almaktadır. Bu uygulamada amaç nakliye, atıkların yeniden ilişkili sektörler tarafından hammadde olarak kullanılması, tam zamanlı üretim gibi tekniklerle firmalar arasında sinerji oluşturularak kalkınmanın sağlanmasıdır. Plastik ve kimya sektörlerinin aynı bölgede yer alması bu uygulamaya örnek gösterilebilir. Almanya'daki OSB'lerde çoğunlukla orta ve küçük ölçekli sanayi kuruluşları faaliyet göstermektedir (Çuhadar, 2005:118).

BÖLÜM IV

TÜRKİYE’DE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

4.1 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri uygulamaları gelişmiş ülkelerindeki örneklere birçok yönden benzemekle beraber, bazı yönlerden de farklılık göstermektedir. Organize Sanayi Bölgeleri, batı ülkelerinde, genellikle kâr amacı gütmeyen özel kuruluşlar tarafından, yarı-kentsel alanlarda, belli bir ihtisas alanında, standart parsel ve fabrika binaları ile altyapı tesislerinden oluşur. Oysa Türkiye’deki Organize Sanayi Bölgeleri, çoğunlukla kentsel alanlarda, belli bir sanayi dalında ihtisaslaşmamış sanayi tesislerinden kurulu, standart olmayan fabrika binaları ve altyapı tesisleri ile değişik yapı ve görüntü sunarlar. Gelişmiş ülkeler ile Türkiye arasında Organize Sanayi Bölgeleri uygulamasında görülen farkları aşağıdaki gibi bir tabloda toplayabiliriz (Çezik ve Eraydın,1982:45).

Tablo 1: Gelişmiş ülkeler ile Türkiye’deki Organize Sanayi Bölgeleri’nin karşılaştırılması

GELİŞMİŞ ÜLKELER	TÜRKİYE
İhtisaslaşmış OSB	İhtisaslaşmamış OSB
Küçük ve Orta Ölçekli Endüstriler	Küçük, Orta ve Büyük Ölçekli Endüstriler
Yarı Kentsel Alanlarda	Kentsel Alanlarda
Çoğunlukla Kar amacı Gütmeyen Özel Kuruluşlar tarafından	Genellikle Kar amacı Gütmeyen Özel ve Karma Kuruluşlar tarafından
Kiralık ve Satılık Sanayi Parselleri	Satılık Sanayi Parselleri
Standart Parseller veya Fabrika Binaları, Altyapı ve Ortak Hizmet Kolaylıkları	Standart olmayan Parseller, Altyapı ve Ortak hizmet Kolaylıkları
Kredi Olanakları	Kredi Olanakları

Kaynak: Organize Sanayi Bölgeleri üst kuruluşu (www.osbuk.org.tr)

Türkiye’de sanayi üretiminin mekânsal organizasyonunda, Serbest Bölgeler, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri özel statüye sahip üretim bölgeleri olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye’de sanayi üretimi için önemli aktörlerden biri olan OSB’ler planlı kalkınmanın ilk yıllarından itibaren uygulanmaya başlanarak Türkiye’de sanayi altyapısını oluşturmayı amaçlamıştır. Sanayinin tüm ülkede gelişmesi, bölgeler arasındaki kalkınmanın dengeli şekilde sağlanması, sanayileşmenin neden olabileceği çevresel faktörlerin giderilmesi, yatırımcılara daha az maliyetli altyapı hizmetlerinin sunulması, ucuz ve kaliteli üretimin yapılması gibi hedefleri olan OSB uygulaması günümüzde 50 yıllık bir tecrübeye ulaşmış bulunmaktadır (Varol,2012:5).

Kalkınma Planlarının ortak amacı sanayinin gelişmesi, ekonomik kalkınma ve gelişmenin sağlanmasıdır. Kalkınma planları oluşturulurken o dönemde var olan siyasal, sosyal ve ekonomik sorunlar söz konusu planların uygulanmasını zorlaştırmıştır. Planlar genellikle bir önceki planda hedeflenen uygulamaları tamamlama amacı gütmüş ve istikrar yakalamaya çalışmıştır (Yılmaz, 2011:18).

Organize Sanayi Bölgeleri kavramına ilk kez Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1963-1967) değinilmiştir. Bu dönemde sanayi sektörünün "lokomotif sektör" olduğu belirtilmiştir. Sanayi bölgelerine ekonomik ve toplumsal kalkınmanın sağlanması, ekonomik dengenin kurulması, hızlı büyümenin sağlanması ve sanayileşmeye önem verilmesi gibi ileriye dönük hedefler seçilmiştir. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967) ile birlikte “Endüstriye Teşvik” başlığı altında endüstride verimliliği arttırarak, bölgesel kalkınmanın dengeli bir şekilde sağlanması amacıyla sanayinin kurulacağı bölgelerin seçilerek düzenli sanayi bölgelerinin kurulması planlanmıştır. 1963 yılında ve daha sonraki yılların programlarında OSB’lerin programlanmasına öncelik verilmiştir. Bursa TSO OSB, 1962 yılında yapımına başlanarak 1966 yılında tamamlanmış ve Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminin sonunda faaliyete başlamıştır (I.BYKP, 1963).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1968-1972) ise, Türkiye’deki sanayi bölgeleri sorununu çözmek için Organize Sanayi Bölgeleri’nin kurulmasının, gelişmesinin teşvik edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. OSB’lere yönelik ayrıcalıklı teşviklerin verilmesi de ikinci kalkınma planı döneminde gündeme gelmiştir. Bu kapsamda Organize Sanayi Bölgeleri, bölgesel gelişmenin sağlanması, şehirleşme ve sanayileşmeden kaynaklanan sorunların giderilmesi gibi konularda araç olarak kabul edilmiştir (Cansız,2010:12).

Ayrıca OSB’lerde ve tanımlanacak sanayi dallarında özel tarifelerin uygulanmasına gidileceği ifadesine yer verilmiştir. Manisa, Eskişehir, Konya, Gaziantep ve Erzurum’da Organize Sanayi Bölgeleri’ne bu plan döneminde başlanmıştır (II. BYKP,1968).

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (1973-1977), şehre göç eden nüfusun uygun işlerde istihdam edilerek şehir yaşantısına uyum sağlaması, böylece sanayi ile şehir ilişkisinin kurulması planlanmıştır. OSB’lerin ekonomik gelişme potansiyeli olan şehirlerde kademelenme önceliklerine göre, sanayileşmeyi düzenleyici bir araç olarak kullanılacağı belirtilmiş, OSB’lerin fiziki planlama ve kentsel gelişme açısından düzenleyici bir araç olarak ele alındığı vurgulanmıştır. Bu planlama döneminde; İnegöl, Bilecik, Eskişehir (2),Kayseri, Çorum (1), Ankara, Çerkezköy, Bolu, Malatya, Adana, Denizli (1), Tokat, Mardin (1) OSB’lerine başlanılmıştır (III.BYKP, 1973:855).

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (1979-1983), OSB’lerin kuruluş işlemlerini yönetmek, bu merkezlerde uygulanacak işletmeciliğin ortak ilkelerini saptayarak gerekli denetimlerin yapılması ve OSB’lerin sorunlarını çözmek amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığının sorumluluğu altında olacağı, sanayileşme çabalarında bütünleşmeyi sağlayıcı bir anlayışla kurulmalarının sağlanacağı ve altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılacağı ifade edilmiştir (IV.BYKP, 1979 s:279).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1985-1989) OSB’lerde yurt dışında çalışan vatandaşların yapacakları yatırımlar ile kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlara ilave teşvikler sağlanacağı, OSB’lerin yer seçiminde Bölgesel Gelişme durumlarının esas alınacağı, şehirlerde sanayi tesislerinin planlı şekilde yerleşmesine, şehirlerin planlı gelişmesine, çevre ve halk sağlığının korunmasına önem verilmesi konularına ilişkin ifadeler yer almıştır. Ayrıca OSB’lerde yer alacak sektörlerin bölgenin özelliklerine göre tanımlanacağı, ihtisaslaşmış OSB’lerin gerçekleştirilmesinin sağlanacağı ve OSB’lerin bulunduğu yerlerde Küçük Sanayi Sitelerinin kurulmasının teşvik edileceği konuları üzerinde durulmuştur (V.BYKP, 1985:32-163).

1980’ler sonuna kadar kentsel planlama aracı olarak kullanılan Organize Sanayi Bölgeleri, 1990’lı yıllarda sanayileşme sürecini tetiklemesi amacıyla hızla bütün Anadolu’ya yayılmıştır.2000’li yıllarda Sekizinci Kalkınma Planı ile birlikte dönemin en önemli politikaları; yerel girişimciliğin teşvik edilmesi ve istihdam açısından önem arz eden Organize Sanayi Bölgeleri’nin yurdun tamamına yayılması, orta büyüklükteki kentlerde

altyapısı tamamlanmış sanayicinin kullanımına hazır sanayi bölgeleri geliştirilmesi ve OSB’lerde orta büyüklükteki sanayi tesislerinin yer alabileceği arsaların üretilmesi olmuştur (VIII.BYKP, 2001).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında OSB’lerde ara eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla mesleki eğitim faaliyetlerinin özel sektörle işbirliği içinde yürütülmesini sağlanması için Üniversite- sanayi işbirliğinin güçlendirilerek, inşaat aşamasında olan OSB’lerin ivedilikle tamamlanarak sanayicinin kullanımına açılması vurgulanmaktadır (IX.BYKP, 2007).

Onuncu Kalkınma Planında ise OSB uygulamalarında (2014-2018) üretime geçen firma sayılarının artırılmasının, OSB’lerin mevcut kapasitelerinin artırılarak müteşebbislere daha verimli hizmet verilmesinin, Ar-Ge Merkezleri ve Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) ile ilişkilerinin geliştirilmesine vurgu yapılmış, OSB ve KSS’lerin üretimlerinin ve ihracat kapasitelerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması, OSB, Serbest Bölge ve büyük fabrikalara demiryolu bağlantı hatları yapılması planlanmıştır (X.BYKP, 2014).

4.2 Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin Mevcut Durumu

Organize Sanayi Bölgeleri 1960’lı yıllarda uygulanmaya başladıkları ilk yıllardan itibaren Türkiye’de, işsizliği azaltmada, sanayi yatırımlarının hızlanmasında, kalite ve verimliliğin artışında, bölgesel eşitsizliklerin önlenmesinde ve bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli rol oynamışlardır. Günümüzde OSB’lerin üstlendikleri bu rollerin önemi her geçen gün artmaktadır. Bugün itibariyle 284 adet OSB tüzel kişilik kazanmış durumdadır. Bu OSB’lerin 238’i karma, 39’u ihtisas ve 7 si de ıslah OSB’dir (Tablo 2).

Organize Sanayi Bölgeleri’nin en fazla bulunduğu illerin Türkiye'nin batısında yer alan gelişmiş iller olduğu Tablo 2’de görülmektedir. Bursa 16, İzmir, Kocaeli ve Tekirdağ 13'er OSB ile en fazla OSB’nin bulunduğu illerdir, Ankara (11), Konya (9) ve Afyon (9) illeri de bu illeri izlemektedir. Türkiye’de OSB bulunmayan tek ilin ise Artvin olduğu görülmektedir (Tablo 2).

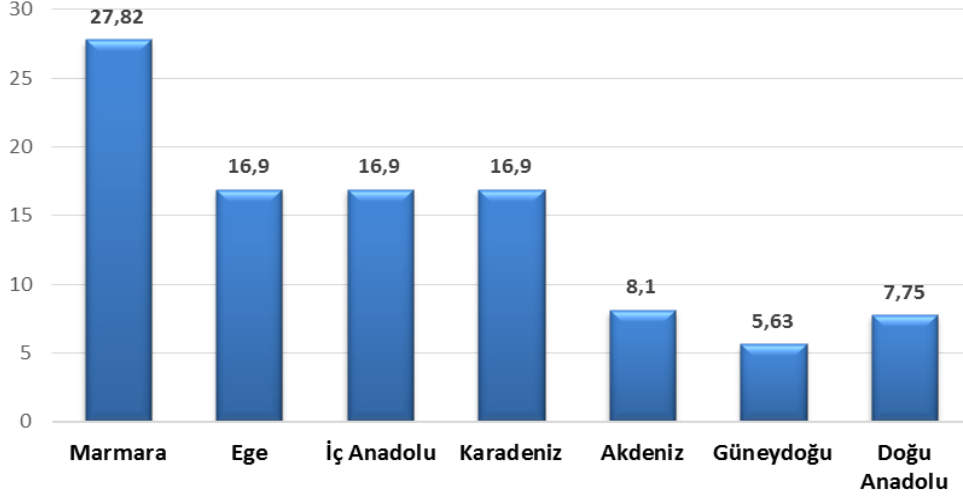
Tablo 2: Türkiye’deki OSB’lerin bölgelere göre dağılımı (adet)

Marmara		Ege		İç Anadolu		Karadeniz		Akdeniz		Güney Doğu		Doğu Anadolu	
Balıkesir	5	Afyon	9	Aksaray	1	Amasya	3	Adana	2	Adıyaman	4	Ağrı	1
Bilecik	6	Aydın	7	Ankara	11	Artvin	0	Antalya	2	Batman	1	Ardahan	1
Bursa	16	Denizli	3	Çankırı	5	Bartın	1	Burdur	3	Diyarbakır	1	Bingöl	1
Çanakkale	2	İzmir	13	Eskişehir	2	Bayburt	1	Hatay	5	Gaziantep	3	Bitlis	1
Edirne	1	Kütahya	5	Karaman	1	Bolu	4	Isparta	3	Kilis	1	Elazığ	1
İstanbul	8	Manisa	7	Kayseri	3	Çorum	3	İçel	2	Mardin	2	Erzincan	1
Kırklareli	4	Muğla	1	Kırkkale	3	Düzce	4	K.Maraş	4	Siirt	1	Erzurum	3
Kocaeli	13	Uşak	3	Kırşehir	3	Giresun	2	Osmaniye	2	Şanlıurfa	3	Hakkari	1
Sakarya	7			Konya	9	Gümüşhane	1			Şırnak	2	Iğdır	1
Tekirdağ	13			Neveşehir	2	Kastamonu	4					Kars	1
Yalova	4			Niğde	2	Karabük	1					Malatya	4
				Sivas	4	Ordu	3					Muş	1
				Yozgat	2	Rize	2					Tunceli	1
						Samsun	5					Van	2
						Sinop	2						
						Tokat	5						
						Trabzon	4						
						Zonguldak	3						
TOPLAM	79	TOPLAM	48	TOPLAM	48	TOPLAM	48	TOPLAM	23	TOPLAM	18	TOPLAM	20

Kaynak : www.sanayi.gov.tr, erişim tarihi 01.05.2016.

Bölgesel bazda OSB'ler en fazla Marmara (79), Ege(48) İç Anadolu (48) ve Karadeniz (48) bölgelerinde bulunmaktadır. Akdeniz (23), Doğu Anadolu (20) ile Güneydoğu Anadolu (18) bu bölgeleri takip etmektedir.

Türkiye de OSB'lerin yüzdesel dağılımına bakılacak olursa Grafik 1’de görüldüğü gibi Marmara bölgesi %27,30, Ege, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri %17,02, Akdeniz %8,16, Doğu Anadolu %7,80 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki OSB’lerin Türkiye deki oranı %5,67 olarak görülmektedir.

Şekil 1: Türkiye’de Bölgelere göre OSB’lerin yüzdesel dağılımı

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (www.sanayi.gov.tr ,erişim tarihi 01.05.2016).

4.3 Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kuruluşu İle İlgili Hukuki Dayanaklar

OSB’lerin hukuksal dayanağını 15 Nisan 2000 tarihinde çıkarılan 24021 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu oluşturmaktadır.

Türkiye’de fiilen yürütülmekte olan OSB uygulamalarına yasal statü kazandırmak ve gelişen ekonomik ihtiyaçları karşılayacak organizasyonlar sağlamak üzere, hazırlanan Organize Sanayi Bölgeleri kanunu 15.04.2000 tarihinde 24021 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak üzere yürürlüğe girmiştir. Böylece Organize Sanayi Bölgesi ilan edildikten sonra, bölge içerisinde yapılacak imar ve parselasyon plan değişiklikleri bölge tarafından hazırlanarak Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı onayı ve İl İdare Kurulunun kararı ile yürürlüğe girmekte, arazi, kullanım, yapı ve tesislerin projelendirilmesi, inşası ve kullanımı, işyeri açma ve çalışma ile ilgili ruhsat ve izinler OSB yönetimi tarafından verilerek yatırımcılara önemli kolaylıklar sağlanmıştır.

Sanayinin önem kazanması, OSB’lerin yaygın hale gelmesi, OSB’nin tüzel kişiliğinin olmaması sebebi ile uygulamalarda hukuki sorunların yaşanması 1960’lı yıllardan beri hukuksal boşluk yaşayan OSB’lere yeni bir yasal düzenlemeyi zorunlu hale getirilmiştir. Bu nedenle ülkemizde fiilen yürütülmekte olan OSB uygulamalarına yasal statü kazandırmak ve gelişen ekonomik ihtiyaçları karşılayacak organizasyonlar sağlamak üzere, 2000 yılında Organize Sanayi Bölgeleri kanunu hazırlanmıştır.

OSB'ler 1982 yılına kadar Kalkınma Planlarındaki hedefler doğrultusunda Yüksek Planlama Kurulu (YPK) ve Bakanlar Kurulu Kararıyla kurulmuştur. 31.01.1982 tarihinde ise "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Fonlar Yönetmeliği" yürürlüğe girerek uygulanmaya başlanmıştır. OSB'lerin hızla çoğalması, öneminin artması ve tüzel kişiliğe sahip olmaması sebebiyle hukuksal problemlerin ortaya çıkmasına bağlı olarak yeni bir yasal düzenleme zorunlu hale gelmiştir. Bu kapsamda 15.04.2000 tarihinde 4562 sayılı OSB Kanunu, 01.04.2002 tarihinde de "OSB Uygulama Yönetmeliği" yürürlüğe girmiştir. OSB Uygulama Yönetmeliği, 22.08.2009 tarihinde yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca ilk olarak 28.06.1997 tarihinde yürürlüğe giren "Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği", 4562 sayılı OSB kanununa bağlı olarak 21.05.2001 tarihinde yeniden düzenlenmiştir. Ancak daha sonra ortaya çıkan ihtiyaçlar dolayısıyla 17.01.2008 tarihinde tekrar revize edilmiştir (OSBÜK).

OSB'lerde yer alan parsellerin tahsisine ilgili usulleri belirlemek üzere de "Organize Sanayi Bölgeleri'nde Yer Alan Parsellerin Gerçek veya Tüzel Kişilere Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Tahsisine Dair Yönetmelik" 26.08.2011 tarihinde 28037 sayılı RG' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Arpa,2014:27).

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın OSB'ler üzerindeki yetkilerine bakılacak olursa; 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 08.06.2011 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu KHK ile, "Organize Sanayi Bölgeleri ve endüstri bölgelerinin planlanmasına, kuruluşuna, yapılaşmasına ve işleyişine ilişkin mevzuatla verilen görevleri yapmak, Organize Sanayi Bölgeleri'nin altyapı yatırımları ile sanayi sitelerinin altyapılarının tamamını ve üstyapı tesislerinin % 70'e kadar olan kısmını kredi ile desteklemek, destekleme şart ve niteliklerini belirlemek ve denetlemek, işletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla kümelenme girişimlerine ait politikalar geliştirmek ve uygulamak, kümelere hibe desteği sağlamak, uygulama sonuçlarını izlemek ve değerlendirmek" görevi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına verilmiştir. Bakanlık adına bu görevleri Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü yerine getirmektedir. Bakanlık gerekli gördüğü durumlarda ya da şikâyet olması halinde OSB'lerin her türlü muhasebe hesap ve işlemlerini denetlemeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilendirilmiştir.

4.4 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Kuruluş Aşamaları

Organize Sanayi Bölgeleri, OSB Yer Seçimi Yönetmeliğine göre uygun görülen yerlerde Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın onayı ile kurulur.

Organize Sanayi Bölgelerinin nerede kurulacağıyla ilgili süreç, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinatörlüğünde ve OSB kurulacak olan ildeki ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla oluşturulan Yer Seçim Komisyonu tarafından yapılır. Yer Seçim Komisyonu OSB kurulması düşünülen yerde gerekli incelemeleri yapar ve yapılan inceleme sonucunda, 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kararları da dikkate alınarak herhangi bir sakınca görülmediği takdirde oy birliği ile ilgili alanda OSB kurulmasına karar verilir. İncelenen alan içinde korunması gereken ve sanayi tesislerinin kurulmasına izin verilmeyen alanlar varsa bu alanlar OSB yeri olarak incelemeye alınmaz. OSB'nin sınırları içinde Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Kurumunun istediği ölçülerde sağlık koruma bandı için alan bırakılır (OSB Yer Seçim Yönetmeliği).

Yer Seçim Komisyonu tarafından Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na gönderilen olumlu raporla yer seçiminin kesinleştirilmesinin ardından OSB sınırlarının dışında kalan alanların planlanması Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya ilgili belediye tarafından en geç bir yıl içinde yapılır. Bununla ilgili usul ve esaslar Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından ortaklaşa belirlenir.

OSB için belirlenen sınırlar içinde imar ve parselasyon planları ve bununla ilgili değişiklikler OSB tarafından yönetmeliğe uygun şekilde hazırlanarak Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na onaylanmak üzere gönderilir. İmar ve Parselasyon planları onaylandıktan sonra OSB'nin bulunduğu ildeki valiliğe gönderilerek İl İdare Kurulu kararı ile askı süresinin ardından yürürlüğe girer. Onaylanan OSB İmar Planları ilgili kurumlara bilgi amaçlı gönderilir. İmar planında ortak yerlerden sayılan zorunlu idari, sosyal ve teknik altyapı alanları ile arıtma tesisi için ayrılmış olan alan ve aktif yeşil alanların toplamı OSB'nin büyüklüğünün % 8'inden az, katılımcı veya kiracı olarak bölge içinde faaliyette bulunan küçük imalat, tamirat, ticaret, eğitim ve sağlık hizmet alanlarının büyüklüğü ise OSB'nin toplam alanının % 10 'undan fazla olamaz. Bu alanlar ortak kullanım alanı olamaz ve 3000 m²'den küçük parsel oluşturulamaz (OSB Uygulama Yönetmeliği).

Yer seçimi ve imar planı onaylanan OSB alanında özel mülkiyete ait araziler bulunması durumunda bu araziler ilgili kişinin rızası alınarak satın alma veya 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre kamulaştırma yoluyla OSB tüzel kişiliği mülkiyetine dahil edilir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gerekli gördüğü hallerde kesinleşmiş olan OSB sınırları içindeki şahıs mülkiyetindeki alanların etaplar halinde kamulaştırılmasına izin verebilir ve bu doğrultuda Kamu Yararı Kararı verebilir. Organize Sanayi Bölgesi, bu alanda yapacağı kamulaştırmaları OSB'nin bulunduğu ildeki Valiliğe, İl Özel İdaresine, Belediyeye yada Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'na yaptırabilir.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından onaylanan imar planına göre OSB içindeki arazilerin kullanımı, tesislerin projelendirilmesi, inşaat süreci ve yapı kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler ile işyeri açma ve çalışma ruhsatları OSB tarafından verilir. OSB'de faaliyet gösteren firmalara işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilirken bununla ilgili harçlar OSB tarafından tahsil edilir ve ilgili belediye ya da İl Özel İdaresi hesabına yatırılır (OSB Uygulama Yönetmeliği).

4.4.1 Kuruluş ve Tüzel Kişilik

OSB'lerin kuruluş ve işletme işlemleri; 15.4.2000 tarih ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile bu kanuna göre hazırlanarak 01.04.2002 tarih ve 24713sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'ne göre yapılmaktadır. Bu uygulama Yönetmeliğine göre:

“OSB; kurulması öngörülen yerde varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası, o da yoksa ticaret odasından en az biri ile talepleri halinde il özel idaresi, il özel idaresi bulunmayan illerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı veya OSB'nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belde belediyesinin, Büyükşehirlerde büyükşehir belediyesinin ve ihtisas OSB'lerde komuyla ilgili mesleki kuruluş ve teşekküllerin temsilcilerince imzalı ve Valinin olumlu görüşünü muhtevi kuruluş protokolünün Bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanır.”

Özel OSB'lerin, tüzel kişilik kazanabilmesi için OSB Uygulama Yönetmeliği'ne göre;

“OSB'yi kuran gerçek veya tüzel kişiler adına taşınmazın kayıtlı olduğunu gösterir tapunun ibrazı gerekmektedir. Tapusu ibraz edilen taşınmazın, OSB Yer Seçimi Yönetmeliğine uygun olduğunun ve OSB sınırının Bakanlıkça onaylanması, şartları aranır.” (OSB Uygulama Yönetmeliği).

4.4.2 Kuruluş Protokolü

OSB kuruluş protokolü, OSB Uygulama Yönetmeliği'nin 9. Maddesinde;

“OSB'nin unvanını, açık adresini, OSB'nin oluşumuna katılan kurum ve kuruluşların katılma payı oranlarını ve müteşebbis heyette temsil edilecekleri üye sayılarını, Katılma paylarının ödeme şekil ve şartlarını, OSB'nin organlarında görev alan asil ve yedek üyelerin adları ile temsil ettikleri kurum ve kuruluşları, Katılımcıların karma veya ihtisas şeklinde sektör grupları ile Bakanlığın gerekli gördüğü hallerde, belirlediği OSB'de yer tahsis edilecek özel ya da tüzel kişilerin temel vasıfları ve iştigal konularını, Temsil ve ilzamlı yetkilendirilmiş üyelerini, Yürürlüğe giriş koşulu, imzaları ve tarihini, Valinin olumlu görüşünü içeren Bakanlığa sunuş dilekçesini, Bakanlık onay bölümünü ihtiva eder.” olarak belirtilmiştir (OSB Uygulama Yönetmeliği).

OSB kuruluş protokolü, OSB Uygulama Yönetmeliği'nin 9. Maddesinin 3,4 ve 5. Bendinde kuruluş aşamalarından sonra;

“Kuruluş protokolü, iki nüsha olarak düzenlenir, onaylandıktan sonra Bakanlık OSB Sicil Defterine kaydedilerek sicil numarası verilir, bir nüshası Bakanlıkta muhafaza edilir, diğer nüshası OSB'ye gönderilir. Kuruluş protokolü değişikliği, mevcut ve değişiklik taslağı şeklinde hazırlanır ve Bakanlık izniyle yapılır. Kuruluş protokolü ilk genel kurulda ana sözleşme olarak değiştirilir ve Bakanlık onayından sonra yürürlüğe girer. Onaylanan ana sözleşmenin bir nüshası OSB'ye gönderilir.”

Organize Sanayi Bölgeleri'nin oluşumunda, sanayi yatırımlarının pozitif yönlerinin teşvik edilmesi ve sanayi yatırımlarından kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesi etkili olmuştur. Böylece Türkiye'de Organize Sanayi Bölgesi uygulamalarının anayasal ve yasal ölçekte düzenlenmesi konusunda gerekli adımların atılmasına neden olmuştur. Organize Sanayi Bölgelerinin kuruluş aşamaları ve niteliği 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve OSB Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilmiştir. Organize Sanayi Bölgeleri TOBB ve TESK gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu unvanına sahip olmamasına rağmen yapılan yasal düzenlemelerin ardından kamunun yapması gereken faaliyetlerin birçoğunu yapabilir hale gelmiştir (Öcal, 2008:90).

4.5 Organize Sanayi Bölgeleri'nin Yönetim Yapısı ve Organları

Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Yapısı ve organları 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 6. Maddesi ve OSB Uygulama Yönetmeliği'nin dördüncü bölümünün organlar başlığı altında 11. Maddede belirtilmiş usul ve esaslara göre belirlenmiştir. Organize Sanayi Bölgeleri özel hukuk tüzel kişiliğine haiz bir kuruluştur. İşletme aşamasında Genel Kurul, Müteşebbis Heyet, Yönetim kurulu, Denetim Kurulu ve OSB'nin sevk ve idaresinin sağlanması için de OSB Müdürlüğü olarak dört farklı organdan oluşmaktadır. Bu organların görev, yetki ve sorumluluk alanları OSB Kanunu ve OSB Uygulama yönetmeliğinde belirtilmiştir. OSB'ler yönetim kurulu başkanı veya olmaması halinde başkan vekili tarafından temsil edilirler (4562 Sayılı OSB Kanunu).

4.5.1 Müteşebbis Heyet

Organize Sanayi Bölgesi'nin en üst karar organı Müteşebbis Heyet'tir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yer seçimi yapılan ve kesinleşen Organize Sanayi Bölgesi'ni oluşturan kurum ve kuruluşların yetkili organlarına mensup temsilciler arasından tespit edilen 15 asil 15 yedek üyeden oluşmaktadır.

Organize Sanayi Bölgesi'ni oluşturan kurum ve kuruluşların Müteşebbis Heyette temsil edileceği üye sayısının belirlenmesi ilgili kurum ve kuruluşların katılım oranlarına göre kuruluş protokolünde belirtilir.

OSB Müteşebbis Heyeti iki yıl süre ile seçilir, üyelerin temsil ettikleri kurum ve kuruluşteki görevleri sona erdiğinde üyelikleri düşer ve yerine temsil ettiği kurum kuruluşun ilk sıradaki yedek üyesi yedek üyesi geçerek kalan süreyi tamamlar.

Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Heyet üyeleri, ilgili kanunlar, yönetmelikler, OSB Kuruluş protokolünde ve gerekli düzenlemelerle kendilerine verilmiş olan görevleri düzgün yapmamalarından kaynaklanan ve şahsi hatalardan kaynaklanan bütün zararlardan sorumludurlar. Müteşebbis Heyet üyeleri görevleri sona erdikten sonra da faaliyetleri sırasında öğrendikleri ticari ve işletme sırlarını saklamakla yükümlüdürler. Organize Sanayi Bölgesi'nin para ve para hükmündeki evrak, senet, mal varlığı, bilanço, kayıt, defter ve belgeleri üzerinden işlenen suçlar nedeniyle Müteşebbis Heyet üyeleri kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Heyeti görevleri süresince en az 3 ayda bir olmak şartıyla başkan veya olmadığı durumlarda başkan vekili başkanlığında salt çoğunluk ile toplanarak toplantısını gerçekleştirir. Toplantıda alınan kararlar katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda ise Müteşebbis Heyet başkanının oyu iki oy olarak kabul edilir. Müteşebbis Heyet üyeleri geçerli bir mazereti olmaksızın Müteşebbis Heyetin üst üste 3 toplantısına veya mazereti olsa bile bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısından bir fazlasına katılmazlarsa üyelikten kendiliğinden çekilmiş sayılırlar.

Müteşebbis Heyet toplantılarının gündeminin oluşturulması, üyelere yapılacak çağrı ile ilgili duyuruların yapılması ve bunun gibi sekretarya görevleri OSB Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülür. Toplantı gündemini içeren çağrı, toplantı gününden en az 5 gün önce iadeli taahhütlü mektupla veya imza karşılığı ile üyelere bildirilir (4562 Sayılı OSB Kanunu).

Genel Kurul sürecine gelince,

Tescil ve ilanı yapılan OSB, işletme aşaması ya da Genel Kurul aşamasına gelinceye kadar Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Heyet tarafından yönetilir.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı doluluk oranının zamanında tespiti için gerekli duyuruları yapar. Yönetim Kurulu, OSB’de yer alan firmaların 2/3 ünün üretime geçerek işyeri açma ve çalışma ruhsatı aldığı anda, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının birer kopyasını Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü’ne gönderir. Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından yapılan incelemenin ardından durum Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na bildirilir. OSB’nin Bankaya olan kredi geri ödemesinin tamamlanmasının ardından banka, borcun bittiğini Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na bildirir.

OSB’deki kurulacak toplam işletme sayısının 2/3 ünün üretime geçtiğinin, işyeri açma ve çalışma ruhsatını ile belgelenmesi veya Bakanlık kredisi kullanan OSB’nin kredi borcunu ödendiğinin belgelenmesinin ardından Genel Kurulun oluşum süreci başlar. Genel Kurul toplanarak yönetim ve denetim kurulu üyelerini seçer ve Müteşebbis Heyetin görevi son bulur (OSB Uygulama Yönetmeliği).

Bakanlık, OSB’den istenilen belgelerin tamamlanmasından sonraki 15 gün içinde ilk Genel Kurulun toplanması gerektiğini Müteşebbis Heyete tebliğ eder. Müteşebbis Heyet ilk genel kurulu, Bakanlık talimatının tebliğ tarihinden itibaren 6 ay içinde toplar. Genel Kurul için istenilen şartların sağlanmasına rağmen Müteşebbis Heyet tarafından genel kurul

toplanmazsa, katılımcılar tarafından genel kurulu toplantıya çağırma izni almak için mahkemeye başvuru yapılabilir. Genel Kurul çağrısına izin veren mahkeme tarafından Genel Kurula katılacak katılımcıların listesi, Genel Kurulun günü, saati ve yeri belirlenir.

OSB Müteşebbis Heyetinin görevi süresince almış olduğu kararlar, imzaladıkları çeşitli sözleşmeler görev süresi tamamlandıktan sonra da geçerliliğini korumaya devam eder. Müteşebbis Heyet görevini tamamlandıktan sonra Organize Sanayi Bölgesine ait bilgi, belge ve her türlü kaydı Yönetim Kuruluna devreder (OSB Uygulama Yönetmeliği).

Organize Sanayi Bölgesinde yapılan ilk ve sonrasında yapılan seçimli Genel Kurullarda ilk gündem maddesi olarak Müteşebbis Heyetin göreve devam edip etmeyeceği konusu görüşülür. Genel Kurulda üretime geçen firmaların salt çoğunluğu Müteşebbis Heyetin devamına karar verirse Müteşebbis Heyet iki yıl süre ile göreve devam eder. Genel kurullar iki yılda bir seçimli olarak yapılır. Bu durumda kuruluş protokolünün ana sözleşme olarak değiştirilmesi ve gündemdeki Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin seçimine ilişkin maddenin yerine geçen Müteşebbis Heyete katılacak üyelerin seçimi ile dilek ve temenniler maddesi dışında kalan gündem maddeleri görüşülmeden toplantı sonlandırılır (OSB Uygulama Yönetmeliği).

Genel Kurulda Müteşebbis Heyete katılımcılardan 8 asil 8 yedek üye seçilir, kuruluş protokolünde yer alan kurucu ortaklardan ortaklık oranlarına göre toplamda 7 asil 7 yedek üye belirlenir. Genel Kurul yapıldıktan sonraki hafta içerisinde Müteşebbis Heyet toplanarak OSB Uygulama Yönetmeliği'nin 14. Maddesinin 7. bendinde belirtilen şekilde Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu seçimlerini yaparak sonuç evrakları ve Genel Kurul tutanaklarını Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na gönderir (OSB Uygulama Yönetmeliği).

4.5.2 Yönetim Kurulu

OSB Yönetim Kurulu Müteşebbis Heyetin veya Genel Kurulun en az dördü kendi üyeleri arasından seçilmek üzere beş asil beş yedek üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulunda beşinci üye olarak Bölge Müdürü de görevlendirilebilir. Yönetim Kurulu üyeleri iki yıllığına seçilerek görevlerini tamamlar. Görev süresi sona eren üyeler yeniden seçilebilirler. Yönetim Kurulunun ilk toplantısında bir başkan ve başkan vekili seçilir ve ona göre dağılımı yapılır.

Yönetim Kurulu ayda en az iki defa olmak kaydıyla salt çoğunluk ile toplanır. Yapılan toplantılara geçerli bir mazereti olmaksızın üç kere üst üste katılmayan veya mazereti olsa bile altı ay içinde yapılan toplantıların en az yarısına katılmayan üyeler üyelikten kendiliğinden çekilmiş sayılır. Yönetim Kurulunda alınan kararlar üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın oyu geçerli sayılır.

Yönetim kurulu, ilgili kanunlar, yönetmelik, OSB Kuruluş Protokolü gibi düzenlemeler doğrultusunda Müteşebbis Heyetin almış olduğu karara göre Organize Sanayi Bölgesi'nin sevk ve idaresini yürütmekle görevlidir. Yönetim kurulu gerekli gördüğü durumlarda yetkilerinden bir kısmını Yönetim Kurulu Başkanına veya başkan vekiline, üyelere birine ya da Bölge Müdürüne devredebilir fakat yapılan bu yetki devri, yönetim kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz (OSB Uygulama Yönetmeliği).

4.5.3 Denetim Kurulu

Denetim Kurulu OSB Müteşebbis Heyetinin veya Genel Kurulun üyeleri arasından iki asil iki yedek üye olarak seçilir ve iki yıl boyunca görev yapar. Denetim Kurulu üyeleri bu görevleri süresince OSB'nin iş ve işlemlerinin yürütülmesinde gördükleri eksiklikleri OSB Kanunu, uygulama yönetmeliği, OSB'nin kuruluş protokolüne ve ana sözleşmesine göre değerlendirerek bundan sorumlu olan kişileri Genel Kurul veya Müteşebbis Heyete bildirir. Sorumluların Müteşebbis Heyet içinden olması durumunda ise Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bildirir. Denetim Kurulu üyeleri kendilerine verilen görev ve yetkileri tek başlarına da kullanabilmektedir. Denetim Kurulu üyeleri istekleri doğrultusunda Yönetim Kurulu toplantılarına da katılabilirler fakat oy kullanamazlar. Denetim kurulu üyelerinin görev ve yetkileri OSB Uygulama Yönetmeliğinin 46. Maddesinde belirtilmiştir (OSB Uygulama Yönetmeliği).

4.5.4 Bölge Müdürlüğü

Bölge müdürlüğü OSB'nin ihtiyaçları doğrultusunda Bölge Müdürü, idari ve teknik personel ile oluşturulur. Bölge müdürü OSB Müteşebbis Heyeti tarafından atanarak yönetim kuruluna bağlı olarak çalışmalarını yapar. Kanun, yönetmelik, kuruluş protokolü, ana sözleşme gibi düzenlemeler doğrultusunda, genel kurul, müteşebbis heyet, ve yönetim kurulunun almış olduğu kararlarla, OSB'nin sevk ve idaresini yürütür (4562 Sayılı OSB Kanunu).

Sanayiciler için gerekli olan birçok kamusal hizmetin (izinler, ruhsatlar, abonelikler, tapu işlemleri, çevre temizlik, arıtma tesisi gibi) OSB Bölge Müdürlükleri tarafından sunulmasıyla, sanayicilere önemli kolaylıklar sağlanmaktadır. Böylece sanayicilerin bürokratik engelleri ortadan kalkmaktadır.

4.6 Sektörel ve Tüzel Bazda Organize Sanayi Bölgeleri

Türkiye’de OSB’ler yasal düzenlemelere göre sektörel ve tüzel bazda olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır.

4.6.1 Karma Organize Sanayi Bölgeleri

Organize Sanayi Bölgeleri uygulamaları arasında en çok görülen model, farklı sektörlerde üretim yapan sanayi tesislerinin bulunduğu Karma Organize Sanayi Bölgeleridir. Bu tür OSB’ler sanayi yatırımlarının ülkede dengeli dağılımı konusunda etkili olmaktadır. Yatırım için yeterli talebin bulunmadığı, kalkınmada öncelikli ve teşvik alan illerde daha çok Karma Organize Sanayi Bölgeleri kurulmaktadır. Karma bir niteliği bulunmasına rağmen OSB uygulama yönetmeliğinde belirtilen bazı sektörlerle izin verilirken bazılarında da ilgili kurumların görüş ve onaylarının alınmasının ardından Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından kurulmasına izin verilmektedir. Karma OSB’ler de kurulamayacak olan tesisler, OSB uygulama Yönetmeliği’nin 101. Maddesinde belirtilmiştir (OSB Uygulama Yönetmeliği).

Yönetmelikte belirtilmiş olan tesisler dışında kalan ve kurulmasında sakınca görülen diğer tesisler için gerekli raporların üniversite ve benzeri kuruluşlardan alınması gerekmektedir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’ndan alınan verilerden 2015 yılı itibariyle Türkiye’de karma nitelikte tüzel kişiliğe sahip 238 adet Organize Sanayi Bölgesi’nin olduğu anlaşılmaktadır(<https://osbbs.sanayi.gov.tr/>).

4.6.2 Özel Organize Sanayi Bölgeleri

Özel OSB’ler gerçek kişiler ya da özel hukuk kişileri tarafından kurulan Organize Sanayi Bölgeleri’dir. Özel OSB’lerde diğer OSB’lere göre idarenin etkinliği daha azdır. Karma ve ihtisas Organize Sanayi Bölgeleri ve özel OSB’lerin idare etkinliği karşılaştırıldığında, Karma ve İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinde kuruluş aşamalarının, hazırlık süreçlerinde yönetim ve denetim süreçlerinde idarenin aktif katılımı söz konusuysen, özel OSB’lerde bu görüş açıklama şeklinde olmaktadır (Çuhadar,2005:159).

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yatırım programına alınmaması sebebiyle yapım süreçleri daha hızlı ilerlerken arsa ve altyapı maliyetleri Karma ve İhtisas OSB'lere göre daha yüksektir. Özel OSB'lerde kar amacı güdülmesi bu bölgelerdeki arsa fiyatlarının yüksek olmasına neden olmaktadır. (Çam,2011:50). Bu dezavantajlar sebebiyle Türkiye'de, tüzel kişiliğe sahip olan 284 OSB'den yalnızca 2'si Özel OSB'dir. Bunlar 2007 yılında Yozgat'da kurulmuş olan Kale Seramik Özel OSB ve 2002 yılında Kırklareli'nde kurulan Pagder-Aslan Özel OSB'dir (OSBÜK).

4.6.3 İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri

Aynı faaliyet alanında ve bu alana ait alt sektörlerde faaliyette bulunan sanayi tesislerinin bulunduğu Organize Sanayi Bölgeleri İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri'dir. Türkiye'deki 39 ihtisas Organize Sanayi Bölgesi tüzel kişilik kazanarak faaliyete başlamıştır. Mermer, kimya, giyim, deri gibi birçok faaliyet kolunda ihtisaslaşma gerçekleşmiştir. Günümüzde yapılan yasal düzenlemeler ile tarım alanında faaliyette bulunan firmalar için tarıma dayalı ihtisaslaşmaya da hız verilmiştir. Bahsettiğimiz ihtisas OSB'lerin bazılarında karma faaliyetler de yürütülebilmektedir (Arpa,2014:17). OSB Uygulama Yönetmeliği'nin 101. maddesine göre, Karma ve İhtisas OSB'ler de kurulamayacak tesisler:

“Rafineriler, gazlaştırma ve sıvılaştırma tesisleri, Çimento fabrikaları, beton santralleri, çimento klingerleri üreten tesisler, Nükleer güç santralleri ile diğer nükleer reaktörler, Radyoaktif atıkların depolanması, bertarafı ve işlenmesi amacıyla projelendirilen tesisler ve benzeri radyoaktif atık tesisleri, Nükleer yakıtların üretilmesi veya zenginleştirilmesi ile ilgili tesisler, Endüstriyel nitelikli, sintine ve benzeri atık suların geri kazanım tesisleri, Çevre ve Orman Bakanlığının olumlu görüşü ile OSB tarafından kurulmasına izin verilen kullanılmış yağın yeniden rafine edilmesi veya başka bir ürüne çevrilerek tekrar kullanımı, metal ve metal olmayan atık hurdaların yeniden değerlendirildiği geri dönüşüm tesisleri hariç olmak üzere her türlü atığın geri kazanımı, ayrıştırılması, yakılması, gazlaştırılması, kimyasal yolla arıtılması, nihai veya ara depolanmasının yapılması veya araziye gömülmesine ilişkin tesisler.” olarak belirtilmiştir (OSB uygulama Yönetmeliği).

Tarım sektöründe faaliyet gösteren firmaların yer aldığı, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretildiği ve bunlarla ilişkili sektörlerin gelişmesi, bu ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi, muhafaza edilmesi, çeşitli pazarlama faaliyetleri konularında teknik destek verilmesi, bu alanda rekabet edilebilirliğin artırılması için uygun olan yüksek kalitedeki hammaddelerin

temin edilmesi tarım-sanayi bütünleşmesinin geliştirilmesi gibi amaçlarla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı olarak Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri kurulmuştur (OSBÜK). Türkiye'deki önemli Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri; Eskişehir'de bulunan Beylikova Tarıma Dayalı İhtisas OSB, Yalova Çiçekçilik Tarıma Dayalı İhtisas OSB, Kars Besi OSB, Denizli Sarayköy Tarıma Dayalı İhtisas OSB, Gaziantep Besi OSB, Elazığ Sarayköy Tarıma Dayalı İhtisas OSB'dir.

4.6.4 Islah Organize Sanayi Bölgeleri

Islah Organize Sanayi Bölgeleri, bir bölgede gelişigüzel yapılaşmış sanayi kuruluşlarının faaliyetlerinin organize bir hale gelmesi, elektrik, su, doğalgaz, internet, atıksu arıtma tesisi gibi hizmetlerden yararlanabilmesi ve bu tesislerin entegrasyonunun sağlanması amacıyla kurulan Organize Sanayi Bölgeleridir. OSB Kanunundaki bazı düzenlemeler ile küçük sanayi sitesi niteliğindeki alanların bazıları kanundaki şartları yerine getirmeleri halinde OSB niteliği kazanmaktadırlar. Türkiye'de bulunan OSB'lerin örnekleri Tekirdağ ilinde Ergene I, Ergene II, Karaağaç, Muratlı, Türkgücü, Veliköy ve Velimeşe Organize Sanayi Bölgeleri'dir. Bunların dışında ıslah çalışmaları sürdürülen sanayi bölgelerinin de tüzel kişilik kazanmasının ardından Islah OSB'lerin sayısının daha da artması beklenmektedir (Manduz,2014:84).

4.7 Organize Sanayi Bölgeleri'ndeki Firmalara Sağlanan Teşvik, Kredi ve Vergi Muafiyetleri

Teşvik genel olarak devletin işletmelere sağladığı kolaylıklar olarak tanımlanabilir (Topal, 2006:3). Diğer bir tanımlamaya göre teşvikler, belirli ekonomik faaliyetlerin diğerlerine oranla daha hızlı gelişmesini desteklemek amacıyla, kamu tarafından çeşitli yöntemlerle verilen düşük faizli kredi, hibe destekleri gibi maddi ve KDV indirimi, gümrük vergisi muafiyeti, çeşitli harçlardan muafiyet gibi de maddi olmayan yardımlardır (Horoz 2006:6).

Devlet yardımları ve teşviklerle; bölgeler arası gelişmişlik farklarının giderilmesi, belirli sektörlerin desteklenmesi, istihdamın artırılması, yerli üretimin artırılması, cari açığın azaltılması, ekonomik kalkınmanın hızlanması gibi birçok hedef belirlenmektedir. Temel hedef ise teşvik uygulamalarıyla ülkenin genel refah düzeyinin artırılmasıdır (Erdoğan,2015:26).

OSB'lere verilen teşvik ve destekler, üretim artışını sağlayarak bölgeler arasındaki gelişmişlik düzeylerinin ve göçlerin azaltılmasının yanında yatırımcıların ilk yatırım maliyetlerini düşürerek, yatırımcıların yatırım yapma isteklerini de artırmaktadır.

Organize Sanayi Bölgeleri'ne yönelik destekler:

- Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen Krediler
- OSB Tüzel Kişiliğine ve OSB de yer alan firmalara sağlanan çeşitli vergi harç ve muafiyetler
- Yatırım Teşvikleri

Organize Sanayi Bölgesi Tüzel Kişiliğine Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Tarafından düşük faizli altyapı kredileri verilmektedir. Organize Sanayi Bölgeleri tüzel kişiliğine ve Organize Sanayi Bölgeleri'nde yer alan firmalara, bazı vergi muafiyetleri ve kredi destekleri sağlanmaktadır.

4.7.1 Organize Sanayi Bölgeleri Tüzel Kişiliğine ve OSB'de Faaliyet Gösteren Firmalara Sağlanan Bakanlık Kredisi

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından OSB Tüzel Kişiliği'ne sağlanan krediler ve koşulları şöyledir.

Kredi Kapsamı; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yatırım Programında yer alan OSB'lerden;

- Kalkınmada Öncelikli Yörelere (KÖY) kurulan OSB'ler ile ileri teknoloji gerektiren ihtisas OSB'lerin arsa, altyapı ve genel idare giderleri,
- Normal ve gelişmiş yörelerde bulunan OSB'lerin altyapı ve genel idare giderleri kredilendirilebilmektedir.

Tablo 3: 01.01.2013 tarihinden itibaren geçerli olan kredi geri ödeme şartları ile kredilendirme ve faiz oranları

Açıklamalar	Kalkınmada Öncelikli Yöre Kapsamındaki İller	Normal İller	Gelişmiş İller
Bakanlık Kredi oranı	% 100	% 100	% 100
OSB Katılma Payı	% 1	% 5	% 10
Geri Ödeme	5 yıl Ödemesiz	3 yıl ödemesiz	2 yıl ödemesiz
Faiz Oranı	% 1	% 2	% 3

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı www.sanayi.gov.tr, erişim 01.10.2015.

Kredi Koşulları;

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı kredi desteğiyle yapılacak olan Organize Sanayi Bölgeleri altyapı inşaatlarına; (01/01/2013 tarihinden itibaren geçerli olan)

- Kalkınmada öncelikli yörelerde (KÖY), altyapı ihtiyaçlarının tamamı için % 1 faiz oranı ve 5 yılı ödemesiz olmak üzere toplam 15 yıl geri ödemeli kredi desteği
- Normal İllerde, altyapı ihtiyaçlarının tamamı için %2 faiz oranı ve 3 yıl ödemesiz olarak toplam 13 yıl geri ödemeli kredi desteği
- Gelişmiş İllerde, altyapı ihtiyaçlarının tamamı için %3 faiz oranı ile 2 yıl ödemesiz olmak üzere toplam 11 yıl geri ödemeli, faiz ve geri ödeme koşulları uygulanmaktadır.

Organize Sanayi Bölgesi Tüzel kişiliğine verilen kredilerin faiz oranları, geri ödeme ve kredilendirme şartları Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenmektedir (Tablo3).

4.7.2 Organize Sanayi Bölgeleri'nde Uygulanan Vergi Muafiyetleri

Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren katılımcılar için uygulanan mali desteklerin en önemlilerinden biri vergi avantajlarıdır. Vergi muafiyetlerinin gününüzde öneminin azalmasında yeni destek unsurlarının geliştirilmesi ve yeni teşvik sisteminin detaylandırılarak daha güçlü hale gelmesinin de etkili olduğu söylenebilir.

Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyette bulunan işletmeler için yeni teşvik sisteminde bazı vergi muafiyetleri günümüzde de devam ederek destek unsuru olma özelliğini sürdürmektedir. OSB'de faaliyette bulunan sanayi kuruluşları arsa tahsisinin yapılmasının ardından inşaatın bitim tarihinden sonraki bütçe yılından başlayarak beş yıl süreli olmak şartıyla bina, inşaat ve yapı kullanma izni ile ilgili harçlardan, emlak vergisinden muafır. Faaliyette bulunulan OSB'de atık su arıtma tesisinin olması şartıyla da OSB'de faaliyette bulunan işletmeler atık su bedelinden de muaf tutulmuşlardır. Tevhid ve ifraz ile ilgili işlemler için de muafiyet söz konusudur.

Organize Sanayi Bölgesi tüzel kişiliği olarak OSB'nin mülkiyetinde bulunan binaların tükettiği elektrik ve havagazı için tüketim vergisi muafiyeti söz konusudur. Fakat OSB'de faaliyet gösteren firmalar elektrik ve havagazı vergisinden muaf tutulmamışlardır.

Belediyelerin sınırları içinde ve mücavir alanlar içinde yer alan fakat Belediyelerin çevre ve temizlik hizmetlerinden herhangi bir şekilde yararlanmayan OSB'ler ve OSB'de yer alan firmalar Çevre ve Temizlik Vergisinden muaf tutulmuşlardır. Yapı denetim Kuruluşlarına ödenmesi gereken hizmet bedelleri de OSB'lerde %75 indirimli uygulanmaktadır. Organize Sanayi Bölgesi Tüzel kişiliği ve OSB'lerde faaliyet gösteren firmalara tanınan vergi muafiyetleri Tablo 4'de detaylı olarak yer almaktadır

Tablo 4: Organize Sanayi Bölgeleri'nde uygulanan vergi muafiyetleri

VERGİ TÜRÜ	OSB TÜZEL KİŞİLİĞİ	OSB'LERDE YER ALAN İŞLETMELER	AÇIKLAMA
Emlak Vergisi	MUAF (İnşaat bitim tarihinden itibaren 5 yıl)	MUAF (İnşaat bitim tarihinden itibaren 5 yıl)	1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 5. maddesine 3365 sayılı Kanunla eklenen (f) fıkrası
Atıksu Bedeli	MUAF (Merkezi Atıksu Arıtma Tesisi İşleten Bölgeler)	MUAF (Merkezi Atıksu Arıtma tesisi işleten bölgelerdeki işletmeler) MUAF DEĞİL (Merkezi Atıksu Arıtma tesisi işletmeyen bölgelerdeki işletmeler)	4562 sayılı OSB Kanununun 21. Maddesi gereğince
Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi	MUAF (OSB'nin kendi binalarının tüketeceği elektrik ve havagazı için)	MUAF DEĞİL	4562 sayılı OSB Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre
KDV	MUAF (Arsa ve işyeri teslimleri) (Arsa ve işyeri dışındaki teslimleri ile bölge dışındaki arsa ve işyeri teslimleri KDV'ye tabi)	MUAF DEĞİL (Teşvik Belgesi Kapsamında yapılacak makine ve teçhizat teslimleri KDV'den muaftır)	4369 sayılı Kanunun 60. maddesi ile 3065 sayılı KDV Kanununun 17/4. maddesine eklenen (k) bendi
Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcı	MUAF	MUAF	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 80. Maddesine göre
Kurumlar Vergisi	MUAF (OSB'nin esas faaliyetleri dışındaki faaliyetleri nedeniyle elde edeceği gelirleri kurumlar vergisine tabidir)	MUAF DEĞİL	5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4. maddesinin (n) bendi gereği
Çevre Temizlik Vergisi	MUAF (Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ancak belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanmayan OSB'ler)	MUAF (Belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanmayan işletmeler)	2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44. maddesi, (25/12/2003 – 5035 Sayılı kanunun 41. md.) 10.01.2004 tarih 25342 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 30 seri nolu Belediye Gelirleri Kanunu Genel tebliği I. Bölüm
Tevhid ve İfraz İşlem Harcı	MUAF	MUAF	5281 sayılı Kanun ile 492 sayılı Harçlar Kanununun 59. maddesine ilave (n) bendi
Yapı denetim Kuruluşlarına Ödenecek Hizmet Bedeli	%75	%75	4708 sayılı Yapı denetimi Hakkında Kanununun 5'inci maddesinin 5. fıkrası

Kaynak: <http://kss.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=180> (Erişim Tarihi 01.05.2016)

4.7.3 Organize Sanayi Bölgeleri'nde Uygulanan Yatırım Teşvikleri

Organize Sanayi Bölgelerinde Uygulanan yatırım teşviklerini coğrafi bölge olarak algılamak gerekmektedir. Çünkü bu sistemde bölgeler illerin sosyo ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre gruplandırılarak 6 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelerde coğrafi olarak aynı bölgede yer almasına rağmen farklı teşvik grubunda olan iller yer almaktadır. Bu iller aşağıdaki tabloda yer aldıkları gibi teşviklerden yararlanmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5 : Yatırım Teşvik Uygulamalarında Bölgeler

1.Bölge	2.Bölge	3.Bölge	4.Bölge	5.Bölge	6.Bölge
Ankara	Adana	Balıkesir	Afyonkarahisar	Adıyaman	Ağrı
Antalya	Aydın	Bilecik	Amasya	Aksaray	Ardahan
Bursa	Bolu	Burdur	Artvin	Bayburt	Batman
Eskişehir	Çanakkale	Gaziantep	Bartın	Çankırı	Bingöl
İstanbul	Denizli	Karabük	Çorum	Erzurum	Bitlis
İzmir	Edirne	Karaman	Düzce	Giresun	Diyarbakır
Kocaeli	Isparta	Manisa	Elazığ	Gümüşhane	Hakkari
Muğla	Kayseri	Mersin	Erzincan	Kahramanmaraş	Iğdır
	Kırklareli	Samsun	Hatay	Kilis	Kars
	Konya	Trabzon	Kastamonu	Niğde	Mardin
	Sakarya	Uşak	Kırıkkale	Ordu	Muş
	Tekirdağ	Zonguldak	Kırşehir	Osmaniye	Siirt
	Yalova		Kütahya	Sinop	Şanlıurfa
			Malatya	Tokat	Şırnak
			Nevşehir	Tunceli	Van
			Rize	Yozgat	Gökçeada
			Sivas		Bozcaada

Kaynak: <http://kss.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=180>(Erişim Tarihi 01.05.2016)

Bartın, Zonguldak, Karabük, Bolu gibi iller aynı bölgede yer almasına ve komşu iller olmasına rağmen yatırım teşvik uygulamalarında iller sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre sınıflandırıldığı için Bolu 2. Bölge , Karabük ve Zonguldak 3. Bölge Bartın ise 4. Bölge teşviklerinden yararlanmaktadır.(Tablo5)

Bu illerde yer alan OSB'ler de tablo 5 de görüldüğü gibi uygulanan Teşvik destek unsurları da farklıdır.

Tablo 6: Organize Sanayi Bölgeleri'ne Tanınan Teşvik Destek Unsurları

BÖLGELER	BÖLGESEL TEŞVİK UYGULAMALARI		BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLAR	
	Yatırım Katkı Oranı (%)	Sigorta Primi İşveren Desteği (Süresi)	Yatırım Katkı Oranı (%)	Sigorta Primi İşveren Desteği (Süresi)
1. BÖLGE	20	3 YIL	30	3 YIL
2. BÖLGE	25	5 YIL	35	5 YIL
3. BÖLGE	30	6 YIL	40	6 YIL
4. BÖLGE	40	7 YIL	50	7 YIL
5. BÖLGE	50	10 YIL	60	10 YIL
6. BÖLGE	55	12 YIL	65	12 YIL

Kaynak: <http://kss.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=180>(ErişimTarihi01.05.2016)

19.06.2012 tarihli ve 28328 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen son teşvik yasası ile birlikte mevcut OSB'lerin geliştirilmesinin yanı sıra yeni OSB'lerin faaliyete geçirilmesi konusunda da önemli çalışmalar yapılmıştır. Vergisel tedbirlerden kalkınmada öncelikli yöre sınıflandırmasına kadar birçok konuda yenilenen son teşvik sisteminde Organize Sanayi Bölgeleri'nin daha cazip hale getirilmesi de hedeflenmiştir.

Bölgesel tevsik uygulamalarında Türkiye altı bölgeye ayrılmıştır. Fakat Organize Sanayi Bölgeleri'nde yer alan firmalar bir alt bölgenin teşviklerinden yararlanmaktadır. Bu uygulama OSB'leri daha da cazip hale getirmiştir.

Tablo 7: Bölgesel Teşvik Uygulamaları

DESTEK UNSURLARI	I.Bölge	II.Bölge	III.Bölge	IV.Bölge	V.Bölge	VI.Bölge
KDV İstisnası	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Vergi İndirimi ve Yatırıma Katkı Oranı% (OSB Dışı)	15	20	25	30	40	50
Vergi İndirimi ve Yatırıma Katkı Oranı% (OSB İçi)	20	25	30	40	50	55
Sigorta Primi ve İşveren Hissesi Destek Süresi(OSB Dışı)	2 yıl	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl
Sigorta Primi ve İşveren Hissesi Destek Süresi(OSB İçi)	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl	12 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Faiz Desteği	Yok	Yok	Var	Var	Var	Var
Gelir Vergisi Stopajı Desteği	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	10 yıl
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği (Destek Süresi)	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	10 yıl

Kaynak: <http://kss.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=180> (Erişim tarihi 01.05.2016)

Tabloda görülen destek unsurlarının ayrıntılarına bakacak olursak;

- **KDV istisnası**, yurt içinden ve yurt dışından satın alınacak yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmesi biçiminde uygulanır.
- **Gümrük Vergisi Muafiyeti**, yurt dışından tedarik edilecek olan yatırım malı, makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmesi yoluyla olmaktadır.
- **Vergi indirimi ve yatırıma katkı oranı**, gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar, indirimli olarak uygulanmasıdır. Bu uygulama OSB de yer alan firmalara 5 puan daha fazla katkı sağlamaktadır.
- **Sigorta primi işveren hissesi desteği**, teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete karşılık gelen bölümünün karşılanmasıdır. OSB'de yer alan firmalara daha fazla sağlanmaktadır.
- **Yatırım yeri tahsisi**, teşvik belgesi düzenlenmiş yatırımlar için Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslar kapsamında yatırım yeri tahsis edilmesidir.

- **Faiz desteği**, teşvik kapsamında kullanılan en az bir yıl vadeli yatırım kredileri için, teşvik belgesinde kayıtlı olan sabit yatırım tutarının %70'ine kadar kullanılan krediye ödenecek faizin belli bir bölümünün karşılanmasıdır. Faiz desteği birinci ve ikinci bölgeler hariç diğer bölgelerde bulunmaktadır.
- **Gelir vergisi stopajı desteği**, teşvik belgesi kapsamında yapılan yatırımla sağlanan ilave istihdam için belirlenen gelir vergisi stopajının iade edilmesidir. Sadece 6. Bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için 10 yıl süre ile verilmektedir.
- **Sigorta primi işçi hissesi desteği**, teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenmesi gereken sigorta primi işçi hissesinin asgari ücrete karşılık gelen bölümünün karşılanmasıdır. Bu uygulama da sadece 6. Bölgede gerçekleştirilecek bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırımlar için 10 yıl süre ile verilmektedir.

Bu teşvik unsurları kapsamında Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde yatırım yapacak olan yatırımcılar Tablo 7'de görüldüğü gibi, 01.01.2016'dan sonra vergi indirimi yatırıma katkı oranı olarak %30, vergi indirim oranı olarak %70, 6 yıl sigorta primi işveren desteği, faiz desteği olarak TL'de 4 puan, dövizde ise 1 puanlık destekten yararlanmaktadırlar.

Örneğin; Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi'nde 5.000.000 TL yatırım yapmak isteyen ve 40 kişi istihdam edecek bir firma:

- Vergi indirimi yatırıma katkı oranı olarak yatırım döneminde 450.000 TL, işletme döneminde ise 1.050.000 TL olmak üzere toplamda asgari 1.500.000 TL vergi indirimi sağlayabilecektir.
- Sigorta primi işveren hissesi desteğinden ise toplamda asgari 495.000 TL avantaj sağlayabilecektir.
- Faiz desteği olarak asgari 600.000 TL avantaj sağlayabilecektir.

Yatırım yapan bu firmanın toplamda sağladığı avantaj 2.595.000 TL olmaktadır.

Bu firma aynı şartlar altında Zonguldak ya da Karabük illerinden birinde yer alan bir OSB'de yatırım kararı almış olsaydı firmanın sağlayacağı avantaj toplamda 2.163.000 TL olacaktı. Yatırım yapan firma Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde yatırım yapmakla Zonguldak ve Karabük illerine göre toplamda 432.000 TL avantaj sağlamış olmaktadır.

BÖLÜM V

BARTIN MERKEZ I. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ VE YEREL EKONOMİYE KATKISI

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması'na (İBBS) göre TR 81 düzey 2 koduyla adlandırılan Zonguldak ve Karabük illerini de içine alan Batı Karadeniz Bölgesinde yer almaktadır. Bu bölgede Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, Karabük, Çaycuma, Ereğli ve Alaplı Organize Sanayi Bölgeleri olmak üzere beş adet OSB bulunmaktadır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi'nin yerel ekonomiye katkısına girmeden önce OSB'nin yer aldığı Bartın ili hakkında genel bilgilendirilme yapılması yerinde olacaktır.

5.1 Bartın İli Hakkında Genel Bilgi

5.1.1 Tarihi ve Coğrafi Yapısı

Bartın ili adını antik çağda 'Sular İlahı veya Muhteşem Akan Su' anlamına gelen PARTHENİA'dan almıştır. Bu isim daha sonraları Bartın'a dönüşmüştür. Yunan mitolojisinde Tanrıların babası OKENAUŞ'un çocukları olan yüzlerce tanrıdan birisi ve "Sular Tanrısı" olarak bilinen Parthenios, Bartın Irmağının antik çağlardaki adıdır. (Bartın 2023,Bartın valiliği 2008:6).

Osmanlı döneminde 1460-1692 yılları arasında Anadolu Beylerbeyliği 'ne bağlı Bolu Sancağı sınırları içinde yer alan Bartın, Bolu Sancağının kaldırılmasından sonra 1692-1811 yıllarında Voyvodalıkla yönetilmiştir. Bartın, 1811 yılında Kastamonu Vilayetine bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağına bağlanmıştır. Bartın, bu dönemdeki ticari hareketliliğiyle bölgenin pazar yeri haline gelmiş ve 12 Divan adını almıştır. 1867 yılında ilçe, 1876 yılında da belediye teşkilatı kurulmuştur(Bartın 2023,Bartın valiliği 2008:8).

1920 yılında Bartın, Zonguldak Mutasarrıflığına bağlanmıştır. 1924 yılında Zonguldak'ın il olmasıyla birlikte Bartın Zonguldak'ın bir ilçesi haline gelmiştir. 07 Eylül 1991 tarihinde 28.08.1991 tarih ve 3760 sayılı kanunla il statüsüne kavuşmuştur. Bartın iline bağlı ilçelerden Amasra, Osmanlı döneminde ilçe statüsüne sahip iken Cumhuriyetle birlikte bucak'a düşürülmüş daha sonra 1987 yılında tekrardan ilçe statüsüne kavuşmuştur. 1944 yılında Ulus, 1957 yılında da Kurucaşile ilçe olmuştur.

Bartın'ın günümüzde Merkez, Amasra, Ulus ve Kurucaşile olmak üzere 4 ilçesi, Kozcağız, Kumluca, Abdipaşa ve Hasankadı beldeleriyle birlikte toplam 8 Belediyesi ve 265 köyü bulunmaktadır (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

Bartın ilinin, Devrek-Mengen-Yeniçağa güzergahından Ankara ve İstanbul illeri ile doğuda ise Cide-Kastamonu üzerinden Orta ve Doğu Karadeniz ile, güneyde Safranbolu- Karabük üzerinden Orta Karadeniz ve İç Anadolu ile karayolu ulaşım bağlantıları bulunmaktadır. Bartın ilinin İstanbul'a uzaklığı 430 km, Ankara'ya 280 km, Zonguldak'a 96 km, Kastamonu'ya 181 km, Karabük iline uzaklığı ise 90 km'dir.

Karadeniz Bölgesinin batı bölümünde, 41 37 kuzey enlemi ile 32 22 doğu boylamı arasında yer almaktadır. Yüzölçümü 2143 km² olup, ortalama rakımı 25 m'dir. Batısında Zonguldak, doğusunda Kastamonu, güneyinde Karabük illeri ile çevrili olan Bartın ilinin kuzeyinde ise 59 km sahil şeridiyle Karadeniz bulunmaktadır (TÜİK 2013:12)

Bartın doğu batı ve kuzeyden yüksekliği 2.000 metreyi aşmayan dağlarla çevrilidir. Bunlar Aladağ, Kocadağ, Karadağ, Karasu ve Arıt dağlarıdır. Bartın ilinde arazi Bartın Irmağı ve kolları tarafından derin bir şekilde parçalandığı için engebeli bir yapıdadır. Irmağın genişlediği alanlarda dağların oldukça dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer almaktadır. Kent merkezlerine ise düz ovalar bulunmaktadır. Bartın ilinde dağ ve yayla turizmi için doğal güzellikleriyle dikkat çeken merkezler bulunmaktadır. Bunlar, Ulus ilçesinde Uluyayla, Kumluca beldesinde Ardıç (Gezen) ile Kokurdan yaylaları, Arıt köyünde Zoni Yaylası'dır (TÜİK 2013:12).

Bartın Irmağı'nın iki ana kolunu oluşturan Koca Çay ve Kocanaz Çayı, Bartın merkezinde Gazhane Burnu'nda birleşip 14 km yol kat ederek Boğaz mevki sinden Karadeniz'e ulaşır. Bartın Irmağı Türkiye'de üzerinde 500 tonluk gemilerle Karadeniz'den kent merkezine kadar ulaşım ve taşımacılık yapılabilen tek akarsudur. Akış hızı saatte 720 m³ olup denize her yıl 1.000.000.000 m³su akıtmaktadır (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

Bartın'da yazları sıcak, kışları serin geçen Ilıman Deniz İklimi (Karadeniz İklimi) görülmektedir. Denize yakınlığı ve yüksekliği 2000 metreyi geçmeyen kıyıya paralel uzanan sıra dağların olması, kıyı şeridi üzerinde sıcaklık farklarının azalmasına, nem oranının yükselmesine ve bölgenin Balkanlardan gelen hava kütlelerinin etkisi altında girmesine neden olmaktadır.

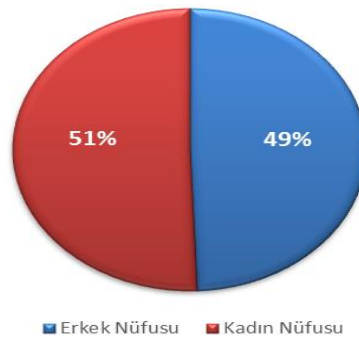
Bartın ormanları, bitki ve ağaç türlerindeki çeşitlilik ile yaban hayvanları bakımından Türkiye'nin en zengin ormanlık alanlarından biridir. Bu nedenle, Kastamonu ve Bartın ili sınırları içinde yer alan Küre Dağları'nın batı bölümü, 2000 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Kastamonu-Bartın-Küre Dağları Milli Parkı olarak kabul edilmiştir. Bu durum bölgede dağ turizmi başta olmak üzere yeni turizm alanlarının doğmasına olanak sağlamıştır. Küre dağlarının bir diğer özelliği de Türkiye'de ilk Avrupa da 13. Pan Parks sertifikalı korunan alan olmasıdır. Pan Parks Avrupa'da bağımsız korunan alan sertifikalandırma sistemi olup bu alanda sürdürülebilir turizmin gelişmesini ve tabiatın bu bölgede daha iyi korunmasını amaçlamaktadır (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

5.1.2 Demografik Yapı

Nüfus bilimi anlamına gelen demografi, bir topluluk içerisinde yer alan insan sayısını ve nüfusun bileşenlerini inceleyen uzmanlık alanıdır. Nüfusbilim bir toplulukla ilgili olarak yalnızca istatistikî bilgiler toplamakla yetinmemekte, aynı zamanda nüfus büyümesinin sağlıklı bir şekilde gelişip gelişmediğini de incelemektedir (Bahar,2011:353).

Bartın'ın nüfusu 1831 nüfus sayımında 7135 erkek nüfustan ibaret olduğu dolayısıyla bu tarihlerde Bartın'ın toplam nüfusunun 15.000 kadar olduğu bilinmektedir. Cumhuriyet döneminin 1927 tarihli ilk nüfus sayımında 8681 olarak tespit edilen nüfusu 1950 yılına kadar fazla gelişme göstermemiş 1940 sayımında 8226 ya düşmüş ve 1950de tekrar 8789 çıkmıştır. Bunun nedeni olarak Ankara Zonguldak demiryolunun Zonguldak'ı geçmiş olması ve Bartın'ın sahip olduğu önemli ulaşım fonksiyonunu kaybetmesi gösterilmektedir (Tuncel, 1992:88-89).

Bartın ilinin nüfusu en son TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) göre 2015 yılında 190.708'dir. Nüfusun % 49,36'ini 94.138 kişi ile erkekler, % 50,64'ünü 96.570 kişi ile kadınlar oluşturmaktadırlar.

Şekil 2: Bartın ili nüfusunun cinsiyete göre dağılımı

Kaynak: TÜİK

ADNKS'ne göre nüfusun %39,64'ü (75.085) şehirde, %60,36'sı (114.320) kırsal kesimde yaşamaktadır.

Tablo 8: Bartın ili Genel Nüfus Durumu

YILLAR		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bartın ili Genel Toplamı	Şehir	63.984	65.856	68.151	72.995	75.085	77.827
	Belde/Köy Nufusu	123.774	121.435	120.285	116.144	114.320	112.81
	Toplam	187.758	187.291	188.436	189.139	189.405	190.708

Kaynak: Bartın Valiliği İl Brifingi www.bartın.gov.tr, (Erişim tarihi 01.05.2016).

Bartın ilinin demografik yapısı incelendiğinde 2010-2015 yılları arasında nüfus artış hızı rakamlarında büyük bir değişim yaşanmadığı görülmektedir. Bartın ilinde yeni iş kollarının ve sanayi tesislerinin sayısının artması nedeniyle köyden kente göç yaşanmıştır. Buna bağlı olarak köy nüfusu azalırken kent nüfusunun arttığı görülmektedir (Tablo8).

Tablo 9: Bartın ili yıllar itibariyle yüzölçümüne göre kişi sayısı

Yerleşim Yerleri	Yüzölçümü km2	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bartın Merkez	1.191	123	127	124	121	122	123,8
Amasra	127	128	90	127	121	121	118,6
Kurucaşile	172	48	52	45	41	39,8	39,2
Ulus	730	33	41	32	31	30,1	29,3
İl Geneli	2.220	88	89	88	85	85	85,9

Kaynak: Bartın Valiliği İl Brifingi www.bartın.gov.tr (Erişim tarihi 01.05.2016).

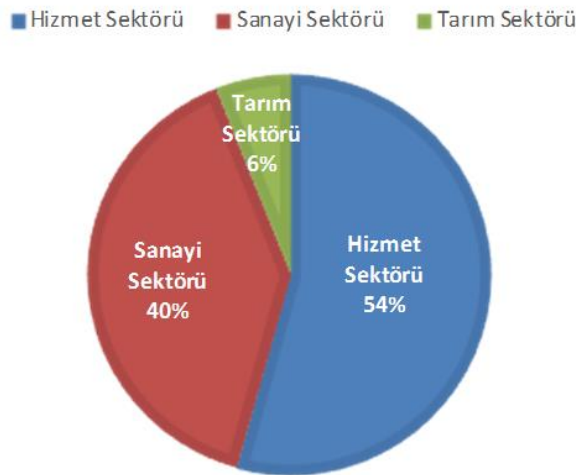
Kilometrekareye düşen kişi sayısı il genelinde 85,9 ve il merkezinde 123,8 iken; bu sayı Amasra'da 118,6, Kurucaşile'de 39,2, Ulus'da ise 29,3 kişidir. Yıllar itibariyle nüfusun artması sebebiyle kilometrekareye düşen kişi sayısı da ters orantılı olarak azalmaktadır.

5.1.3 Sosyo-Ekonomik Yapı

Bartın halkı, modern dünyaya uyum sağlamakla beraber gelenek ve göreneklerini, halk oyunları ve müziği, el sanatları, giyim tarzı, mutfak kültürü ve yöresel şive gibi milli öğelerini günümüze kadar taşımıştır. Bu gelenek ve göreneklerin en dikkat çeken örnekleri, uzun yıllardır süregelen Garıla Pazarı, düğünleri, topluca kutlanan dini ve milli bayramlarda görülmektedir. İnanışlar, gemi atması töreni, yöresel giyim-kuşam, el işlemleri, telkırma, dokumacılık, ağaç oymacılığı (çekicilik), gemi ve ahşap yat yapımı, taş sac yapımı, yöre mutfağı, yerel etkinlikler ve kutlama günleri gibi faaliyetler ilin kültürel yapısının önemli faaliyetlerini oluşturmaktadır (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

2012 yılında açıklanan teşvik sistemine göre Bartın, 4. Bölgede ve iller Sosyo-Ekonomik gelişmişlik sıralamasında 48. sıradadır. İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması'nda "TR81 düzey 2" içerisinde Zonguldak ve Karabük illeri ile aynı grupta yer almaktadır.

Bartın ilinin ekonomik yapısını belirleyen ana unsurlar madencilik, tarım, sanayi, ticaret, turizm ve ormancılıktır. Bunun yanında el işlemleri, tel kırma, dokumacılık, ağaç oymacılığı (çekicilik), gemi ve yat yapımı, taş sac yapımı, geçmişten günümüze gelen ticari faaliyetlerdir. Milli Gelirin sektörel dağılımı incelendiğinde (TR81 Zonguldak, Karabük, Bartın); Hizmetler Sektörü (%54,3) birinci sırada gelmekte olup; onu Sanayi Sektörü (%39,7) ve Tarım Sektörü (%6,0) izlemektedir. (TÜİK-2011) TÜİK 2011 verilerine göre kişi başı gelir, TR 81 Bölgesi (Zonguldak-Bartın-Karabük) için 8.536 USD'dir.

Şekil 3: Bartın ilinde milli gelirin sektörel dağılımı

Kaynak: Bartın Valiliği İl Brifingi 2015.

Tarım ve sanayi ürünleri Bartın ilinin iç ve dış ticaretinin başlıca faaliyet konusunu oluşturmaktadır. İlde yetiştirilen başlıca tarım ürünleri arpa, buğday, yulaf ve mısır; armut, ayva, elma, muşmula, erik, kiraz, ceviz, kestane, fındık, şeftali, kızılıçık, kivi, çilek, duttur. İlde yetiştirilen sanayi bitkileri ise ayçiçeği, patates, sarımsak, soğan; nohut, fasulye, bakla ve bezelye gibi baklagillerdir. Bartın, hayvancılık potansiyeli düşük olmasına rağmen su ürünleri açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Bartın ilindeki sanayi tesisleri toprak, plastik, mobilya, makine, gıda (konserve, süt ve süt ürünleri, helva, doğal kaynak suyu, defneyaprağı ve çam fıstığı), madencilik ve tekstil - konfeksiyon sanayi ağırlıklıdır (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

TÜİK 2014 yılı Nüfus ve Konut Araştırmalarına göre Bartın'da, İşsizlik oranı, % 6,2, istihdam oranı % 54,9, işgücüne katılma oranı % 58,5 işsiz sayısı da 9.430 kişi olarak tespit edilmiştir. Türkiye ortalamalarına baktığımız da işsizlik oranı % 9,7 Bartın ili bu oranın altında yer almaktadır, istihdam oranı % 45,9 işgücüne katılma oranı % 50,8 olarak tespit edilmiştir. Bartın ili için bu oranlar Türkiye ortalamasının altındadır. Bartın ilinde işsizlik, istihdam ve işgücüne katılma oranları iyi düzeyde görünmektedir.

Tablo 10: Bartın ili işsizlik oranları

	Bartın ili	Türkiye Ortalaması
İşsizlik oranı	% 6,2	% 9,7
İstihdam oranı	% 54,9	% 45,9
İşgücüne katılma oranı	% 58,5	% 50,8

Kaynak: Bartın İŞKUR Müdürlüğü www.bartın.gov.tr (Erişim tarihi 01.05.2016).

31/12/2015 tarihli İŞ-KUR verilerine göre Bartın ili genelinde; kayıtlı toplam iş arayan sayısı 18.473 kişidir. Bunun 10.530'u erkek ve 7.943'ü kadındır. İŞ-KUR'a kayıtlı toplam işsiz 6.580 kişinin 3.058'si erkek ve 3.522'si kadındır.

Bartın ilinden ihraç edilen ürünler; mobilya ve yatak takımları, tekstil ve konfeksiyon ürünleri, plastik mamulleri, ağaç ve ahşap eşya, ayakkabı, seramik mamulleri, kireç, çimento, makine aksam ve parçaları, demir çelik ürünleri ve narenciye olarak sıralanabilir.

Tablo 11:Yıllar itibariyle Bartın ili ihracat ve ithalat rakamları (\$)

Yıllar	İhracat(\$)	İthalat(\$)
2008	9.632.000	8.143.000
2009	14.659.000	8.950.000
2010	15.694.000	9.316.000
2011	20.625.000	14.850.000
2012	14.116.000	15.211.000
2013	20.314.000	8.957.000
2014	11.176.000	9.325.000
2015	9.608.000	11.908.000

Kaynak: Bartın Valiliği İl Brifingi www.bartın.gov.tr (Erişim tarihi 01.05.2016).

Bir ilin ekonomik yapısının belirlenmesinde o ilin ihracat ve ithalat rakamları iki önemli ekonomik göstergedir. Bartın'da 2008 yılından 2014 yılına kadar 2012 yılı dışında ihracat rakamları artma eğilimi göstermiştir. 2014 yılında hemen hemen yarıya düştüğü görülmektedir. İthalat ise 2012 yılında ihracattan fazla gerçekleşmiştir. 2015 yılındaki veriler incelendiğinde ihracat 9.608.000 dolar seviyelerinde gerçekleşirken ithalat 11.908.000 dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde de 2012 yılında olduğu gibi Bartın ili dış ticaret açığı vermiştir (Tablo 11).

Bartın ili sınırları içerisinde Bartın, Amasra ve Kurucaşile'de olmak üzere 3 adet liman bulunmaktadır.1965 yılında inşa edilen Bartın Limanı'nın 10.06.1966 tarih ve 6/6548 karar sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile askeri hizmetlere ayrılan bölümleri dışında kalan kısımları Bartın Belediyesi tarafından kullanılmaktadır. Bartın Limanı 15.05.1995 tarih ve 2136 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yabancı gemilerin girişine açılmıştır. 2004 yılında yürürlüğe giren ISPS kodu (Uluslararası Gemi ve Liman Tesisi Güvenlik Kodu) çerçevesinde güvenlik seviyesi 1 olan Bartın limanı, gerekli sertifikaları tamamlayarak belli cins gemiler için uluslararası deniz trafiğine açılmıştır. Yük ve yolcu taşımacılığında uluslararası liman olarak hizmet veren Bartın Limanı aynı zamanda yük ve yolcu giriş-çıkışı gümrük kapısı olma niteliğini de taşımaktadır. Bartın Limanı'nın rıhtım uzunluğu 480 metre olup su derinliği 6-8 metredir. Liman rıhtımına gemi boyu sınırlı olmak kaydıyla 4 gemi yanaşabilmektedir. Limanın elleçleme kapasitesi yaklaşık olarak 1.500.000-2.000.000 ton kapasitelidir. Rusya ve Ukrayna'dan demir cevheri ve kömür, Portekiz ve İtalya'dan kağıt hamuru ithal edilmektedir (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

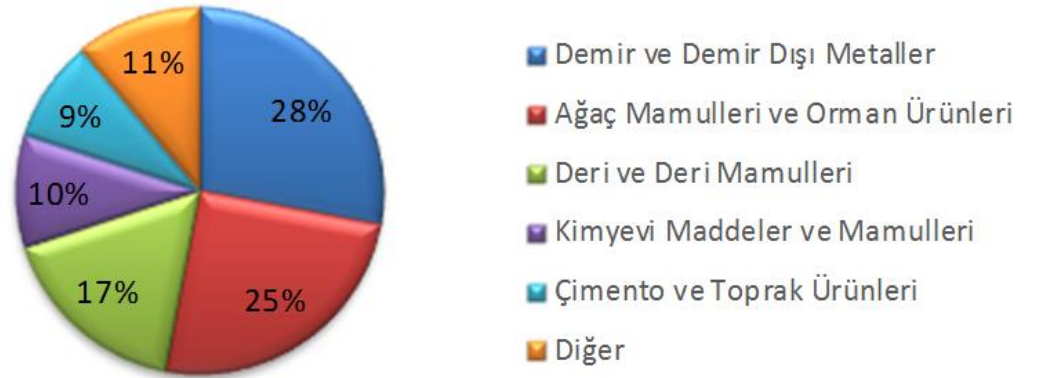
Bartın Limanı'ndan yapılan ihraç malları: alçı, çimento, profil demir, inşaat malzemeleri, toprak ürünleri, katran ve narenciyedir. İthal malları ise kütük demir, kömür, kağıt ve tomruktur. Bartın Limanı'ndan 2015 yılında 138.035.000 dolar ihracat, 176.639.000 dolar da ithalat yapıldığı görülmektedir. Bartın Limanı en fazla ihracatı 188.235.000 dolar ile 2014 yılında gerçekleştirmiştir (Tablo 12).

Tablo 12: Yıllar itibariyle Bartın Limanı İhracat ve İthalat Rakamları (\$)

Yıllar	İhracat(\$)	İthalat(\$)
2008	161.751.000	227.778.000
2009	139.202.000	143.178.000
2010	127.349.000	211.949.000
2011	127.298.000	277.638.000
2012	138.880.000	189.331.000
2013	138.282.000	217.282.000
2014	188.235.000	187.367.000
2015	138.035.000	176.639.000

Kaynak: Bartın Valiliği İl Brifingi, www.bartın.gov.tr, (Erişim tarihi 01.05.2016).

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre Bartın ili 2015 yılında toplam 9.608.000 dolar ihracat yapmıştır. Bu ihracatın % 97 si sanayi ürünleri, % 3'ü de tarımsal ürünlerdir. İhracatı en fazla yapılan ürünlerin başında % 28 ile Demir ve demir dışı metaller ve %25 ile ağaç mamulleri ve orman ürünleri gelmektedir. Bartın ilinde ihracatı yapılan diğer sektörlerin payı; deri ve deri mamulleri % 17, kimyevi maddeler ve mamulleri % 10 çimento ve toprak ürünleri % 9, diğer ürünlerin payı da % 11'dir.

Şekil 4 : Bartın İli 2014 Yılı Sektörel İhracat Oranları

Kaynak: TİM verileri, il ve sektör bazında rakamlar, www.tim.org.tr (Erişim tarihi 01.05.2016).

Bartın ilinde 2015 yılı TİM verilerine göre 35 farklı ülkeye ihracat yapılmıştır. Bartın ilinin en fazla ihracat yaptığı beş ülke Tablo 13’de gösterilmiştir. Bu beş ülkeye yapılan ihracat Bartın ili ihracatının % 66’sını oluşturmaktadır. En fazla ihracat yapılan ülke Almanya olmuştur. Bu ülkeye yapılan ihracat Bartın ilinin toplam ihracatının % 34’ünü oluşturmaktadır. Almanya’yı %15 ile Türkmenistan, %7 ile Gürcistan, İtalya ve %3 ile Rusya izlemektedir.

Tablo 13: Bartın ili 2015 yılı en çok ihracat yapılan ülkeler

Ülke	İhracat Toplamı (\$)	Yüzde (%)
Almanya	3.304.000	% 34
Türkmenistan	1.408.000	% 15
Gürcistan	683.000	% 7
İtalya	657.000	% 7
Rusya	310.000	% 3

Kaynak: TİM verileri, 2015 yılı il ve Ülke bazında rakamlar, www.tim.org.tr (Erişim tarihi 01.05.2016).

5.1.4 Ticari Yapı

Bartın’da ticaret 13. yy ve sonrasında civardaki bölge halkının toplandığı pazaryeri olarak gelişmeye başlamıştır. Bartın merkezinin ırmağ üzerinden Karadeniz’ e bağlanması ve bu ırmağın taşımacılığa elverişli olması bu yörenin önemini arttırmış burada ticaretin gelişmesine yol açmıştır. Bu yıllarda Amasra’da deniz kenarında olması ve konumu itibariyle ticaret merkezi halini almıştır. Amasra’nın bu tarihlerde Cenevizlilerin kontrolünde olması nedeniyle Cenevizliler bu bölgenin ticaretine hakim olmuşlardır (Erkan Aşçıoğlu, BISO,2001).

Fatih Sultan Mehmet’in 1461 yılında Amasra’yı fethetmesine kadar Cenevizlilerin elinde olan bölge ticareti daha sonraları Bartın’a kayarak merkezin burada oluşmasını sağlamıştır.

1800’lü yıllarda Bartın’a Gölpazarı, Zerzene, Amasra, Çaycuma, Perşembe, Filyos, Tefen, Yenice, Fermit ve Kocanaz’ı içine alan bölgenin 12 Divan Merkezi denmiştir.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Bartın için 12 Divan Merkezi ifadesini kullanmış, hareketli ticari yaşamı ile bölgenin pazarı olduğunu yazmıştır.

Geniş bir hinterlanda sahip bu Pazar gittikçe yayılmış ve bölge ticaretinde söz sahibi olmuştur. Bartın ticareti İstanbul'a kadar uzanmış yumurta, tavuk ve kereste önemli ticaret malları olmuştur.

Bartın'da yumurta ticaretinin başlaması 1870-1880 yıllarına rastlar. Bu yıllarda Bartın'a gelen gemilerin kaptanları ve mürettebatı tarafından İstanbul'a taşınan yumurta İstanbul'da ün yapmaya ve talep edilmeye başlanmıştır.

Yumurtacılığın bu şekilde gelişmesiyle yumurta tüccarları ortaya çıkmıştır. Yumurtalar köylerden toplanarak Gürgenpınarı'na kadar gelen gemilere yüklenerek İstanbul pazarına hızla ulaştırılmıştır. Yumurtacılıkla birlikte canlı tavuk ticareti de önem kazanmış İstanbul pazarına gönderilerek önemli bir gelir kaynağı olmuştur. (Erkan Aşçıoğlu, BTO,2001)

Bartın'da orman kaynaklarının zengin olması, ham madde kaynaklarına yakın olması sayesinde kerestecilik önemli bir iş kolu haline gelmiştir. Diğer taraftan da kereste ile doğrudan ilişkili sektörlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Köy halkının ormandan keserek şehre getirdikleri keresteler İstanbul pazarına gönderilerek bu sektör zamanla Bartın'da önemli bir geçim kaynağı olmuştur. Bu süreçte kerestecilik gelişmeye başlamış ve yeni fabrikaların kurulmasına zemin hazırlamıştır(Arslan, Takım, 2013:145).

1884 yılından itibaren Orman İşletmeleri tarafından Bartın'da ve İstanbul'da kereste depolarının açılması özendirilmiştir. Önceleri tomruk halde İstanbul pazarına gönderilen keresteler, artık yeni kurulan fabrikalarda işlenip mamul hale getirilerek İstanbul'a gönderilmeye başlanmıştır.1894 yılında Filyos'da 2 adet buharla çalışan fabrika, 1896 ıskalan mevkiinde, 1900'lu yılların başında Ulus, 1914 yılında Yenihan'da, 1921 Devrek 1922'deHerkeme, 1924 yılında da Kumluca'da kereste fabrikaları kurulmuştur (Erkan Aşçıoğlu, BTO,2001).

1926 yılında Karadeniz Orman İşletme Türk Anonim ortaklığı kurulmuş bu ortaklık kokurdan mevkiine kereste fabrikası yaptırmıştır.1935 yılında 10.000 lira sermayeyle kurulan Ormancılık Endüstri Limited Şirketi 1938 yılında Karabük'te bir fabrika kurarak bu yıllarda kereste tüccarlarına kredi desteği sağlamıştır (Erkan Aşçıoğlu, BTO,2001).

Bartın'da keresteciliğin yanı sıra maden ocaklarında kullanılan maden direklerinin de üretimi önem kazanmıştır. Amasra ve Zonguldak'taki kömür ocaklarında bu direkler kullanılmıştır.

Bartın'da yalı mevkiinde yer alan kereste fabrikaları atölyeler ve hızar makineleri keresteciliğin gelişmesine katkı sağlamış ve 1959 yılında kontrplak fabrikası kurulmuştur. Bartın için yeni bir iş ve sanayi alanı oluşmuştur. Bu fabrikada imal edilen kontrplaklar İstanbul ve Ankara piyasasında yoğun ilgi görmüştür. 1965 yılında fabrika İstanbul'a taşınarak Bartın'daki faaliyetine son vermiştir (Erkan Aşçıoğlu, BTSO,2001).

1955 yılında temeli atılan ve Türkiye'deki 17. Çimento fabrikası olarak Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi T.A.Ş. Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir KİT olarak 1962 yılında faaliyete başlayan Bartın Çimento fabrikası bu yıllarda Bartın'daki önemli sanayi kuruluşlarından biri olmuştur. Bartın Çimento Fabrikası 28 Aralık 2005 yılında Sanko Holding'e devredilmiştir. Günümüzde Bartın Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. adı altında faaliyetini sürdürmektedir (<http://www.bartincimento.com.tr/tarihce-8-1>).

1970'li yıllarda Turgut Işık tarafından Bartın'da Baksan Bartın Kağıt ve Işıklar Tuğla fabrikaları kurulmuştur. Bu fabrikalar bu dönemde sağladıkları istihdam ve katma değerle önemli sanayi kuruluşları arasında yer almıştır (<http://www.isiklar.com.tr>).

1990'lı yıllarda Bartın ili ticaretinde ve sanayisinde sık sık yaşanan sel felaketlerinin etkisi ve ülkenin içinde bulunduğu kriz durumu nedeniyle durgunluk yaşanmıştır. 1995 yılında temeli atılan ve 1999 yılında faaliyete başlayan Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulmasıyla sanayi tesislerinin faaliyetlerinde ve üretimde hareketlilik yaşanmaya başlamıştır. Kurulduğu yıllarda 8 adet sanayi tesisinin yer aldığı Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinde teşviklerin başladığı 2004 yılına kadar 13 adet sanayi tesisi bulunmaktayken Bölgesel Teşvik uygulamalarının etkisi ile bu sayı 2015 yılında 26'ya ulaşmıştır.

5.1.5 Sanayi Yapısı

Ekonominin temel sektörlerinden olan sanayi sektörü, hammaddelerin ürünlere dönüştürülme süreci demek olan sınaî faaliyetleri içerir. Üretim faktörlerinden emek ile sermayeyi kullanarak hammadde ve yarı mamul maddelerden mamul (nihai ürün) elde edilmesi süreci şeklinde dar anlamda imalatçılık olarak tanımlanabilen sanayi kavramı, geniş anlamda müteşebbisin kurduğu mal ve hizmet üreten, gelir getiren faktörlerin birleştirilmesi demektir (Karluk,2005:205). Ayrıca sanayi kavramı dar kapsamlı olarak imalat sanayi, geniş kapsamlı olarak da madencilik ve enerji sektörlerini kapsamaktadır (Kepenek ve Yentürk, 1994:344).

Bartın ili sanayisinin en belirgin özelliği ağırlıklı olarak özel sektör yatırımlarından oluşmasıdır. Ancak özel sektörde yatırım yapan firmalar istihdam ve kapasite bakımından orta ve küçük ölçekli işletmelerdir. Sanayi sektöründe faaliyette bulunan kamu kuruluşu olarak sadece Amasra Taşkömürü İşletmesi Müessesesi olup 530'u yer altında çalışan, 137'si yer üstünde çalışan olmak üzere 667 kişi istihdam etmektedir. Amasra Taşkömürü İşletmesi Müessesesi bu nedenle Bartın ekonomisi için önemli bir yere sahiptir. Bartın ili sanayinde tekstil, taşa ve toprağa dayalı ürünler, gıda, orman ürünleri ve mobilya sektörleri önemli yer tutmaktadır. Bartın ilinde bir adet Organize Sanayi Bölgesi ve 5 adet küçük sanayi sitesi bulunmaktadır (Bartın Valiliği İl Brifingi,2016).

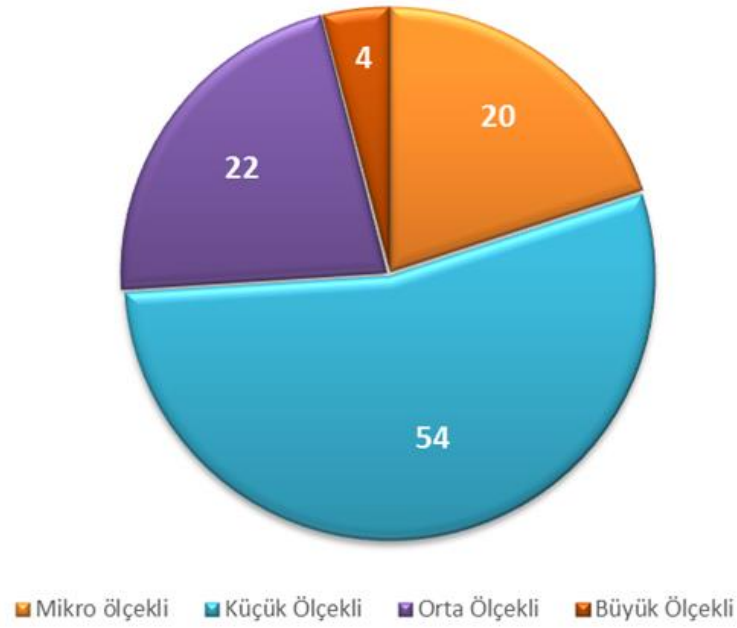
Bartın ilinde sanayi siciline kayıtlı 131 adet sanayi tesisi bulunmaktadır. Bartın ilinde faaliyet gösteren şirketlerden 139'unun anonim şirket 504'ünün de limited şirket olduğu görülmektedir(Tablo14). Yıllar itibariyle anonim şirket ve limited şirket sayılarında bir artış olduğu görülmektedir (Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü,2016).

Tablo 14: Bartın ilinde sanayinin genel durumu

Genel Durum	2011	2012	2013	2014	2015
Sanayi Sicil Belgeli Şirket	121	125	122	124	131
Sanayi Sicil Belgesi Verilen Şirket	17	12	4	12	11
Sanayi Sicil Belge Vizesi	26	39	39	37	22
Kapıdan Satış Yetki Belgesi Verilen	2	-	-	-	-
Faaliyet Gösteren Anonim Şirket	143	145	-	167	139
Faaliyet Gösteren Limited Şirket	656	676	-	683	504

Kaynak: Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü www.bartın.gov.tr, (Erişim tarihi 01.05.2016).

Bartın ilinde faaliyet gösteren sanayi tesislerinin %20'si mikro ölçekli, %54'ü küçük ölçekli, %22'si orta ölçekli ve %4'ü de büyük ölçekli işletmelerdir.

Şekil 5 : Bartın İli Sanayi İşletmelerinin Ölçeksel Durumları(%)
Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Bartın ili sanayi yapısı incelendiğinde ildeki sanayi sicil belgelerinde 2011 yılından beri sadece 4 firmanın belge aldığı ve Bartın ilinde faaliyet gösteren sanayi tesislerinin büyük çoğunluğunun küçük ölçekli olduğu görülmektedir. Bu nedenle yeni sanayi tesislerinin Bartın ilin de faaliyet gösterebilmesi için yeni sanayi alanlarının oluşturulması ve Teşviklerle Bartın ilinin yatırım açısından daha cazip hale getirilmesinin orta ve büyük ölçekli firmaların bu bölgeye yatırım kararı almasını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

5.1.5.1 Sanayinin Sektörel Görünümü

Bartın ilinde 01/05/2016 tarihi itibarıyla Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü'ne kayıtlı 131 adet sanayi tesisi bulunmakta ve bu tesislerde 9.019 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler itibarıyla, sanayi tesislerine bakıldığında en fazla istihdam 3.204 kişi ile tekstil ve konfeksiyon sektöründe olup; toplam istihdamın yaklaşık %36'sını bu sektör tek başına karşılamaktadır. Kimya, kömür ve plastik sanayi ise 2.122 kişi ile istihdamın % 23,5'ini karşılamaktadır. Bartın ilinde istihdam sağlayan lokomotif sektörlerin başında tekstil konfeksiyon, toprak, kömür, plastik, metal eşya, gıda, orman ürünleri ve mobilya sanayi gelmektedir (Tablo15).

Tablo 15: Bartın ilinde sanayinin sektörel görünümü

Sektörler	Firma Sayısı	Çalışan Sayısı	İstihdam Oranı %
Tekstil ve Konfeksiyon sanayi	16	3.204	35,9
Gıda sanayi	22	449	4,9
Kimya, kömür ve plastik sanayi	17	2.122	23,5
Taş ve toprağa dayalı sanayi	21	1.065	11,8
Orman ürünleri ve mobilya sanayi	20	425	4,7
Metal eşya Makine Teçhizat sanayi	16	766	8,5
Diğer sanayi	19	988	11
Toplam	131	9.019	100

Kaynak: Bartın Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü www.bartın.gov.tr, (Erişim tarihi 01.05.2016).

Bartın ilinde sektör gruplarına göre ana sektörlerde faaliyet gösteren önemli firmalar bulunmaktadır. Başta tekstil ve konfeksiyon sanayi olmak üzere bu alanda Bartın ilinde üretim yapan PİNALDI A.Ş firması tarafından bu tesislerde 1.000 kişinin üzerinde istihdam sağlanmaktadır. Tekstil sektöründeki diğer firmalar ise RİMAKS Tekstil, AYTİM ve TÜSA Denim firmalarıdır. Bu firmalar Bartın ilinde önemli Tekstil firmalarıdır. Bartın ilindeki bir diğer rekabet edilebilirliği yüksek sektör çimento sektörü dür. Kurulduğu 1965 tarihinde Türkiye'deki 17. Çimento fabrikası olan Bartın Çimento Fabrikası sağladığı istihdam ve ihracat ile günümüzde Bartın ilindeki önemli firmalardandır. SANKO Holding A.Ş. tarafından 2005 yılında satın alınmıştır. Demir çelik sektöründe ise MESCİER demir-çelik firması Türkiye'deki en iyi 250 şirket içinde yer almaktadır. Bir diğer rekabet edilebilirliği yüksek sektör de kauçuk ve otomotiv sektörüdür. Bu sektör de Türkiye de söz sahibi firmalardan biri olan TEKLAS Kauçuk A.Ş. firması 2004 yılından beri Bartın OSB de faaliyetini sürdürmektedir. Sağladığı 576 kişilik istihdam ile Bartın'daki önemli sanayi kuruluşlarından biridir. Orman ürünleri Mobilya ve Ahşap yat yapımı sektörü de rekabet edilebilirliği yüksek sektörlerdir. Mobilya sektöründe ofis mobilyaları konusunda MADEŞ firması önemli bir yere sahiptir. Ahşap yat tekne yapımı da, Kurucuşile ilçesinde faaliyet gösteren firmalar tarafından sipariş üzerine yapılmaktadır.

5.1.5.2 Bartın İlindeki Küçük Sanayi Siteleri

Ülkemizde sanayi yatırımlarının disipline edilmesi amacıyla planlı kalkınma döneminde 1960'lı yıllarda sanayi siteleri kurulmaya başlanmıştır. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin

gelişmesini desteklemek amacıyla sanayi sitesi, yapı kooperatifleri büyük oranda altyapı ve üst yapı yapım kredisi ile kamu tarafından desteklenmiştir. Genellikle yapı kooperatifleri kanalıyla uygulamaya konulan sanayi siteleri daha çok tamirat ve imalatla uğraşan küçük işletmelerin yer aldığı, altyapı hizmetleri ve idare binası, satış dükkânları, çıraklık okulu gibi sosyal donatı alanlarını da içinde barındıran işyeri topluluklarıdır. KOSGEB, Küçük Sanayi Sitesindeki işletmelere teknik danışmanlık hizmeti ve kredi desteği vererek, bu işletmelerin etkinliğini ve rekabet güçlerini artırmaya çalışmaktadır. (Dinler 2005:436)

Bartın ilinde 5 adet küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Bu KSS'lerden ilki 1973 yılında kurulan Bartın yeni sanayi sitesidir. 290.000 m² alana kurulmuş olan Bartın yeni sanayi sitesinde toplam işyeri sayısı 464 iken dolu işyeri sayısı 375 dir. Mevcut istihdamı 650 kişidir. S.S.Amasra K.S.S. Yapı Kooperatifi 1988 yılında 9.917 m² alanda kurulmuştur. Burada 32 işyeri bulunmakla birlikte bu işyerlerinde 22 kişi istihdam edilmektedir. Bartın'ın Ulus ilçesinde kurulan S.S.Ulus K.S.S. Yapı Kooperatifi 1980 yılında 3.000 m² alanda kurulmuş olup 44 işyerinin tamamı doludur. Bu işyerlerinde 120 kişi istihdam edilmektedir. Bartın ilinin girişinde tuzcular mevkiinde 1992 yılında 111.865 m² alana kurulan S.S.Atılım K.S.S. Yapı kooperatifinde 178 işyerinden 176'sı dolu durumda ve 500 kişiye istidam sağlanmaktadır. En son kurulan ve faaliyette olan KSS 1994 yılında 28.000 m² alana kurulan S.S.Abdipaşa K.S.S. Yapı Kooperatifi'dir. Burada 32 işyeri bulunurken bunların 28'i dolu ve bu işyerlerinde 35 kişi istihdam edilmektedir(Tablo16).

Tablo 16: Bartın İlindeki Küçük Sanayi Siteleri

Sanayi Siteleri	Kuruluş Tarihi	Toplam Alan m2	Toplam işyeri Sayısı	Dolu işleri Sayısı	Mevcut istihdam
Bartın Yeni Sanayi Sitesi	1973	290.000	464	375	650
S.S.Amasra K.S.S. Yapı Kooperatifi	1988	9.917	32	19+13(DEPO)	22
S.S.Ulus K.S.S. Yapı Kooperatifi	1980	3.000	44	44	120
S.S.Atılım K.S.S. Yapı kooperatifi	1992	111.865	178	176	500
S.S.Abdipaşa K.S.S. Yapı Kooperatifi	1994	28.000	32	28	35
TOPLAM		442.782	750	655	1.327

Kaynak: Bartın Valiliği İl Brifingi www.bartın.org.tr , (Erişim tarihi 01.05.2016).

5.1.6 TR81 Düzey 2 Batı Karadeniz Bölgesi'nde Yer Alan Organize Sanayi Bölgeleri

Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre TR81 Batı Karadeniz Bölgesi Zonguldak, Karabük ve Bartın illerini kapsamaktadır. Bölgede önemli iki temel sektör bulunmaktadır. Bunlardan ilki geçmişi 19. Yüzyıla dayanan madencilik sektörü diğeri Cumhuriyet Dönemi ile gelişen ve yayılan demir-çelik sanayidir. Türkiye de Taşkömürü üretiminde Zonguldak'ta bulunan Türkiye Taş Kömürü Kurumu (TTK) önemli bir yere sahiptir. Demir-çelik sektöründe ise faaliyet gösteren iki köklü firma olan Kdz. Ereğli'de bulunan ERDEMİR A.Ş. ve Karabük'te bulunan KARDEMİR A.Ş. bölge ekonomisinde önemli yere sahiptir.(BAKKA,2012:19)

Ülke genelinde sosyo ekonomik gelişmişlik düzeylerine bakıldığında Karabük 28., Zonguldak 29. ve Bartın ili 48. sırada yer almaktadır. İllerin gelişmişlik grupları itibariyle dağılımına bakıldığında Karabük ve Zonguldak illeri ortalamaya yakın yüksek, Bartın ili ortalamaya yakın düşük pozisyonda yer almaktadır(SEGE,2013).

Sosyo Ekonomik Gelişmiş iller sıralamasında Zonguldak ve Karabük illeri 3. Bartın ili 4. Kademede bulunmaktadır. Bu bağlamda 06.04.2012 tarihinde açıklanan yeni teşvik sistemine göre İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasında “TR81 düzey 2”içerisinde yer alan Zonguldak ve Karabük illeri bölgesel teşvik uygulamasında 3. Bölgede, Bartın ili 4. Bölgede yer almaktadır. Bu uyulamaya göre, OSB'lerde yapılacak yatırımlar vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi destekleri açısından bir alt bölgede uygulanan desteklerden yararlanmaktadırlar.

Tablo 17: Vergi indirimi uygulaması

Destek Unsurları		3.Bölge	4. Bölge
KDV İstisnası		VAR	VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti		VAR	VAR
Yatırım yeri tahsisi		VAR	VAR
Vergi İndirimi Yatırıma Katkı oranı	OSB Dışı	25	30
	OSB İçi	30	40
Sigorta Primi işveren hissesi	OSB Dışı	5 yıl	6 yıl
	OSB İçi	6 yıl	7 yıl
Faiz Desteği (Puan) TL ve Döviz		3 /TL 1 /Döviz	4 /TL 1/ Döviz
Gelir Vergisi stopajı desteği		YOK	YOK
Sigorta Primi Desteği		YOK	YOK

Kaynak : Ekonomi Bakanlığı verileri, www.ekonomi.gov.tr, (Erişim tarihi 01.10.2015).

Zonguldak ve Karabük İlleri 3. Bölgede yer alırken OSB’de yer alan firmalar için OSB dışı yatırımlara göre vergi indiriminde 10 puan, yatırıma katkı oranında ise 5 puanlık bir avantaj söz konusudur. Bartın İlinin yer aldığı 4. Bölge içinse hem vergi indirimi hem yatırıma katkı oranında 10’ar puanlık avantajlar söz konusudur. 3. ve 4. Bölgelerde KDV istisnası ve Gümrük vergisi muafiyeti varken, aynı bölgelerde gelir vergisi stopajı desteği ve sigorta primi desteği bulunmamaktadır. İndirilebilecek vergi tutarlarında yatırım dönemlerinde teşvik avantajının arttırıldığı görülmektedir.

Yeni teşvik sistemine göre Bartın ili 4. Bölgede olması nedeniyle teşvikler açısından Zonguldak ve Karabük illerine oranla daha avantajlı durumdadır. Bu da yatırımcıların Bartın ilini tercih etmelerinde önemli bir rol oynamaktadır.

TR81 Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri kapsamında Zonguldak’ta Çaycuma Organize Sanayi Bölgesi, Kdz. Ereğli OSB ve Alaplı OSB olmak üzere 3 adet; Karabük ve Bartın illerinde 1’er adet olmak üzere toplamda 5 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Bunlardan Çaycuma, Kdz. Ereğli ve Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi 1995 tarihinde Alaplı OSB ise 2005 yılında kurulmuştur.

Tablo 18: TR81 Bölgesinde yer alan OSB’lerin Genel Görünümü

AÇIKLAMALAR	ZONGULDAK	KARABÜK	BARTIN	TR81
OSB Sayısı	3	1	1	5
OSB Büyüklüğü ha	407	100	98	605
Aktif firma Sayısı	60	22	26	108
İnşa halindeki Firma	19	11	0	30
Kapalı firma	2	0	3	6
Doluluk oranı (%)	80	90	100	90
İstihdam	3900	1200	3610	8710

Kaynak: OSB Müdürlüklerinden alınan verilerle yazar tarafından derlenmiştir.

Bölgedeki OSB’lerin doluluk oranları incelendiğinde; en fazla doluluk oranının Bartın OSB’de olduğu görülmektedir. Karabük OSB 2. Zonguldak ise 3. sırada yer almaktadır. Bartın OSB büyüklük açısından daha az alana sahip iken doluluk oranı, aktif firma ve istihdam oranı açısından diğer OSB’lerden daha iyi durumdadır. Bölge genelinde ise % 90 doluluk oranı olduğu görülmektedir.

Bölgedeki, Çaycuma Organize Sanayi Bölgesinde 44 adet sanayi tesisi yer alırken, bu sanayi tesislerinden 37’si üretimde 6’sı inşaat halinde ve 1’i de kapalı durumdadır. Çaycuma OSB’de faaliyet gösteren bu firmaların toplam istihdamı 2.400 kişidir. Ağırlıklı sektörler hazır giyim ve mobilya sektörleridir.

Karadeniz Ereğli OSB’de 37 adet sanayi tesisi yer alırken, bu sanayi tesislerinden 23’ü üretimde, 13’ü inşaat halinde ve 1’i de kapalı durumdadır. Karadeniz Ereğli OSB’de faaliyet gösteren firmalarda 1.200 kişilik istihdam sağlanmaktadır. Ağırlıklı sektör ERDEMİR’in bu bölgede yer alması nedeniyle demir çelik sektörüdür. Alaplı OSB kamulaştırma aşamasında olup daha faaliyete başlamamıştır.

Karabük OSB’de 33 adet sanayi tesisi yer almakta, bu sanayi tesislerinin 22’si üretimde, 11’i inşaat halindedir. Karabük OSB’de faaliyet gösteren firmaların toplam istihdamı 1.050 kişidir. Ağırlıklı sektör KARDEMİR’in bu bölgede olması sebebiyle demir çelik sektörüdür.

Bartın Merkez I. Organize sanayi Bölgesinde 29 adet sanayi tesisi bulunmaktadır. Bu sanayi tesislerinden 26’sı üretimde 3’ü çeşitli nedenlerle üretime ara vermiş durumdadır. Bartın OSB’de faaliyet gösteren firmalarda 2015 yılı itibariyle 3.617 kişiye istihdam sağlanmaktadır. Ağırlıklı sektör tekstil sektörüdür. Bartın OSB, TR81 Bölgesinde yer alan diğer OSB’lere göre istihdam açısından bölgede önemli bir yere sahiptir.

Tablo 19: TR81 Bölgesinde Yer Alan Organize Sanayi Bölgeleri

AÇIKLAMALAR	Çaycuma OSB	Ereğli OSB	Alaplı OSB	Karabük OSB	Bartın OSB
Kuruluş yılı	1995	1995	2005	1995	1997
OSB Büyüklüğü (ha)	125	200	82	100	96
Üretimde firma	37	23	-	22	26
İnşaat halindeki firma	6	13	-	11	0
Kapalı firma	1	1	-	0	3
Doluluk oranı	%70	%90	-	%90	%100
İstihdam sayısı	2700	1200	-	1200	3.617
Ağırlıklı sektör	Tekstil	Demir-Çelik	-	Demir-Çelik	Tekstil
En Yakın Karayolu	3 km	3,7 km	2 km	3,5 km	1,5 km
En Yakın Liman	45 km	9 km	15km	45 km	18 km
En Yakın Demiryolu	3 km	11 km	20km	7 km	35 km
En Yakın Havalimanı	12 km	80 km	90km	130 km	50 km

Kaynak: OSB Müdürlüklerinden alınan verilerle yazar tarafından derlenmiştir.

Bölge ekonomisi, madencilik ve demir-çelik sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların ağırlıklı olduğu bir yapıdadır. Bu nedenle bölge bu sektörlerde yaşanan konjektürel dalgalanmalara karşı daha duyarlı bir niteliktedir. Bölgede farklı sektörlerin teşvik edilmesi ve yeni sektörlerin gelişmesine uygun koşulların oluşturulması bölgenin bu niteliğinin değişmesi ve bölgenin daha rekabetçi bir yapıya kavuşması için önem taşımaktadır.

Bartın ili farklı sektörleri barındırması nedeniyle Zonguldak ve Karabük illerinde yer alan OSB'lerden ayrılmaktadır. Bunun nedeni Bartın OSB de ağırlıklı sektörlerin tekstil, plastik ve orman ürünleri olmasıdır. Bartın Merkez I. OSB TR81 Batı Karadeniz Bölgesinde farklı sektörlerin güçlenmesi ve gelişmesine zemin hazırlaması ile bölge kalkınmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

5.2 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin Mevcut Durum Analizi

Bu kısımda Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin mevcut durumu ele alınmış ve tespit edilen veriler doğrultusunda OSB'nin mevcut durum analizi yapılmıştır.

5.2.1 Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinin Kuruluşu ve Konumu

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, Bartın - Karabük yolunun 12. km'sin deki Kurtköy mevkiinden ayrılarak ulaşılan, Yanaz - Geriş Köyleri ayırımından başlayarak, her iki köy sınırları içinde bulunmakta ve Gök ırmak kenarında yer almaktadır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi'nin Tüzel kişiliği Ticaret ve Sanayi Odası ve İl Özel İdaresinin katılımıyla 22.03.1995 tarihinde oluşturulmuş ve altyapı işlemleri kısa sürede tamamlanarak bölge 24.04.1999 tarihinde faaliyete geçmiştir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi'nde yer alan parsellerin bir kısmı Maliye Hazinesi'nden tahsis edilerek, bir kısmı da şahıslardan kamulaştırılarak alınmıştır. İlk kurulduğu yıllarda toplam alanı 748.947m²'dir. Daha sonra mevcut parsellerin yetersiz kalması ve yatırımcıya sunulacak sanayi alanı bulunamaması nedeniyle, 2005 yılında genişleme çalışmaları başlatılmış, Organize Sanayi Bölgesi çalışma kapsamında Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan 2 milyon TL kredi sağlanmıştır. Kamulaştırmaların tamamlanmasıyla, Bartın Merkez 1.Organize Sanayi Bölgesi'ne 220.000 m²'lik ek alan sağlanmıştır. Günümüz itibariyle, Bartın Merkez I.OSB'nin toplam alanı 968.947 m²'ye ulaşmıştır.

5.2.2 Bölgenin Organizasyon Yapısı ve Faaliyetleri

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, Bartın Ticaret ve Sanayi Odası ile İl Özel İdaresinin katılımı ile 22.03.1995 tarihinde oluşturulmuş, 01.06.1995 tarihinde ihalesi yapılan altyapı işinin 17.06.1995 tarihinde temeli atılmıştır. Bu iki kurumdan ve sanayicilerden oluşan Müteşebbis Heyet ve Yönetim Kurulu tarafından yönetilmektedir.

İlk genel kurul 2012 yılında yapılmış olup Müteşebbis Heyet ve Yönetim Kurulunun devam etmesine karar verilmiştir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde Bölge Müdürlüğü tarafından sunulan hizmetler:

- Elektrik enerjisi dağıtımı,
- Su isale hattı ve dağıtımı,
- Doğalgaz dağıtımı,
- Atık su Arıtma Tesisi,
- Çöp toplama ve çevre temizliği hizmetleri,
- Bağlantı izni ve ön arıtma tesisi proje onayları,
- İmar Durumu verilmesi,
- İnşaat Ruhsatı,
- Yapı Kullanma İzni,
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı verilmesi,

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi bu sağladığı hizmetleri sanayicilere daha az maliyetle ve bürokratik engelleri ortadan kaldırarak sağlaması sebebiyle yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır.

5.2.3 Bölgenin Ulaşım Durumu

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesine ulaşım Bartın - Karabük yolunun 12. km'sin deki Kurtköy mevkiinden ayrılarak ulaşılan, Yanaz - Geriş Köyleri ayrımından başlayan köy bağlantı yolu ile sağlanmaktadır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi en yakın karayoluna 2 km, Bartın Limanı'na da 26 km uzaklıkta yer almaktadır. OSB, demiryolu bağlantısına ve Zonguldak Saltukova Havaalanı'na 24, İstanbul'a 430 ve Ankara'ya 270 km uzaklıktadır. Yeni yapılan duble yollarla birlikte Bartın OSB ye ulaşım Bolu Mengen Yeniçağ üzerinden İstanbul ve Ankara'ya daha kolay hale gelmiştir.

Bartın OSB içindeki dahili yollar toplam 5.139 metre uzunluğunda, 20 metre genişliğinde beton bordür, tretuvar ve beton yol olarak yapılmıştır. Bu yolların mevcut bakım ve onarımı Bartın OSB Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

5.2.4 Bölgenin Enerji Durumu

Bartın Merkez I. OSB’de faaliyet gösteren sanayi tesislerine Bartın Akçalı dağıtım merkezinden OSB’ye kadar olan 4,5 km’lik ve 31,5 kV kapasiteli enerji nakil hattı ile enerji verilmektedir. Bu sistemle tüm sanayi parsellerine toplamda 6 trafo dağıtım binası, 95 adet elektrik direği ile elektrik enerjisi verilmektedir. Elektrik dağıtımı, faturalandırılması ve bakım onarım işlemleri 2013 yılından beri Enerji Dağıtım Lisansı olması sebebiyle Bartın Merkez I. OSB tarafından yapılmaktadır.

Bartın ilinde yaşanan voltaj düşüklükleri ve elektrik kesintileri bölgede faaliyet gösteren firmaları olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle Bartın OSB’nin kuzeybatısında bulunan 60 hektarlık alanda TEİAŞ tarafından 380 kV’lık bir indirici trafo merkezi kurulacaktır. Trafo merkezi acele kamulaştırma kararı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’nın 16/10/2014 tarihli ve 1657 sayılı yazısı üzerine, 2942 sayılı kamulaştırma Kanununun 27. Maddesine göre Bakanlar Kurulu tarafından 27/10/2014 tarihinde kararlaştırılmıştır. Trafo merkezinin Kamulaştırması ve Zemin Etütleri tamamlanmıştır. Trafo merkezi 2016 yılı içerisinde inşaat ihalesi yapılarak 2017 yılında faaliyete geçecektir.

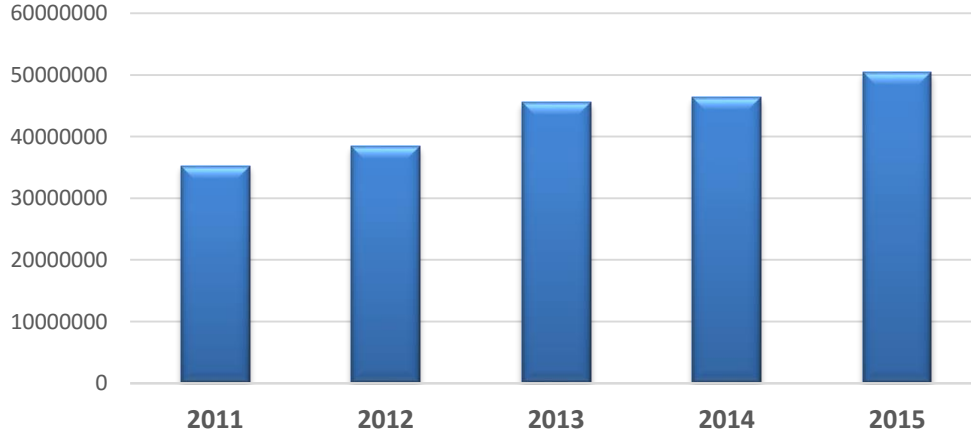
Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi elektrik dağıtım şebekesini doğrudan TEİAŞ’a bağladığında tüm elektrik dağıtımı bu merkez üzerinden yapılacaktır. OSB’ye gelen enerjide kayıp oranları, voltaj düşüklükleri ve elektrik kesintileri minimum seviyeye indirilerek üretim kayıplarının da önüne geçilmiş olacaktır. Ayrıca OSB dağıtım bedeli kayıp kakak bedeli gibi giderler minimuma indirilerek enerji maliyetlerinde %15- % 20 oranında indirim sağlanacaktır.

Tablo 20: Bartın Merkez 1. OSB Elektrik Tüketim Bilgileri

AYLAR	2011	2012	2013	2014	2015
OCAK	2.398.501,20	3.368.238,99	3.751.045,20	4.405.174,20	4.148.928,00
ŞUBAT	2.665.434,25	3.273.620,99	3.625.757,10	4.078.109,70	3.856.261,50
MART	3.131.809,65	3.185.105,61	3.769.529,40	3.709.540,80	4.360.381,20
NİSAN	3.126.267,61	2.737.560,30	3.944.619,00	3.995.705,70	4.606.931,70
MAYIS	2.483.519,16	3.421.876,09	4.102.793,10	3.802.188,60	4.009.389,30
HAZİRAN	3.098.530,94	3.321.390,35	3.897.936,00	3.676.938,30	4.456.903,50
TEMMUZ	2.876.885,67	3.271.971,97	3.874.159,80	3.627.023,40	3.320.276,40
AGUSTOS	2.809.702,20	3.001.769,10	3.124.302,00	3.739.232,70	3.504.438,00
EYLÜL	3.237.681,26	3.192.237,89	3.528.667,80	4.021.371,80	3.844.827,00
EKİM	3.034.587,66	2.891.325,66	3.436.190,10	3.487.919,40	4.304.588,40
KASIM	3.496.066,56	3.276.428,76	4.325.775,30	3.130.123,50	4.807.593,00
ARALIK	3.198.659,14	3.541.482,00	4.118.688,00	4.537.096,20	5.127.475,50
TOPLAM	35.216.112,30	38.396.348	45.499.463,80	46.310.424,30	50.347.993,50

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

OSB'deki elektrik tüketimleri incelendiğinde en fazla artışın 2011-2013 yılları arasında olduğu görülmektedir. 2015 tüketimlerinde ise 2014 yılına göre çok büyük bir değişim görülmemektedir. Bu durumun nedeni Bartın ilinin ve OSB'nin enerji yetersizliğidir. Bu nedenle firmalara kapasite artışı verilememekte ve firmalar yeni yatırım kararı alamamaktadır.

Şekil 6 : Yıllar itibariyle Bartın OSB'de elektrik tüketimleri (kW/h)

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

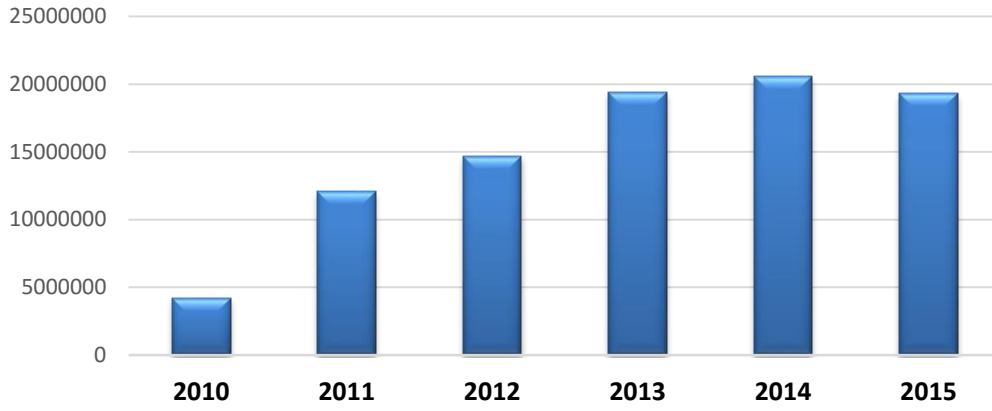
Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinde 2009 yılından itibaren doğalgaz kullanılmaya başlanmıştır. OSB doğalgazı doğrudan BOTAŞ'dan almakta firmalara dağıtım ve faturalandırılması da OSB tarafından yapılmaktadır. Günümüzde 11 firma doğalgaz hizmetinden yararlanmaktadır.

Tablo 21: Bartın Merkez 1. OSB Doğalgaz Tüketim Bilgileri

AYLAR	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OCAK	287.034	785.145	1.259.018	1.439.381	2.019.181	1.916.221
ŞUBAT	261.546	839.145	1.242.109	1.627.985	1.913.272	1.509.815
MART	340.125	962.647	1.177.079	1.517.138	1.570.309	1.864.192
NİSAN	357.195	1.079.169	1.105.417	1.816.312	1.677.675	1.794.586
MAYIS	356.582	946.627	1.226.347	1.572.977	1.661.463	1.570.996
HAZİRAN	338.099	962.371	1.329.866	1.604.498	1.645.507	1.647.068
TEMMUZ	0	797.593	1.184.012	1.601.604	1.623.209	1.255.234
AGUSTOS	0	866.473	1.140.162	1.288.607	1.622.391	1.227.631
EYLÜL	556.322	1.110.972	1.285.995	1.636.751	1.937.000	1.495.023
EKİM	685.653	1.166.096	1.061.224	1.490.343	1.542.170	1.546.959
KASIM	423.972	1.224.816	1.314.669	1.907.424	1.421.118	1.686.145
ARALIK	605.487	1.328.373	1.396.329	1.939.741	1.943.351	1.868.968
TOPLAM	4.212.015	12.069.427	14.722.227	19.442.761	20.576.646	19.293.280

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

OSB deki firmaların 2010-2014 yıllarında kapasitelerini artırmaları OSB’de kullanılan doğalgaz oranını da etkilemiş ve doğalgaz kullanımları yıllar itibariyle artış göstermiştir.

Şekil 7 : Yıllar itibariyle Bartın OSB’de doğalgaz tüketim miktarları (sm3)

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

5.2.5 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin Altyapısı ve Atık su Arıtma Tesisi

Bartın Merkez I. OSB ilk kurulduğu yıllarda 200 mm çelik boru ile 2182 metre su terfi hattı yapılmış ve içme suyu tesisi için OSB’ye 2 km uzaklıkta bir sondaj kuyusu açılmıştır. Bu kuyu ile temin edilen su terfi hattı ile 1000 m³ 'lük depoya pompa yardımıyla basılarak, 4.986 metre uzunluğundaki şebeke hattı ile dağıtılarak sanayicilerin kullanımına sunulmaktadır.

Teşvik kapsamında OSB’de firma sayısının artması sebebiyle su talebinde artış meydana gelmiş ve eski kuyunun yakınında farklı bir kaynak tespit edilerek ikinci kuyu açılarak kullanıma hazır hale getirilmiştir. 2015 yılında ekonomik ömrünü dolduran su hattı yenilenerek firmaların su taleplerindeki artış da dikkate alınarak iki sondaj kuyusundan OSB’de faaliyet gösteren sanayi tesislerine su verilmeye başlanmıştır.

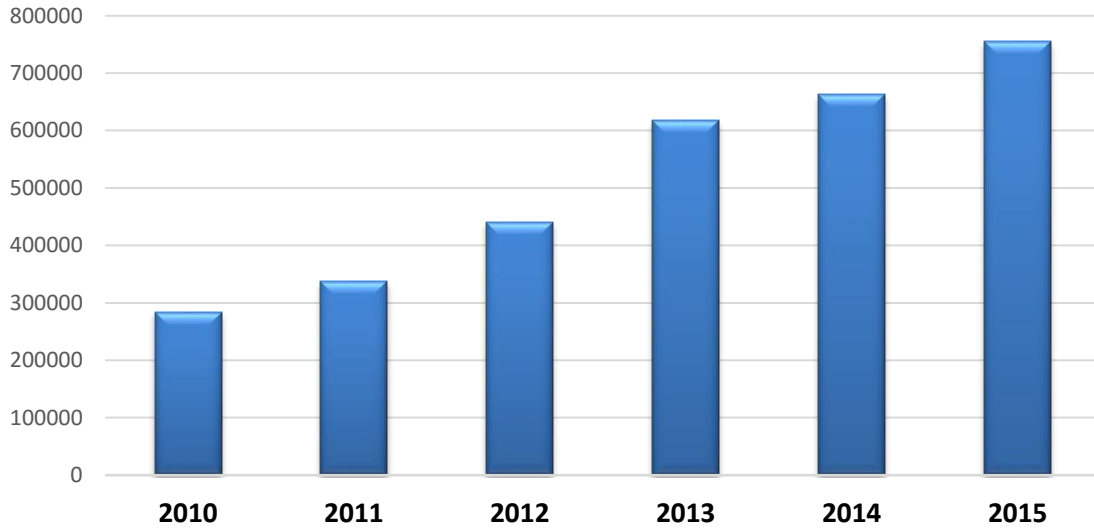
Atıksu Arıtma Tesisi sayesinde OSB’de yer alan firmalar üretimlerinde çevreye daha duyarlı bir üretim gerçekleştirerek bu hizmeti OSB sayesinde daha ucuza almaktadırlar. OSB dışında yer alan firmalar ise kendilerine Atıksu Arıtma Tesisi yapmak durumunda olduklarından maliyet açısından dezavantajlı durumda olmaktadır. Böylece Atıksu Arıtma Tesisi firmaların maliyetlerini düşürerek yerel ekonomiye ve dolaylı olarak ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Tablo 22: Bartın Merkez I. OSB Su Tüketim Bilgileri

AYLAR	2010	2011	2012	2013	2014	2015
OCAK	21.476	19.468	30.203	40.733	59.533	74.996
ŞUBAT	20.898	21.803	27.607	46.705	50.332	59.844
MART	27.609	26.891	28.787	54.846	55.625	61.508
NİSAN	24.762	25.778	30.724	51.861	56.403	57.144
MAYIS	23.762	27.042	34.275	52.869	54.063	63.132
HAZİRAN	22.914	29.296	45.637	47.261	52.264	56.488
TEMMUZ	25.911	36.514	40.977	59.565	50.052	58.174
AGUSTOS	30.503	31.136	43.095	52.940	49.306	71.819
EYLÜL	24.832	30.659	38.366	54.987	63.034	63.065
EKİM	19.105	29.873	32.362	49.182	57.170	70.559
KASIM	18.512	28.385	44.341	54.231	63.090	52.131
ARALIK	23.709	29.851	44.815	52.591	51.801	66.657
TOPLAM	283.993	336.706	441.189	617.771	662.673	755.487

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

OSB'nin su kullanım oranları incelendiğinde 2010-2015 yıllarında 3 kata yakın bir artış olduğu görülmektedir. Firmaların su tüketiminin fazla olması sebebiyle OSB'deki iki kuyudan depoya su terfi edilmektedir. Aylık olarak ortalama 60.000 m³ su satışı yapılmaktadır. Su hatları için yapılan yeni yatırımlarla ayda 100.000 m³'ün üzerinde su satışı yapılabilecek ve OSB'de yeni yatırım yapacak firmaların su taleplerini karşılayabilecektir. Su hatlarının bakımı onarımı ve faturalandırılması işlemleri Bartın OSB Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

Şekil 8 : Yıllar İtibariyle Bartın OSB'de Su Tüketimleri(m³)

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

Bartın Merkez I. OSB'nin kanalizasyonu 20-30-40-50 ve 60'lık beton büz borulardan oluşmakta ve toplamda 4.275 metre uzunluğunda olan kanalizasyon hattı ile Atıksu Arıtma Tesisine aktarılmaktadır.

Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren sanayicilerden kaynaklanan evsel ve endüstriyel atık suların arıtılması için 1700 m³/gün kapasiteli atık su arıtma tesisi Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kredi desteğiyle 2012 yılında yapımına başlanmış 2014 yılı sonu itibariyle tamamlanmıştır. Tesiste fiziksel, kimyasal, biyolojik ve çamur bertaraf üniteleri bulunmaktadır. Atıksu Arıtma Tesisinin işletilmesi ile ilgili işlemler Bartın OSB çevre ekibi tarafından yapılmaktadır.

Çevre ekibi tarafından sanayicilere sunulan diğer hizmetler;

- **İçme Sularının Kontrolü:** OSB bünyesine ait 1000 m³ 'lük su deposundan firmalara dağıtılan içme ve kullanma suyunun bakteriyolojik analizleri rutin olarak Bartın Halk Sağlığı Müdürlüğü laboratuvarında yaptırılmaktadır.
- **Katı Atıkların Toplanması:** Firmalardan kaynaklanan evsel atıklar OSB'ye ait 1 Adet Hidrolik Sıkıştırılmalı çöp kamyonu kullanılarak 3 kişilik temizlik ekibi ile haftanın 5 günü düzenli olarak toplanarak Bartın Belediyesi'ne ait çöp depolama alanına dökülmektedir.
- **Temizlik:** Evsel atıkların gün içinde toplanmasının ardından yolların, yaya kaldırımlarının ve orta refüjlerin temizliği yapılmaktadır.
- **Çevre Sağlığı İlaçlamaları:** Bölgede karasinek, sivrisinek gibi haşerelerle mücadele için 3 aylık periyotlar ile tüm mazgallar ilaçlanmaktadır. Ayrıca yılda bir defa olmak üzere tüm konteyner ve dere kenarları da ilaçlatılarak daha etkili bir ilaçlama sağlanmaktadır.
- **Onay ve İzinler:** Tesislerin deşarj standartlarını sağlamaları ve kanalizasyona bağlantılarının yapılabilmesi için ön arıtma tesislerinin proje onayları yapılmakta ve bağlantı izin belgeleri düzenlenmektedir.

5.2.6 Bölgedeki Tesislerin Faaliyet Alanları ve İstihdam Durumları

İstihdam ve işsizlik genel olarak ekonomide birlikte ele alınan kavramlardır. İstihdam bir ekonomide işsizlerin çalıştırılması veya üretim faaliyetlerinde bulunmalarının sağlanması olarak tanımlanabilir (Türkbal,1993:381).

İktisadi açıdan istihdamı tam istihdam ve eksik istihdam olarak ele alabiliriz. Tam istihdam bir ülkede üretim faktörlerinin tamamının üretime katılması olarak bilinir iken üretim faktörlerinin bir kısmının çalıştırılmaması durumu ise eksik istihdam durumu olarak ele alınır (Türkbal,1993:384).

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi 1995 yılında temelleri atılmış 1999 yılında faaliyete başlamıştır. Faaliyete ilk başladığı 1999 yılından 2004 yılına yani teşviklerin başlamasına kadar 13 firma faaliyet gösterirken günümüzde 26'si faal 29 firma bulunmakta ve bu tesislerde 3.617 kişi istihdam edilmektedir. 3 firmanın da üretime ara verdiği görülmektedir. (Tablo24). Bartın ilinde faaliyet gösteren 131 adet sanayi kuruluşunun %22'si Bartın OSB'de faaliyet göstermekte ve bu sanayi tesislerinde istihdam edilen işgücününün %40'ı Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi tarafından istihdam edilmektedir. Böylece Bartın Merkez I. OSB tek başına % 40'lık bir istihdam sağlayarak yerel ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde yer alan firmaların sektörlerine ve bu sektörlerle göre istihdam durumlarına bakılacak olursa;

Tablo 23: Bartın Merkez I. OSB'deki sektörler ve istihdam rakamları

KATILIMCI	ÇALIŞAN SAYISI	SEKTÖR
Reymer Tekstil San.Tic.Ltd.Şti.	190	Tekstil Dokuma ve Giyim
Pinaldi Tekstil Konfeksiyon San. A.Ş. (parsel 1)	13	Tekstil Dokuma ve Giyim
M.Ş. Tekstil Konfeksiyon San. Ltd. Şti.	176	Tekstil Dokuma ve Giyim
Ay-Tim Tekstil San.Tic.A.Ş	412	Tekstil Dokuma ve Giyim
Tüsa Tekstil San.Tic.Ltd.Şti.	235	Tekstil Dokuma ve Giyim
Risan Tekstil San.Tic.A.Ş	174	Tekstil Dokuma ve Giyim
Pinaldi Tekstil Konfeksiyon San. A.Ş. (parsel 2)	445	Tekstil Dokuma ve Giyim
Enes Tekstil San.Tic.Ltd.Şti.	240	Tekstil Dokuma ve Giyim
Egemen Ayakkabı San. A.Ş.	52	Ayakkabı
Onat Tekstil Ayakkabı San. A.Ş.	137	Ayakkabı
Özmadeş Madeni San. ve Tic.A.Ş	163	Orman Ürünleri
Çakır Ahşap Ürün.Nlb.İma.San.Tic.Ltd.Şti.	45	Orman Ürünleri
EDE Yatırım A.Ş	Faal Değil	Orman Ürünleri
Bardo Mobilya San Tic. A.Ş.	20	Orman Ürünleri
Barmak Bartın Makine San.veTic.Ltd.Şti.	24	Demir Çelik
Mescier Demir Çelik San Ltd. Şti.	365	Demir Çelik
Çağlar Makine San.ve Tic. A.Ş	13	Demir Çelik
Barçelik-Halsa San. Tic. Ltd. Şti	Faal Değil	Demir Çelik
Tuğra Demir Çelik San. Tic. Ltd. Şti	42	Demir Çelik
Özçelikkaya İnşaat Nak. Ltd. Şti	20	Beton Parke Çimento
Yelkenciler Makine San. Tic. Ltd. Şti.	Faal Değil	Plastik
Yelkenciler Plastik San. Tic. Ltd. Şti.	7	Plastik
Yepsa Yelkenciler Plastik San. ve Tic. A.Ş.	40	Plastik
Murat Ticaret Kablo San. A.Ş.	9	Plastik
Şanver Helva ve Şekerleme İma. San. Tic. Ltd. Şti.	44	Gıda
Tükova Doğal Süt ve Süt Ürün. İma.San.Tic. Ltd. Şti.	102	Gıda
Teklas Kauçuk San ve Tic. A.Ş	576	Otomotiv Yan Sanayi
Mür-Boy Mürekkep Boya Ltd. Şti.	14	Kimya
Selko Ateş Tuğla San. Tic. A.Ş	59	Pişmiş kil
Toplam İstihdam	3.617	

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

Tablo'da en fazla istihdam sağlayan firma, 576 kişi ile otomotiv yan sanayi'de faaliyet gösteren Teklas Kauçuk San ve Tic. A.Ş firmasıdır. Bunu 458 kişilik istihdam ile tekstil sektöründe faaliyet gösteren Pinaldi Tekstil Konfeksiyon San. A.Ş. ve 412 kişilik istihdam ile Ay-Tim Tekstil San. Tic. A.Ş. firması izlemektedir. En az istihdam sağlayan firma ise 7 kişi ile plastik sektöründe faaliyette bulunan Yelkenciler Plastik San. Tic. Ltd. Şti. olup bu firmayı 9 kişi ile plastik sektöründe faaliyette bulunan Murat Ticaret Kablo San. A.Ş. firması ve 13 kişi ile demir-çelik sektöründe faaliyet gösteren Çağlar Makine San.ve Tic. A.Ş firmaları izlemektedir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde istihdamın 1.885 kişi ile en fazla tekstil dokuma ve giyim sanayinde olduğu görülmektedir. Bu sektörü 576 ve 444 kişilik istihdam sayıları ile otomotiv yan sanayi ve demir çelik sektörleri izlemektedir (Tablo 24).

Tablo 24: Sektörlere göre firma ve istihdam sayıları

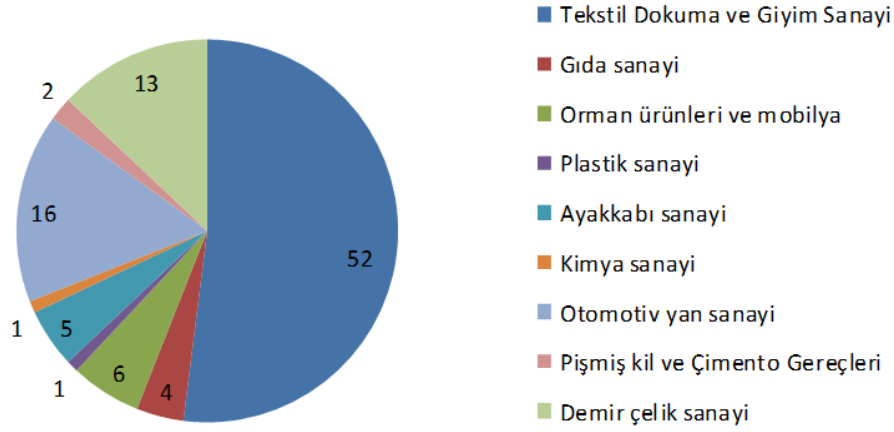
SEKTÖRLER	FİRMA SAYISI	ÇALIŞAN SAYISI	%
Tekstil Dokuma ve Giyim Sanayi	8	1.885	52
Gıda sanayi	2	146	4
Orman ürünleri ve mobilya	4	228	6
Plastik sanayi	4	56	1
Ayakkabı sanayi	2	189	5
Kimya sanayi	1	14	1
Otomotiv yan sanayi	1	576	16
Pişmiş kil ve Çimento Gereçleri	2	79	2
Demir çelik sanayi	5	444	13
TOPLAM	29	3.617	100

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde sektörlere göre toplam 29 firma bulunmaktadır. Bu firmaların 26'sı faal durumda ve 3.617 kişi istihdam edilmektedir. Bu istihdamın % 52'si Tekstil Dokuma ve Giyim Sanayi, % 16'sı Otomotiv Yan Sanayi ve %13'ü de demir-çelik sektörü tarafından sağlanmaktadır. En az istihdam oranına sahip sektörler ise %1 ile plastik ve kimya sektörleri % 2 ile de Pişmiş kil ve Çimento Gereçleri sektörlerindedir (Şekil 9).

Bartın OSB Karma Tüzel kişiliğe sahip bir OSB'dir. Bartın OSB deki firmaların faaliyet konularına göre yani sektörel dağılımları incelendiğinde; 8 firma ile tekstil sektöründe bir yoğunlaşmanın olduğunu bunu 5 firma ile demir-çelik, 4 firma ile Orman ürünleri sektörünün izlediği görülmektedir. İlgili sektörlerin sayısal olarak dağılımında da görülmektedir ki bölge sanayisi için ana sektörler tekstil, demir çelik ve orman ürünleri sektörleridir.

Bu sektörler haricinde dağılımın birbirine yakın olduğu sektörler; gıda, ayakkabı, otomotiv, kimya ve pişmiş kil sektörleridir. Bu sektörler yaklaşık % 33 lük bir paya sahiptir.

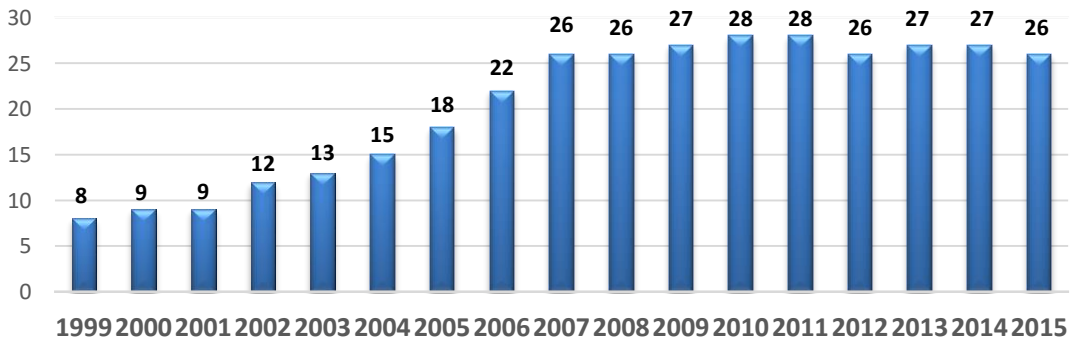

Şekil 9: Bartın OSB’de sektörlere göre istihdam oranları (%)

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

Tekstil sektörünün Bartın OSB’de ağırlıklı olması 2004 yılından sonra 5084 sayılı kanunun çıkmasıyla sigorta primi işveren payındaki avantajlardan kaynaklanmakta olduğu düşünülmektedir. Demir-çelik sektörünün ise son yıllarda Bartın OSB de ağırlıklı sektörlerden biri olmasında en büyük faktör Bartın Limanı’na yakın olmasıdır. Karabük ilinde faaliyet gösteren demir çelik sektöründeki firmalar bu nedenle Bartın OSB de yatırım yapmaktadır. Ağırlıklı sektörlerden orman ürünlerinde faaliyet gösteren firmaların Bartın OSB de yoğunlaşması ise hammaddeye yakınlık ve Bartın ilinin bu sektördeki geçmiş tecrübelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

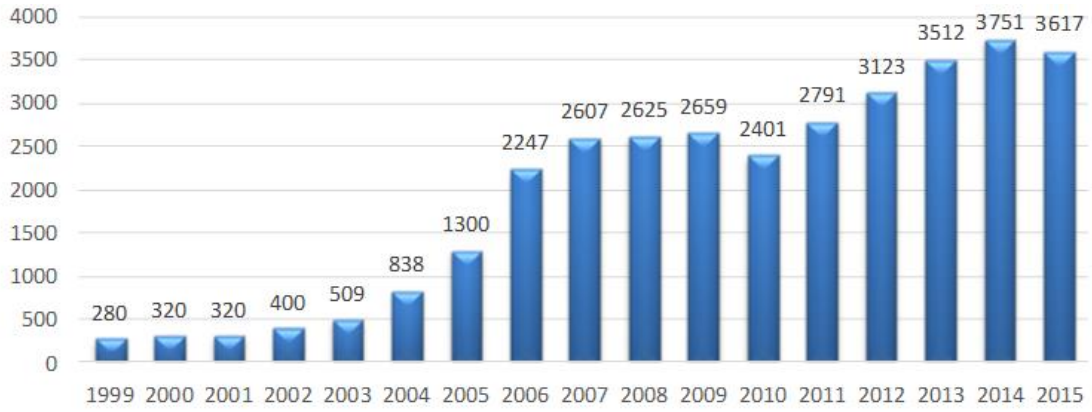
Kısaca Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin Bartın Limanı’na yakın olması, çevre illerdeki yatırımcıların burada yatırım yapmalarını özendirilmekte, yapılan üretim ile de istihdam oranını artırarak işgücü bakımından yerel ekonomiye ve ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Şekil 10: Bartın OSB’de yıllara göre firma sayıları

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

Kurulduğu 1999 yılında 8 adet sanayi tesisinin yer aldığı Bartın OSB’de teşviklerin başladığı 2004 yılına kadar 13 adet sanayi tesisi bulunmakta ve bu tesislerde 509 kişi istihdam edilmekteydi (Grafik 10). 5084 sayılı Bölgesel teşvik uygulamalarının etkisi ile bu sayı günümüzde 29 firmaya ulaşarak doluluk oranı %100 olmuştur. 2015 yılı itibariyle Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nde 26 faal durumdaki firmada 3.617 kişi istihdam edilmektedir (Grafik 11). 2014 yılına göre istihdam oranlarında azalma meydana gelmesi ülkemizin içinde bulunduğu seçim ekonomisi ve dünya genelindeki durgunluğun Bartın ili sanayisine yansması olarak değerlendirilebilir.

Şekil 11: Bartın OSB’de Yıllara Göre İstihdam Rakamları

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

5.2.7. Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesindeki Firmaların İhracat Durumu

Bartın Organize Sanayi Bölgesinde dış ticaret durumuna bakıldığında ise OSB de faaliyet gösteren 26 faal firmadan 10’unun ihracat yaptığı tespit edilmiştir. İhracat yapan firmalar tablo 25’de yer almaktadır.

Tablo 25: OSB’de İhracat Yapan Firmalar

FİRMALAR	İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜN	İHRACAT YAPTIĞI ÜLKE
Reymer Tekstil San.Tic.Ltd.Şti.	Tekstil Dokuma ve Giyim	İspanya
Pinaldi Tekstil Konfeksiyon San. A.Ş.	Tekstil Dokuma ve Giyim	Almanya, İngiltere
Ay-Tim Tekstil San.Tic.A.Ş	Tekstil Dokuma ve Giyim	Almanya, Belçika, Hollanda
Tüsa Tekstil San.Tic.Ltd.Şti.	Tekstil Dokuma ve Giyim	Fas
Risan Tekstil San.Tic.A.Ş	Tekstil Dokuma ve Giyim	AB Ülkeleri
Özmadeş Madeni San. ve Tic.A.Ş	Orman Ürünleri	AB Ülkeleri
Barmak Bartın Makine San.veTic.Ltd.Şti.	Demir Çelik	Libya, Suudi Arabistan
Mescier Demir Çelik San Ltd. Şti.	Demir Çelik	Fas, Cezayir, K.Afrika, Rusya
Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş	Otomotiv Yan Sanayi	AB Ülkeleri
Selko Ateş Tuğla San. Tic. A.Ş	Pişmiş kil	KKTC

Kaynak: OSB Müdürlüğü (2016).

Tablo 25’de yer alan firmaların AB Ülkeleri, Fas, Libya, Suudi Arabistan, Cezayir, Kuzey Afrika, Rusya ve KKTC’ye ihracat yaptıkları görülmektedir. İhracat yapılan ülkelerin başında AB Ülkeleri gelmektedir. Söz konusu firmaların ihraç ürünleri arasında tekstil ürünleri, demir-çelik, orman ürünleri ve otomotiv yan sanayi ile pişmiş kil yer almaktadır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nde faaliyet gösteren firmaların ihracat rakamları ve bu rakamların Bartın ihracatı içindeki değeri tespit edilmeye çalışıldı. Ancak bu firmaların tamamına yakınının merkezinin Bartın ili dışında olması, fason çalışması ve ihracatlarını farklı firmalar üzerinden gerçekleştirmeleri bu değerın tespit edilmesinde kısıtlayıcı faktör olmuştur. Ayrıca ihracat yapan firmalara ait bilgilerin yazılı olmaması ve muhasebe kayıtlarının ayrıştırılamaması nedeniyle Vergi Dairesi, TSO gibi kurumların resmi kayıtları ile OSB’de faaliyet gösteren firmaların ihracat verileri arasında sağlıklı bir iletişim kurulamamıştır.

Sonuç itibariyle genelde ülke ekonomisinin yerelde ise il ekonomisinin kalkınmasında önemli bir iktisadi gösterge olan ihracat rakamları, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nde faaliyet gösteren firmalar bağlamında sayılan kısıtlayıcı faktörlerden dolayı net olarak ortaya konulamamıştır.

5.2.8. Genişleme Alanı

Bartın Merkez I. OSB’deki parsellerin tamamının dolu olması sebebiyle başlatılan OSB genişleme alanı işlemleri Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 77 hektar olarak sınırları kesinleştirilmiş ve imar planı çalışmaları tamamlanmıştır. Bu alanın büyük çoğunluğu mera ve hazine arazisi olması nedeniyle kamulaştırma çalışmaları daha az maliyetli olacağı düşünülmektedir. Bu alan tamamlanmasının ardından Bartın Merkez I. OSB’de en az 20 sanayi tesisinin daha faaliyet göstermesi ve 2.000 kişiye ek istihdam sağlanması hedeflenmektedir. Genişleme alanı çalışmaları tamamlanmasıyla Bartın Merkez I. OSB’nin yatırımcıların yer taleplerine cevap verebilir hale geleceği düşünülmektedir.

Genişleme alanı işlemlerinin tamamlanmasıyla OSB’nin Bartın ilinin kalkınmasına olan katkısının daha da artması istihdam oranlarında ve üretim yapan firma sayılarında artış sağlanacağı beklenmektedir.

5.2.9 Ar-Ge Eğitim ve İnovasyon Faaliyetleri

Bölgesel kalkınma konusunda son yıllarda yeni yaklaşımların ortaya çıktığı görülmektedir. Bunların başında ülkelerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik kalkınmasının sağlanması ve rekabet gücünün artırılması ile Ar-Ge, İnovasyon ve teknolojik gelişmeler gelmektedir.

Ar-ge çalışmalarında üretilen yeni bilgiler, teknolojiye dönüştürülerek ticari bir değer kazanmakta, rekabet gücünün artırılmasına ve ekonomik gelişmeye katkı sağlamaktadır. ABD, Almanya, Fransa, Güney Kore, Japonya, İngiltere, İsveç gibi gelişmiş ülkelerin kalkınmalarında Ar-Ge, inovasyon ve teknoloji üzerine yapmış oldukları yatırımların katkısının büyük olduğu görülmektedir (Maviş,2015:15).

Ar-ge faaliyetleriyle ilgili yapılan çalışmalar, bilgi birikiminin artırılması için yapılan yatırımlar olup mevcut kaynakların daha etkin kullanılması amacıyla verimlilikte artışı sağlayan çalışmalardır. İnovasyon ise sosyal ve ekonomik ihtiyaçlar doğrultusunda mevcut pazarlara sunulacak ya da yeni pazarların oluşmasına imkân sağlayarak, yeni bir ürün, hizmet, yöntem, iş alanı oluşturan süreçlerin bir sonucu olarak tanımlanabilir. Buluş ve icatta fikir ilk kez oluşurken, inovasyon bu fikirlerin günlük hayatta uygulanır hale gelmesidir. Ar-Ge faaliyetleri, eğitilmiş işgücü, bilim ve teknoloji yönünden gelişmiş kurumlar ve piyasalar inovasyonun girdilerini oluşturmaktadır. (Erkiletlioğlu, 2013:3).

Teknolojik gelişme, Ar-Ge ve inovasyon kültürünün yayılması için kamu-üniversite-sanayi arasındaki üçlü ilişkinin güçlendirilmesi gerekmektedir. İnovasyon için üretilen bilimsel bilgilerin ticari hale getirilerek ekonomiye katkı sağlanması, üniversitelerin bilgi, birikiminden yararlanılması ile mümkündür. Bu bağlamda kamu üniversite sanayi işbirliğinin olması sürekli bilgi akışının sağlanması ve koordinasyonu, ülkelerin rekabet güçlerini artırmaları için kilit rol oynamaktadır.(Maviş,2015:16).

Günümüzde firmalar arasındaki yoğun rekabet ortamında Ar-Ge ve İnovasyon faaliyetlerinin önemi firmalar ve ülkeler açısından gittikçe artmaktadır. Bu nedenle Ar-Ge eğitim ve inovasyon konularında yatırım yapan ülkeler, yeni bilgiler, ürünler ve üretim teknikleri kazanarak dış pazarlarda rekabet güçlerini arttırarak ekonomik büyümelerini hızlandırmaktadırlar. Bu nedenle Bartın İlinde Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde bu kapsamda bir merkez kurulmasına karar verilmiştir (Bartın OSB Müdürlüğü,2016).

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü tarafından bölgeye Eğitim İnovasyon ve Test Merkezi kurulması için Batı Karadeniz Kalkınma Ajansına bir proje sunulmuş ve proje %74 hibe desteği almaya hak kazanmıştır. Bartın Eğitim İnovasyon ve Test Merkezi Projesi ile, Zonguldak, Karabük, Kastamonu gibi komşu illerde de faaliyette bulunan firmaların Ar-Ge ve İnovasyon altyapılarının güçlendirilmesi, ilin ve bölgenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunması, Bartın'ın bir ekonomi merkezi haline gelmesi amaçlanmaktadır (Bartın OSB Müdürlüğü,2016).

5.2.10 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin Yatırım Avantajları

Tarihi antik çağlara kadar uzanan Bartın ili, 59 km sahilleri, turizmi, tarımı, limanı, üniversitesi ile her geçen gün gelişmektedir. Batı Karadeniz Bölgesinin ve Türkiye'nin gelişmeye açık bu tarihi kenti sanayi açısından da yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır.

Bartın ili içinde yoğunlaşan sanayi faaliyetlerinin kent dışında yer almasında özellikle ulaşım, işgücü faktörleri, arazi yapısı, inşaat maliyetlerinin düşük olması ve sanayi parselleri oluşturulmasına elverişli olması etkili olmuştur. 1999 yılından sonra OSB kurulmasıyla sanayi tesisleri Kurtköy-Geriş-Yanaz bölgesine kaymıştır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi 1995 yılında Bartın Ticaret ve Sanayi Odası ile Bartın İl Özel İdaresi tarafından kurulmuş aynı yıl temeli atılmış ve altyapı faaliyetleri 1999 yılında tamamlanarak faaliyete başlamıştır. Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, Bartın'ın Karabük yolu istikametinde 12 km uzaklıktaki Kurtköy mevkiinde, Yanaz - Geriş Köyleri içerisinde başlayarak, Bartın Irmağı'nın bir kolu olan Gök ırmak kenarında yer almaktadır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi en yakın karayoluna uzaklığı 2 km, Bartın Limanı'na da 26 km uzaklıkta yer almaktadır. Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi en yakın demiryoluna ve Zonguldak Saltukova Havaalanı'na 24 km, İstanbul'a 430 km ve Ankara'ya 270 km uzaklıktadır. Yeni yapılan çift yönlü yollarla birlikte Bartın OSB'ye ulaşım Bolu Mengen Yeniçağ üzerinden İstanbul ve Ankara'ya daha kolay hale gelmiştir. Bu da Bartın OSB'yi lojistik açısından avantajlı hale getirmiştir.

Bartın ili TR 81 Düzey 2 bölgesinde Zonguldak ve Karabük illeriyle aynı grupta yer almakta ve yeni teşvik uygulamasına göre 4. Bölge teşviklerinden yararlanmaktadır. Bartın OSB de yer alan firmalar ise bir alt bölge teşviklerinden yararlanmaktadır. Zonguldak ve

Karabük illeri ise 3. Bölge teşviklerinden yararlanmaktadır. Bu nedenle Bartın ilinde ve Bartın OSB’de yatırım yapacak olan firmalar bölgedeki diğer illere göre teşviklerden daha fazla yararlanmaktadır. Bu da Bartın OSB’yi yatırım açısından daha cazip hale getirmektedir.

Bartın ilinde ve Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde yatırımcılar bu teşvik sisteminde yer alan; Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği, KDV İstisnası, Gümrük Vergisi Muafiyeti, Vergi İndirimi, Yatırım Yeri Tahsisi ve Faiz desteğinden yararlanabilmektedir. Ayrıca Bartın OSB de yatırım yapmak isteyen firmalara yatırım yeri tahsisi yapılırken %70 bedelsiz yer tahsisi yapılmaktadır. Bu yatırım programı çerçevesinde Büyük Ölçekli Yatırımlar ve Stratejik Yatırımlar da destek almaktadır (bkz:Tablo 17.)

Birçok ilde bulunan OSB’lerin boş olmasının nedenlerinin en önemlisi altyapı eksiklikleridir. Bu nedenle Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde ekonomik ömrünü tamamlayan kanalizasyon altyapısının, su hatlarının, elektrik sisteminin yenilenmesi ve TEİAŞ tarafından yapılacak olan 380 kV’luk trafo merkezinin yapım çalışmaları OSB’deki firmaların kapasitelerini arttırmalarını, faaliyetlerini daha verimli ve kesintisiz yapmalarını sağlayacaktır. Bu trafo merkezi tamamlandıktan sonra OSB elektrik dağıtım şebekesini doğrudan bu merkeze bağlanacağı için elektrik giderleri minimuma indirilecek ve elektrik faturalarında %15 ile %20 oranında bir tasarruf sağlanacaktır. Bu tasarruf OSB’de faaliyet gösteren firmaların daha fazla istihdam ve üretim yapmasına olanak sağlayarak yerel ekonomiye katkı sağlayacaktır.

2012 yılında yapımına başlanılan ve 2014 yılı sonunda faaliyete geçen 1.700 m³/gün kapasiteli Evsel ve Endüstriyel Atık Su Arıtma Tesisi ile OSB de yer alan firmalar çevre ve atık su konusunda daha avantajlı hale gelmişlerdir. Atık Su Arıtma Tesisinin 1.700 m³/gün kapasiteli 2. etabının çalışmaları da başlatılmıştır.

Günümüzde firmaların faaliyetlerine başlaması için Çevresel Etki Değerlendirmesi(ÇED) Raporunu almaları gerekmektedir. Bartın OSB’de Atık Su Arıtma Tesisinin olması, ÇED sürecinin kısa ve maliyetinin düşük olmasını, yatırımcıların Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesine yatırım kararı almalarını hızlandırarak ve Bartın ili kalkınmasını olumlu etkileyecektir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’ndeki parsellerin tamamının dolu olması sebebiyle başlatılan OSB genişleme alanı işlemleri Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

tarafından onaylanmış ve imar planı çalışmaları tamamlanmıştır. Bu alanın büyük çoğunluğu mera ve hazine arazisidir. Bu nedenle kamulaştırma çalışmaları daha az maliyetli olacaktır. Genişleme alanı işlemlerinin tamamlanması durumunda Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde firma sayısı ile istihdam rakamlarının artması ile birlikte, OSB'nin yerel ekonomiye olan katkısının da iki kat artıracığı öngörülmektedir.

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı 2014 yılında yayınlanan GÜDÜMLÜ Proje Desteğiyle hibe desteği almaya hak kazanan 'Bartın Eğitim İnovasyon ve Test Merkezi Projesi', başta Bartın olmak üzere komşu illerde de firmaların Ar-Ge, İnovasyon ve Test konularında altyapılarını güçlendirerek; ilin ve bölgenin ekonomik gelişmesine katkıda bulunacaktır. Bu nedenle ilin bir ekonomi merkezi haline gelmesi düşünülmektedir. Batı Karadeniz Bölgesinde tek olan bu merkez diğer illere ve OSB'lere de örnek teşkil etmektedir. Bu proje ayrıca Bartın ilindeki Üniversite ile Sanayicileri bir araya getirerek Bartın Üniversitesi'nde ve bu merkezde yapılacak prototip ürünlerin OSB'deki fabrikalarda üretilerek ekonomiye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca inovasyon merkezinde yapılacak ürün testleri ile OSB'deki firmaların test ihtiyaçları karşılanacaktır. Bu projenin tamamlanmasının ardından üretilen katma değeri yüksek ürünler sayesinde Bartın Merkez I. OSB'nin yerel ekonomiye ve ülke ekonomisine olan katkısı daha da artacaktır.

Bartın ilinin gelişim alanı Zonguldak karayolu yönündedir. Yeni üniversite kampüsü ve OSB dışındaki birçok küçük sanayi sitesi bu alanda yer almaktadır. Filyos Vadisi Projesi de aynı gelişme bölgesinde bulunmakla birlikte buraya yapılacak olan liman projesi başta olmak üzere her türlü gelişme Bartın için önem arz etmektedir. Bu proje gerçekleştiğinde Serbest Bölge, Endüstri Bölgesi, Filyos Limanı Projesi ile birlikte diğer sanayi alanları, depolama alanları, konut dışı kentsel çalışma alanlarını içinde barındıracak ve bu bölge sanayi üssü haline gelecektir. Bununla birlikte Filyos'a yapılacak olan 20.000.000 ton elleçleme kapasiteli liman OSB'de yer alan firmaların nakliye/navlun maliyetlerini düşürecektir. Bu nedenle Bartın ilinin bu bölgeye yakın olması Bartın OSB'de ve Bartın iline yatırım yapmayı düşünen müteşebbisler için avantajlı bir durum oluşturmaktadır.

Filyos Vadisi'nde kurulacak Endüstri Bölgesinde, bu bölgede yer alacak büyük ölçekli sanayi kuruluşlarına yan sanayi desteği sağlanması gerekecektir. Bu durumda Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesini geliştirecektir. Bu projenin, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin yerel ekonomiye olan katkısını daha fazla arttıracığı düşünülmektedir.

Bartın OSB’de OSB Müdürlüğü tarafından firmalara ortak idari teknik altyapı hizmetleri sunularak yatırımların işbirliği ile yapılmasına enerji, çevre, ulaşım gibi unsurların tek bir elden yönetilmesiyle, üretim maliyetlerinin azaltılmasına ve sanayicilerin kalite standartlarının arttırılmasına olanak sağlanmaktadır.

Ayrıca Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, sanayileşmenin yol açtığı olumsuzlukların giderilmesi adına çevreye duyarlı ve ilde düzenli kentleşmenin sağlanması, üretim faaliyetlerinin verimli bir şekilde yürütülebilmesi, sanayicilerin ihtiyacı olan ruhsat, izin, abonelik, altyapı gibi hizmetlerin daha düşük maliyetli ve daha hızlı bir şekilde verilmesi yanında bürokratik engellerin de en aza indirilmesini sağlamaktadır.

Yukarıda bahsettiğimiz avantajlar, OSB’de yer alan mevcut firmaların kapasitelerini arttırmasına ve OSB’ye yeni firmaların yatırım kararı almasına zemin hazırlayacaktır. Böylece Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin hem istihdam bakımından hem de ilde yaratılan katma değer bakımından yerel ekonomiye olan katkısının artacağı düşünülmektedir.

5.2.11 Organize Sanayi Bölgesindeki Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin ve Bartın ilinin sanayi üretimi açısından en büyük sorunlarından biri enerji altyapısının yetersiz olmasıdır. Bu nedenle üretim yapan firmalar voltaj düşüklüğüne ve elektrik kesintilerine maruz kalmaktadırlar. Bu durum firmalarda üretim kayıplarına, makine ve ekipmanların zarar görmesine, ürünlerin teslimat sürelerinin gecikmesine neden olmaktadır. Bartın OSB’de firmalara enerji yetersizliği sebebiyle kapasite artırımına da izin verilememektedir.

Bu sorunun çözümü olarak Bartın OSB’nin kuzeybatısına TEİAŞ tarafından 380 kV trafo merkezi kurulması planlanmıştır. Bununla hem Bartın OSB’nin hem de Bartın ili’nin enerji açısından rahatlayacağı düşünülmektedir. Bu konuda TEİAŞ kamulaştırma işlemlerini bitirmiş, 2016 yılında inşaat ihalesini yapmış ve 2017 yılında trafo merkezinin yapımını tamamlayacaktır. Bu merkez tamamlandığında Bartın OSB doğrudan TEİAŞ trafo merkezine bağlanacaktır. OSB’de faaliyet gösteren ve OSB’ye yatırım yapmak isteyen firmalar voltaj düşmelerine ve elektrik kesintilerine maruz kalmadan üretimlerini daha verimli şekilde yapacaktır.

Bartın OSB doğrudan TEİAŞ a bağlanmadığı için sanayiciler hem OSB'ye hem de elektrik kurumuna iletim, dağıtım, kayıp kaçak ödemek zorunda kalmakta, bu durum sanayiciler için ek maliyet doğurarak karlılık oranlarını düşürmektedir. Bu trafo merkezi tamamlandığında OSB'de yer alan ve yer alacak olan firmaların enerji maliyetlerinin düşmesini sağlayacaktır. Bu nedenle bu merkezin bitirilmesi yatırım yapan ve yatırım yapacak olan firmalar için önem arz etmektedir.

Bir diğer sorun su isale hatlarının korozyona uğramasıdır. Bartın OSB'de 1995 yılında çelik boru ile yapılan su isale hatlarının korozyona uğraması nedeniyle sıklıkla meydana gelen su arızaları firmalarda üretim kayıplarına yol açmaktadır. Bu nedenle eskiyen su hatlarının yenilenmesi için gerekli çalışmalar yapılmış ve su hattı 2015 yılında değiştirilmiştir. Su hattının yenilenmesi ile mevcut firmaların ve OSB'ye yatırım yapacak olan firmalara aylık 100.000 m³'ün üzerinde su arzı yapılacağı öngörülmektedir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin çevre güvenliği ise ayrı bir sorunu teşkil etmektedir. Bartın Merkez I. OSB 1995 yılında kurulduğunda köy bağlantı yolu üzerinde olması sebebiyle OSB çevresi kapatılamamakta, Yanaz ve Geriş köylerine giden vatandaşlar bu yolu kullanarak OSB'nin içinden geçmektedir. Bu nedenle OSB içerisine çevreden hayvanlar girerek kazalara sebebiyet vermekte ve hoş olmayan görüntüler meydana gelmektedir. Bu durumun giderilebilmesi için OSB çevresinden alternatif bir köy yolu yapılarak ulaşımın buradan sağlanması gerekmektedir.

Bartın ilinin coğrafi durumu itibariyle sanayi alanı olabilecek parseller çok sınırlı olduğundan arsa ve inşaat maliyetleri yüksektir. Bu nedenle teşvik uygulamalarında %70 kısmi bedelli arsa tahsisi oranının artırılması sanayicinin ilk yatırım maliyetlerinin düşmesini sağlayacaktır.

Nitelikli personel ihtiyacının karşılanamaması, bağımlı ekonomik nüfus nedeniyle çalışma isteksizliği, Bartın ilinde sanayi kuruluşlarını destekleyecek nitelikte lokomotif sektörün öne çıkmamış olması, transit yollar üzerinde olmaması sebebiyle lojistik sıkıntısı, tren yolunun Saltukova'ya kadar gelmesine rağmen Bartın Liman bağlantısının gerçekleştirilmemiş olması gibi hususlar bölgede yatırım yapmak isteyen firmaların yatırım kararlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sorunların çözümü durumunda Bölge, yatırımcılar için cazibe merkezi haline gelecek bu da bölgedeki istihdam ile birlikte üretimi artırarak ilin ekonomik kalkınmasını olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.3 Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinin Yerel Ekonomiye Katkısı ve Uygulanan Anket Çalışmasının Değerlendirilmesi

Bu kısımda Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin yerel ekonomiye katkısını ortaya koymak amacıyla OSB’de yer alan firmalar ile yüz yüze anket çalışması yapılmış ve ankete verilen cevaplardan hareketle OSB’nin yerel ekonomiye katkısı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5.3.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde yer alan firmaların yöneticileriyle anket çalışması yapmak, ilgili firmaların yerel ekonomiye katkısını araştırmak ve aynı zamanda firmaların OSB ile ilgili memnuniyet durumlarını ortaya koyarak çözüm önerilerinde bulunmaktır.

5.3.2 Araştırmanın Yöntemi

Araştırma yöntemi olarak, yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Firma yöneticileriyle yapılan ankette elde edilen veriler SPSS paket programında değerlendirilmiş ve ortaya çıkan bulgular yorumlanmıştır.

5.3.3 Araştırmanın Kısıtlayıcı Faktörleri

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nde faaliyet gösteren firmaların tamamına yakınının merkezinin Bartın ili dışında olması, fason çalışması ve ihracatlarını farklı firmalar üzerinden gerçekleştirmeleri, firmaların gerçekleştirdikleri ihracat rakamlarının Bartın ili ihracatı içindeki değerinin tespit edilmesinde kısıtlayıcı faktör olmuştur. Yine ihracat yapan firmalara ait bilgilerin yazılı olmaması ve muhasebe kayıtlarının ayrıştırılamamasından kaynaklanan sorun nedeniyle Vergi Dairesi, TSO gibi kurumların resmi kayıtları ile OSB’de faaliyet gösteren firmaların ihracat verileri arasında sağlıklı bir iletişim kurulamaması ikinci bir kısıtlayıcı faktör olarak görülmüştür.

5.3.4 Anket Verilerinin Değerlendirilmesi

Bu kısımda Bartın Merkez 1. Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin genel yapısı ve memnuniyet düzeylerine ilişkin toplam 34 sorudan oluşan bir anket firma sahiplerine uygulanmıştır.

Bartın Merkez I. OSB’de anketin yapıldığı yöneticilerin firmadaki konumları aşağıdaki Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Anketi cevaplayanların yönetici olarak konumları

	Frekans	Yüzde(%)
Firma sahibi	10	43,5
Orta düzey yönetici	3	13,0
Üst düzey yönetici	10	43,5
Toplam	23	100,0

Firmalara yapılan anket sonucunda OSB’de faaliyet gösteren 26 faal firmadan 23’ünün ankete iştirak ettiği görülmektedir. Firmalarla birebir yapılan görüşmelerde firmaların % 43,5’inin firma sahibi ve üst düzey yönetici oldukları % 13’ünde orta düzey yönetici olarak çalıştıkları tespit edilmiştir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde uygulanan ankete katılan firmaların faaliyet alanları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Firmaların faaliyet alanları

	Frekans	Yüzde(%)
Tekstil Dokuma ve Giyim Sanayi	6	26,1
Gıda	2	8,7
Orman ürünleri ve mobilya	4	17,4
Plastik	3	13,0
Demir çelik	3	13,0
Ayakkabı	2	8,7
Kimya	1	4,3
Pişmiş kil ve çimento	2	8,7
Toplam	23	100,0

OSB’de üretim yapan firmaların % 26,1 oranında tekstil dokuma ve giyim sanayide faaliyet gösteren firmalar olduğu görülmektedir. Bartın Merkez I. OSB’de anketin yapıldığı firmaların faaliyet yılları aşağıdaki Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Firmaların faaliyet yılları

	Frekans	Yüzde(%)
1-10	7	30,4
11-20	10	43,5
21-30	3	13,0
+31	3	13,0
Toplam	23	100,0

OSB’de faaliyette bulunan firmaların % 43,5’ i 11-20 yıllık firmalardan oluşmaktadır. Bu durum OSB’nin 1995 yılında kurulmasıyla aynı yıllarda bu firmaların kurulduğunu ve gelişim göstererek günümüze kadar geldiğini göstermektedir.

OSB’de anket yapılan firmaların istihdam durumları aşağıdaki Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 29: Firmaların istihdam durumları

	Frekans	Yüzde(%)
1-50	10	43,5
51-100	3	13,0
101-150	2	8,7
151-200	4	17,4
200 ve üzeri	4	17,4
Toplam	23	100,0

OSB’de yer alan firmaların % 43,5’inin 1-50 kişilik istihdam aralığında olduğu görülmektedir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anketin yapıldığı firmaların ihracat yapma durumları aşağıdaki Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30: Firmaların ihracat durumları

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	10	43,5
Hayır	13	56,5
Toplam	23	100,0

OSB’de anket uygulanan firmaların %43,5’inin ihracat yaptığı, % 56’sının ise ihracat yapmadığı görülmüştür.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anketin yapıldığı firmaların ithalat yapma durumları aşağıdaki Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31: Firmaları ithalat durumları

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	5	21,7
Hayır	18	78,3
Toplam	23	100,0

OSB’de yer alan anket uygulanan firmaların % 21’i ithalat yapmaktadır. Firmaların % 78 gibi büyük bir kısmı ithalat yapmamaktadır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anketin yapıldığı firmaların OSB’yi tercih sebeplerine göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32: OSB’nin firmalar tarafından tercih sebepleri

	Frekans	Yüzde(%)
Teşvik bölgesi olması	6	26,1
Ulaşım kolaylığı	1	4,3
İşçiliğin ekonomik olması	2	8,7
Hammaddeye yakınlık	1	4,3
Memleketim olması	10	43,5
Altyapı hizmetleri	3	13,0
Toplam	23	100,0

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde yer alan anket uygulanan firmaların % 43,5’i gibi büyük bir çoğunluğu memleketi olması sebebiyle % 26,1’i da teşvik bölgesi olması sebebiyle Bartın Merkez I. OSB’yi tercih etmişlerdir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anketin yapıldığı firmaların OSB hizmetlerinden memnunluk durumlarına göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 33: Firmaların OSB hizmetlerinden memnunluk durumları

	Frekans	Yüzde(%)
Çok memnunum	4	17,4
Memnunum	17	73,9
Ne memnun ne memnun değilim	2	8,7
Toplam	23	100,0

OSB’de anket uygulanan firmaların % 73,9 gibi büyük bir çoğunluğu OSB’nin sağladığı hizmetlerden memnun olduklarını belirtmektedir.

Anket yapılan firmaların bir danışmanlık kuruluşundan yardım alma durumlarına göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 34: Firmaların danışmanlık hizmeti alma durumu

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	19	82,6
Hayır	4	17,4
Toplam	23	100,0

Bartın Merkez I Organize Sanayi Bölgesinde anket uygulanan firmaların büyük bir çoğunluğu bir danışmanlık firmasından danışmanlık hizmeti almaktadır.

Anket yapılan firmaların devlet teşviklerinden yararlanma durumlarına göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 35’de verilmiştir.

Tablo 35: Firmaların devlet teşviklerinden yararlanma durumu

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	20	87,0
Hayır	3	13,0
Toplam	23	100,0

Firmaların % 87 gibi büyük bir çoğunluğu devlet teşviklerinden yararlanmıştır.

Anket yapılan firmaların devlet teşviklerinden yararlanmaya devam etme durumlarına göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36: Firmaların devlet teşviklerinden yararlanmaya devam etme durumu

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	9	39,1
Hayır	14	60,9
Toplam	23	100,0

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anket uygulanan firmaların yarısından fazlası devlet teşviklerinden yararlanmaya devam etmemektedir.

Anket yapılan firmaların devlet desteklerinden yararlanmaması durumu Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37: Devlet desteklerinden yararlanılmaması durumu

	Frekans	Yüzde(%)
Bürokrasi ve mevzuat zorlukları	16	69,6
Teşvik sistemini bilmiyoruz	2	8,7
Kurumlar yeterince bilgilendirmiyor	2	8,7
Teşvik ve destekler az	2	8,7
Teşvik ve destekler bize uygun değil	1	4,3
Toplam	23	100,0

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anket uygulanan firmaların % 69,6 gibi büyük bir çoğunlu bürokrasi ve mevzuat zorlukları sebebiyle devlet teşviklerinden yararlanmaya devam etmemektedir.

Anket yapılan firmaların devlet destekleriyle ilgili genel düşüncelerine göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 38’de verilmiştir

Tablo 38: Devlet destekleriyle ilgili firmaların düşünceleri

	Frekans	Yüzde(%)
Proje odaklı verilmeli	3	13,0
Nakit ve finansman desteği verilmeli	4	17,4
Sektöre ve bölgeye göre destekler artmalı	16	69,6
Toplam	23	100,0

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anket uygulanan firmaların % 69,6 gibi büyük bir çoğunlu sektöre ve bölgeye göre desteklerin artırılması yönünde görüş bildirmiştir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anket yapılan firmaların yaşadığı sıkıntılara göre oluşturulan frekans tablosu, Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39: Firmaların Yaşadığı Sıkıntılar

	Frekans	Yüzde(%)
Finansman	2	8,7
Lojistik	10	43,5
Nitelikli eleman	10	43,5
Yenilik teknoloji	1	4,3
Toplam	23	100,0

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde anket yapılan firmaların yarıya yakını lojistik ile ilgili, diğer yarısı da nitelikli eleman ile ilgili sıkıntı yaşamaktadır.

5.3.5 Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde Uygulanan Anket Çalışmasının Değerlendirilmesi

Bu çalışmada Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin yerel ekonomiye olan katkısı araştırılmış olup Organize Sanayi Bölgelerinin ülkemiz de bir kalkınma aracı olarak önemini ortaya koyarak Bartın OSB'nin yerel ekonomiye katkısı ölçülmüştür.

Çalışmanın amacına uygun olarak OSB'de faaliyet gösteren firmalarla yapılan yüz yüze anket sonucunda Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesindeki yatırımcıların ağırlıklı olarak tekstil sektörü başta olmak üzere orman ürünleri ve mobilya, plastik ve demir çelik sektörlerinde faaliyet gösterdiği anlaşılmıştır (Tablo 28).

Anket uygulaması yapılan firmalar faaliyet yılı bakımından incelendiğinde firmaların büyük çoğunluğunun yeni kurulan firmalar olduğu kurulan firmaların OSB ile birlikte aynı zamanlarda kurularak günümüze kadar varlığını devam ettirdiği görülmektedir. Bu durum ise OSB'nin firmaların gelişmesine katkı sağladığının bir göstergesidir (Tablo 29).

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinde firmaların ihracat yapma oranlarının düşük olduğu bu konuda Bartın ilinin ve firmaların gelişmesi için satış pazarlama faaliyetleri konusunda ildeki kurumlar tarafından daha fazla bilgilendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Bartın Merkez I. OSB'deki firmaların OSB'yi tercih etmeleri durumları ise, ankete katılan firmaların çoğu memleketleri olması sebebiyle yatırım yaptığını diğerleri teşvik bölgesi olması sebebiyle yatırım yaptıklarını belirtmişlerdir (Tablo 33). Firmaların büyük bir çoğunluğu OSB'de ulaşım kolaylığı olmadığını, işçiliğin ekonomik olmadığını ve Bartın ilinin hammaddeye yakın olmadığını ve OSB'nin yatırımcı için bir avantajının olmadığını düşünmektedirler. Bartın ili ve Bartın OSB'nin bu olumsuz etkilerinin azaltılması için teşvik sisteminde düzeltmelere gidilerek teşviklerin artırılması hem yeni sanayi tesislerinin kurulması hem de mevcut sanayi tesislerinin daha da büyüterek yerel ekonomiye katkısının artacağı düşünülmektedir.

Firma sahiplerinin Bartın Merkez I. OSB'nin sağladığı hizmetlerden genel olarak memnun oldukları söylenebilir.

OSB’de bulunan firmaların % 82 gibi büyük bir çoğunluğu danışmanlık hizmeti almaktadır (Tablo 35). Bu durum Bartın Merkez I. OSB’de yer alan firmaların yönetimlerinin daha kurumsal ve profesyonelce yapıldığı anlamına gelmektedir.

Bartın merkez 1. OSB deki firmaların % 87’si devlet teşviklerinden yararlanırken, % 60’ı bu teşviklerden yararlanmaya devam edememektedir. Bu durumun bürokratik engellerin ve ilgili mevzuat zorluklarının fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Firmaların yaşadığı teşvik sıkıntısının yanı sıra bir diğer konuda lojistik ve nitelikli eleman bulma konusundadır. Bu durumun giderilebilmesi için firmalara lojistik ve nitelikli eleman konularında devlet desteği verilmesi, firmaların büyümesi, ilin kalkınması ve yeni yatırımların yapılması için önem arz etmektedir.

Anketten elde edilen veriler genel olarak değerlendirildiğinde Bartın merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin özellikle istihdam konusunda yerel ekonomiye katkı sağladığı söylenebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de Organize Sanayi Bölgeleri’nin ekonomik kalkınmada önemli katkılar sağladığı yadsınamaz.

Günümüzde güçlü ülke olmanın yolunun güçlü ekonomik yapıdan geçtiği ve bunun da sürdürülebilir, rekabetçi, yüksek katma değerli ürünlerin üretimiyle sağlanabileceği açıktır. Bu bağlamda günümüzde sanayicinin ihtiyaç duyduğu hizmetlerin en düşük maliyetle hızlı bir şekilde sağlanması, diğer sanayicilerle sinerji oluşturarak çalışması, sanayi tesislerinin dünyaya entegre olmasında OSB’lerin rolü oldukça önem kazanmıştır.

Türkiye’de planlı kalkınmayla birlikte ortaya çıkan OSB’ler, işsizliği azaltmada, sanayi yatırımlarının hızlanmasında, üretimde kalite verimliliğin artmasında, bölgesel eşitsizliklerin önlenmesinde, şehirlerin daha planlı ve çevreye duyarlı olarak kurulmasında, bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli rol oynamıştır. Bu nedendir ki Türkiye’de OSB’lerin sayısı her geçen gün artmıştır.

Bu çalışmada Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri genel olarak incelenmiş ve Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin ilin ekonomisine katkısı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda; Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin kurulduğu 1999 yılından 2015 yılı sonuna kadarki dönemde firma sayısının 8 ‘den 29’a çıktığı, istihdam rakamının ise 280 kişiden 3.617’ye yükseldiği görülmüştür. Buna göre Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin ilin istihdam yapısına % 40’lık bir katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nde toplamda 8’i dokuma ve giyim sanayi, 4’ü plastik sanayi, 4’ü demir çelik sanayi, 3’ü orman ürünleri, 2’si gıda, 2’si ayakkabı, kimya, otomotiv yan sanayi ve pişmiş kil ve çimento gereçleri olmak üzere 26 firmanın faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir. Firmalardan 3’ünün çeşitli nedenlerle faaliyetine ara verdiği görülmüştür.

Bartın ili, TR 81 Düzey 2 Zonguldak ve Karabük illeriyle aynı grupta yer almaktadır. 2012 yılında çıkarılan teşvik paketiyle 6 bölgeye ayrılan Türkiye’de Bartın ili 4. Bölgede yer almaktadır. Bartın OSB’de yer alan firmalar, bir alt bölge teşviklerinden yararlanmakta iken Zonguldak ve Karabük illeri 3. Bölge teşviklerinden yararlanmaktadır. Bu bağlamda

Bartın ilinde ve Bartın OSB’de yatırım yapacak olan firmaların bölgedeki diğer illere göre teşviklerden daha fazla yararlandığı gözlemlenmiştir. OSB’de yatırım yapmak isteyen firmalara %70 bedelsiz yer tahsisi yapılması, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’ni yatırımcılar için cazibe merkezi haline getirdiği söylenebilir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, TR 81 düzey 2 Bölgesinde yer alan diğer OSB’lerden farklı olarak doğalgaz kullanımı, altyapı tesisleri atık su arıtma tesisi gibi avantajlarıyla bölgenin ekonomik kalkınmasında diğer OSB’lere göre önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Özellikle üniversite sanayi işbirliği çerçevesinde yapımı devam eden ‘Bartın Eğitim İnovasyon ve Test Merkezi Projesi’nin bu önemi daha da arttıracığı düşünülmektedir.

Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin enerji sorununun çözümü kapsamında bölgeye yeni bir trafo merkezinin yapılacak olması ayrıca bölgenin genişleme alanında kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması ve altyapı işlemlerinin sona ermesiyle birlikte Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi, Bartın ilinin ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Firmalarla yapılan yüz yüze anket uygulamasında, tespit edilen en önemli hususlardan biri, firmaların faaliyetleri sırasında bir takım sıkıntılar yaşadığı ancak yaşadıkları sıkıntıların ana odağında lojistik ve nitelikli eleman sorununun olduğu görülmüştür. Bir diğer önemli husus ise, Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesinin firmalar tarafından tercih edilmesinde, firma sahiplerinin kendi memleketlerine yatırım yapma istekleri ve Bartın ilinin teşvik bölgesinde yer almasının etkili olduğu tespit edilmiştir.

Son olarak Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin başta ilin olmak üzere bölgenin dolayısıyla ülkenin ekonomik kalkınmasında özellikle istihdam bakımından önemli bir fonksiyona sahip olduğu söylenebilir. Bunun için bölgede ihracata dönük orta ve ileri teknoloji ürünleri üreten firma sayısının artırılması büyük önem arz etmektedir. Bu durumun gerçekleşebilmesi için mevcut teşvik sisteminde revizyona gidilmesi, Bartın ilinin transit yollar üzerinde olmamasından kaynaklanan lojistik dezavantajının teşviklerle avantaja dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Ayrıca üniversite sanayi işbirliğinin artırılması ve Filyos Vadisi Projesi’nin tamamlanmasıyla birlikte Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi’nin yerli ve yabancı yatırımcılar için bir cazibe merkezi konumuna geleceği, dolayısıyla yerel ekonomiye katkısının daha da artacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Armstrong, H. and Taylor, J. (2000). *Regional Economics and Policy*, Third Edition, Blackwell Publishing, UK.

Arslan, R. ve Takım, A. (2013). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Bartın'ın Ekonomik Yapısı. *Karadeniz Araştırmaları*, Güz 2013, sayı:39, s:137-166.

Arslan, K. (2005). "Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç: Bölgesel Planlama ve Bölgesel Kalkınma Ajansları", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:7.

Aşcıoğlu, E. (2001). *Bartın*. Bartın: Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Yayını.

Ataş, C.M. (2006). *İkitelli Organize Sanayi Bölgesi ve Mekansal Etkileri*, İstanbul.

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı, (2012). *Batı Karadeniz Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri Mevcut Durum Analizi*. Zonguldak.

Bahar, H, İ. (2011). *Sosyoloji*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Berber, M. (2011). *İktisadi Büyüme ve Kalkınma*. Trabzon: Derya Kitapevi.

Bilgin H. M. ve Ar S. (2004). İstanbul Organize Sanayi Bölgeleri ve Siteleri. İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul:2004-67.

Cansız, M. (2010). *Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri Politikaları ve Uygulamaları*. Ankara: DPT yayını.

Çam, H. (2011). *Organize Sanayi Bölgeleri ve Uygulanan Teşvik Politikalarının İşletmeler üzerine Etkilerinin incelenmesi: Osmaniye Organize Sanayi Bölgesinde Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çağlar, E. (2006). Türkiye’de Yerelleşme ve Rekabet Gücü: Kümelenmeye Dayalı Politikalar ve Organize Sanayi Bölgeleri. *Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu Kitabı*. Ankara: TEPAV Yayını.

Çetin M. ve Kara M. (2008). Bir Kalkınma Aracı Olarak Organize Sanayi Bölgeleri, Isparta Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesi üzerine Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi*, Kayseri, 49-68.

Çezik, A. ve Eraydın, A.(1982). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri (1961–1981). Ankara: DPT Sosyal Planlama Başkanlığı Yayınları.

Çuhadar, M.T. (2005). *Organize Sanayi Bölgelerinin Bürokratik Sorunları ve Yasal Düzenlemeler: Bir Model Önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dornbusch R. ve Fischer S. (1998). Makroekonomi. Yıldırım E. ,AK S. , Fisunoğlu M. Yıldırım R. (Çev). İstanbul: Mcgraw-Hill Akademi.

DPT (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1963-1967*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (1968). *İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (1973). *Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1973-1977*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (1979). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1979-1983*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (1985). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (1990). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (1996). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005*. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT, (2006). *Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013 Sanayi Politikaları*, DPT Özel İhtisas Komisyon Raporu, Ankara.

DPT (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Sanayi Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (2006). *Bölgesel Gelişmede Temel Araçlar ve Koordinasyon*. Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

DPT (2003). “Ön Ulusal Kalkınma Planı (2004-2006)” , T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, 2003, Ankara, (<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/o-ukp.pdf>). Erişim Tarihi: 01.05.2016.

Dinler, Z. (2005). *Bölgesel İktisat*. Bursa: Ekin Kitapevi.

Erdoğan, S. (2015). Organize Sanayi Bölgelerinde Uygulanan Devlet Teşviklerinin Gayrisafi Yurtiçi Hasılanın Arttırılmasındaki Rolü. *Anahtar Dergisi*. Eylül 2015 sayı 321, Ankara.

Erkiletlioğlu, H. (2013). Dünya’da ve Türkiye’de Ar-Ge faaliyetleri. İktisadi Araştırmalar Bölümü. Türkiye İş Bankası Yayını. Haziran 2013.

https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/ar_07_2013.pdf, Erişim Tarihi 01.05.2016

Eyüpoğlu, D. (2005). *2000’li Yıllarda Organize Sanayi Bölgelerimiz*, Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi.

Ersungur, Ş.M. ve Berber M. (2008). Bölgesel Kalkınmada Organize Sanayi Bölgelerinin Yeri ve Önemi. *Organize Sanayi Bölgelerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyum Bildirileri Kitabı*. İzmir.

FIAS, (2008) Special Economic Zones Performance, Lessons, Learned and Implications for Zone Development, The multi donor investment climate advisory service of the World Bank Group, Washington DC USA.

<https://www.wbginvestmentclimate.org/uploads/SEZs%20%20Performance,%20Lessons%20Learned%20and%20Implications%20for%20Zone%20Development.pdf>, Erişim Tarihi 01.05.2016.

Göymen, K. (2005). “Türkiye’de Bölgesel Politikaların Evrimi ve Bölgesel Kalkınma Ajansları” , Yerel Kalkınma İçin Ortaklıklar, İstanbul Politikalar Merkezi, Sabancı Üniversitesi.

Gündüz, A. Y. (2006). *Bölgesel Kalkınma Politikası*. Bursa: Ekin Kitapevi.

Horoz, Y. (2006). *İhracata Yönelik Vergi Teşvikleri ve Türkiye Uygulaması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İldirar, M. (2004). *Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Jones C. I. (2001). *İktisadi Büyüme Giriş*. Ateş S. ve Tuncer İ. (Çev). İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Kaynak, M. (2009). *İktisadi Kalkınma*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karlık, R. (2005). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm*, (10. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Kepenek, Y. ve Yentürk, N. (1994). *Türkiye Ekonomisi*. (6. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Maviş, S. (2015). Bölgesel Kalkınmada Ar-Ge ve İnovasyonun Önemi: Rekabetçi Sektörler Programı Kapsamında İncelenmesi. *Anahtar Dergisi*. Aralık 2015 sayı 324, Ankara.

Mazlum, M. (1990). *Özel Kesim Yatırım İmkânları ve Yatırım Kararlarında Teşviklerin Etkinliği*. Ankara: TOBB Yayınları.

Onat, E. (2002). *Organize Sanayi Bölgeleri Fiziki Planlama Esasları*. Ankara: TOBB Yayınları.

Öcal, M, F. (2008). *Organize Sanayi Bölgelerinin Bölgesel Etkileri ve Konya Sanayisi*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı.

Özdemir, M. (1990). *Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri*. Ankara: TOBB Yayınları.

Öztürk, Y. (2012). Türkiye’deki Organize Sanayi Bölgesi Uygulamaları ve Mevcut Durum, *Anahtar Dergisi*. Eylül 2012 Sayı 283, Ankara.

Peddle, MT. (1993). Planned industrial and commercial developments in the United States: a review of the history, literature and empirical evidence regarding industrial parks. *Economic Development Quarterly* 1993;7(1):107-24.

Raymond ve Rosendal (1998). Designing eco-industrial parks: a synthesis of some experiences, *Journal of Cleaner Production* 6 (1998) 181-188.

<http://www.umich.edu/~indecoll/EIP-cote.pdf> Erişim Tarihi 01.05.2016.

Sevinç, H. (2011). Bölgesel Kalkınma Sorunsalı: Türkiye’de Uygulanan Bölgesel Kalkınma Politikaları. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*,2011;6(2):35-54, Çanakkale. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423881626.pdf>

Stimson, R. J., Stough, R. and Roberts, B. H. (2006). *Regional Economic Development: Analysis and Planning Strategy*, Second Edition, Springer, Germany.

Süt, G. (2009). *Yerel Kalınmada Bir Araç Olarak Organize Sanayi Bölgeleri: Sivas ve Erzincan Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı.

Taban S, Kar M. (2015). *Kalkınma Ekonomisi*. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Tezel, Y, S. (2003). *İktisadi Büyüme*. Ankara: İmaj Kitabevi.

Tekeli, İ. (2008). *Türkiye’de Bölgesel Eşitsizlik ve Bölge Planlama Yazıları*. İstanbul:Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

TOBB (1983), *Türkiye’de Dünya’da Sanayi Bölgeleri ve Uygulamaları*.Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. Ankara.

Topal, M, H. (2006). *Uluslararası Kuruluşların Teşviklere Yaklaşımı ve Türk Teşvik sisteminin Bu Çerçevde Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tuncel, M. (1992). *İslam Ansiklopedisi ‘Bartın’ (cilt 38)* İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

TÜİK (2013). *Seçilmiş Göstergelerle Bartın 2013*. TÜİK ANKARA:2014

Türkbal, A. (1993). *İktisada Giriş*. Dicle Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Yayınları, Diyarbakır.

UNIDO, (2015) *Economic Zones İn The Asean*, UNIDO Country Office in Vietnam, http://www.unido.org/fileadmin/user_media_upgrade/Resources/Publications/UCO_Viet_Nam_Study_FINAL.pdf, Erişim Tarihi 01.05.2016.

Uzday Pirili, M. (2011) *Bölgesel Kalkınmada Kamu Yatırımlarının Rolü: Kurumsal Bir Değerlendirme*. *Ege Akademik Bakış Dergisi*. Cilt 11 Sayı 22. İzmir.

Varol, Ç. (2012). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri Deneyimi. *Anahtar Dergisi*. Sayı 283. Ankara.

URL-1(2015) <http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/content.aspx?l=7a0b8e4a-dd0f-43b1-880c-e682b9d15cc3&i=548>. Kalkınma Bakanlığı İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, (2013), Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü (01.09.2015).

URL-2(2015) <https://osbbs.sanayi.gov.tr/> Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı OSB Bilgi Portalı. (01.09.2015).

URL-3(2015) <http://www.osbuk.org/index.php?page=content/ayrinti&id=1> Organize Sanayi Bölgeleri Üst kuruluşu. (01.10.2015).

URL-4(2015)[http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=7.5.13352&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ORGANİZE SANAYİ , OSB Uygulama Yönetmeliği](http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=7.5.13352&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ORGANİZE%20SANAYİ%20OSB%20Uygulama%20Yönetmeliği) (01.10.2015).

URL-5(2015) <http://www.bartın.gov.tr/dosyalar-2>. Bartın valiliği il brifingi Ağustos 2015.(01.09.2015).

URL-6(2015) <http://www.bartın.gov.tr/dosyalar-2>. Bartın Valiliği. Bartın 2023 Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı. (01.09.2015).

URL-7(2016) http://www.bartın.gov.tr/kurumlar/bartın.gov.tr/Dosyalar/II_Planlama_Koordinasyon_Md/Brifingler/Bartın_II_Brifingi_2016_Subat.pdf (01.05.2016).

URL-8(2015) <http://www.encyclopedia.chicagohistory.org/pages/785.html> (01.11.2015).

URL-9(2015) <http://www.manchester2002-uk.com/industry.html>. (01.11.2015).

URL-10(2015)<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110608M1-3.pdf>. (01.11.2015).

URL-11(2015) <http://www.bartincimento.com.tr/tarihce-8-1> (01.10.2015).

URL-12(2015)<http://www.isiklar.com.tr/isiklar-grubu.asp?sayfa=unutamadiklarimiz>
(01.10.2015).

URL-13(2016) <http://kss.sanayi.gov.tr/Mevzuat.aspx?catID=719> (01.05.2016).

URL-14(2016) https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/ar_07_2013.pdf

EKLER

Ek A: Trafford Park–Manchester, İngiltere (Dünyada kurulan İlk OSB Örneği).

Kaynak:https://www.google.com.tr/search?q=trafford+park&biw=1366&bih=643&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjQ9Ku1qtvJAhWivXIKHc6IAssQ_AUIBygC#imgrc=q4XBpFKs-sHDTM%3A(Erişim tarihi, 01.10.2015).

Ek B: Bursa OSB (Türkiye’de kurulan ilk OSB Örneği).

Kaynak:https://www.google.com.tr/search?q=trafford+park&biw=1366&bih=643&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjQ9Ku1qtvJAhWivXIKHc6IAssQ_AUIBygC#imgrc=nWCvOfkZpLrO-M%3A (Erişim tarihi, 01.10.2015).

Ek C: Bartın Merkez I. OSB

Kaynak:<http://www.bartinosb.org.tr/foto-galeri> (Erişim tarihi, 01.10.2015).

EK D: Bartın OSB 'de Yer Alan Parsellerin Sektörel Dağılımı (2015)

Bartın OSB Parsellerinin Sektörel Dağılımı

KULLANIM DURUMUNA GÖRE PARSELLER

- Üretimde
- Üretimde Değil
- OSB İlave Alan
- OSB Sağlık Koruma Bandı
- OSB İdari ve Sosyal Tesisler Alanı
- OSB İnovasyon Alanı
- OSB Arıtma Tesis Alanı
- Park

SEKTÖRLER

- Tekstil Dokuma ve Giyim
- Ayakkabı
- Orman Ürünleri
- Demir Çelik
- Plastik
- Gıda
- Beton Parke
- Otomotiv Yan Sanayi
- Kimya
- Pişmiş kil

EK F: Anket Formu

ANKET FORMU

“Türkiye’de Organize Sanayi Bölgelerinin Yerel Ekonomiye Katkısı: Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Örneği” başlıklı yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Aşağıdaki anket formuna vereceğiniz cevaplar, bu çalışmaya katkı sağlayacaktır. Cevaplarınız isim belirtilmeden toplu olarak değerlendirilecek ve belirtilen akademik çalışma için kullanılacaktır. Katkınız için teşekkür ederim.

1. (Anketi cevaplandıran kişi) Yönetici olarak firmadaki konumunuz hangi düzeydedir?
2. Firmanızın faaliyet gösterdiği endüstri kolu nedir?
3. Firmanız kaç yıllıktır?
(1-10)   (11-20)   (21-30)   (31 den fazla)
4. Firmanız kaç kişiyi istihdam etmektedir?
(1-50)   (51-100)   (101-150)   (151-200) (200’den fazla)
5. Firmanızın bir yıllık üretim kapasitesi nedir?
6. Yaptığınız işi nasıl kurdunuz
( ) Baba mesleği ( ) Ortaklık yaptım ( ) Eğitimini aldım ( ) Diğer
7. Firma sahibinin öğrenim durumu
( ) Yüksek lisans ( ) Lisans ( ) Meslek yüksek okulu ( ) Lise ( ) Ortaokul
8. Firmanızda çalışanların öğrenim durumu
( ) Yüksek lisans ( ) Lisans ( ) Meslek yüksek okulu ( ) Lise ( ) Ortaokul
9. İşyerinizin hukuki yapısı
( ) Anonim şirket ( ) Limited Şirket ( ) Kollektif şirket ( ) Komandit şirket
( ) Şahıs işletmesi ( ) Diğer
10. Firmanız ihracat yapmakta mıdır? Yapıyorsa en çok hangi ülkeler
( ) Evet ( ) Hayır
11. Firmanızın bir yıllık ihacat kapasitesi
12. Firmanız ithalat yapmakta mıdır? Yapıyorsa en çok hangi ülkeler
( ) Evet ( ) Hayır

13. Firmanızın bir yıllık ithalat kapasitesi nedir?
( ) Evet ( ) Hayır
14. Firmanız devlet teşviklerinden faydalandı mı?
( ) Evet ( ) Hayır
15. Firmanız teşviklerden hala yararlanmakta mı?
( ) Evet ( ) Hayır
16. Firmanız herhangi bir danışmanlık kuruluşundan hizmet almakta mı?
( ) Evet ( ) Hayır
17. Faaliyette bulunduğunuz Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesini tercih etme sebebiniz?
( ) Teşvik bölgesi olması ( ) Ulaşım kolaylığı ( ) işçiliğin ekonomik olması
( ) Hammadeye yakınlık ( ) Memleketim olması ( ) Diğer .....
18. OSB'nin firmanıza sağladığı avantajları önem derecesine göre sıralayınız. En önemli bulduğunuz seçeneğe 1 veriniz önem derecesi azaldıkça 2,3,4 şeklinde devam ediniz. Seçiminiz diğer ise açıklayınız.
( ) Teşvik uygulamaları ( ) Ulaşım kolaylığı (Liman,havayolu,demiryolu vs.)
( ) işçiliğin ekonomik olması ( ) Hammadeye yakınlık ( ) Memleketim olması ( ) Altyapı Hizmetleri ( ) Bürokratik engellerin olmayışı ( ) Çevre Koşulları ( ) Diğer .....
19. OSB'nin firmanıza sağladığı dezavantajları önem derecesine göre sıralayınız. En önemli bulduğunuz seçeneğe 1 veriniz önem derecesi azaldıkça 2,3,4 şeklinde devam ediniz. Seçiminiz diğer ise açıklayınız.
( ) Teşvik uygulamaları ( ) Ulaşım zorluğu (Liman,havayolu,demiryolu vs.)
( ) işgücüne uzaklık ( ) Hammadeye uzaklık ( ) Altyapı Yetersizliği ( ) Pazara uzaklık ( ) Çevre Koşulları ( ) Diğer .....
20. OSB'de bulunmanız ihracatınızı olumlu etkiledi mi?
( ) Evet ( ) Hayır
21. OSB'de bulunmanız ithalatınızı olumlu etkiledi mi?
( ) Evet ( ) Hayır

22. OSB dışında başka bölgede faaliyette bulunan yan kuruluşunuz var mı?
 Evet Hayır
23. Yan kuruluşunuz var ise avantajı var mı?
 Evet Hayır
24. OSB'lerin iyi örgütlendiklerini düşünüyor musunuz?
 Evet Hayır
25. Bulduğunuz OSB'nin verdiği genel hizmetlerden memnunluk derecenizi belirtiniz?
 Çok memnunum Memnunum Ne memnunum nede memnun değilim Memnun değilim Hiç memnun değilim
26. OSB'lere verilen teşvikler rekabet gücünüzü nasıl etkilemektedir?
 Rekabet avantajı sağlamaktadır Rekabet gücümüzü azaltmaktadır
 Etkilememektedir
27. OSB'lere verilen teşvikler maliyetlerinizi nasıl etkilemektedir?
 Olumlu bir etkiye sahiptir Tam anlamıyla bir etkiye sahip değildir
 teşviklerden faydalanma şartları kolaylaştırılmalıdır.
28. Aşağıdaki Ar-Ge desteklerinin hangilerinden yararlanıyorsunuz?
 KOBİ Ar-Ge destekleri Sanayi Ar-Ge destekleri Patent destekleri Teknoloji ve yenilik destekleri hepsi
29. Genel olarak devlet desteklerinden memnun musunuz?
 Çok memnunum Memnunum Ne memnunum nede memnun değilim Memnun değilim Hiç memnun değilim
30. Geçmişte herhangi bir devlet desteği veya teşviki kullandınız mı?
 Birden fazla kullandım Bir defa kullandım Kullanmayı düşündüm fakat kullanmadım Kullanmadım Kullanmayı hiç düşünmedim
31. Devlet destekleri ve teşviklerden yararlanmışsanız hangisini kullandınız?
 5084 sayılı kanun kapsamındaki teşvik yeni teşvik kapsamındaki teşvikler KOSGEB Destekleri İş-Kur destekleri BAKKA Destekleri Diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca sağlanan destekler

32. Devlet desteklerinden yararlanmıyorsanız neden yararlanmıyorsunuz?

( ) Bürokrasi ve mevzuat zorlukları ( ) Teşvik sistemini bilmiyoruz ( )
Kurumlar bizi yeterince bilgilendirmiyor ( ) Teşvik ve destekler az ( ) Teşvik ve
destekler bize uygun değil

33. Devlet destekleriyle ilgili genel düşünceniz nedir?

( ) proje odaklı verilmelidir ( ) Nakit ve finansman desteği verilmelidir ( )
Parasal destek yerine teknik destek verilmelidir ( ) genel destekler yerine sektöre
ve bölgeye göre destekler artırılmalıdır

34. Firmanızın yaşadığı sıkıntılar nelerdir?

( ) Finansman ( ) Tedarik ( ) Lojistik ( ) Nitelikli eleman ( ) Yenilik
Teknoloji ( ) Yönetim Koordinasyon ( ) İç-dış Pazarlama ( ) Hukuki sorunlar

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Oğuzhan KASAPOĞLU
Doğum Yeri ve Tarihi : Bartın. 02/09/1982

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bülent Ecevit Üniversitesi İktisat Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat A.B.D.
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayımlar : Birinci Karadeniz ve Balkan Ekonomik ve Politik Araştırmalar Sempozyumu, Yerel kalkınmada bir araç olarak Organize Sanayi Bölgeleri: Bartın Merkez I. Organize Sanayi Bölgesi Üzerine Bir Araştırma,

İş Deneyimi

Projeler ve Kurs Belgeleri : Yönetimden Notlar ve Kariyer Günleri, Kazandıran İletişim, Bilge Adam Bilgisayar Kursu, Pazar Araştırmaları Eğitimi, Bireysel Kariyer Yönetimi, Liderlik ve Yönetim Becerileri, Bartın Eğitim İnovasyon ve Test Merkezi Projesi.
Çalıştığı Kurumlar : 12/2007-07/2008 Oyakbank Bartın Şube Müşteri Hizmetleri
07/2008 -12/2012 Ingbank Bartın Şube Müşteri Hizmetleri
03/2013 - Bartın Merkez I. OSB Bölge Müdürlüğü

İletişim

E-Posta Adresi : oguzhan.kasapoglu@hotmail.com
Telefon Numarası : 0532 178 22 58

Tarih : ...../...../2016 (Tez sınav tarihi)